

JAARVERSLAG 2020

Waterschap Noorderzijlvest

Mei 2021

INHOUD

VOORWOORD	5
LEESWIJZER	6
1. SAMENVATTING	8
2. ALGEMENE THEMA- EN PROGRAMMAVERANTWOORDING 2020	15
2.1 PROGRAMMA 1 WATERVEILIGHEID EN RAMPENBESTRIJDING	15
2.2 PROGRAMMA 2 VOLDOENDE EN GEZOND WATER	20
2.3 PROGRAMMA 3 GEZUIVERD WATER	29
2.4 PROGRAMMA 4 BESTUUR EN ORGANISATIE	33
2.5 ALGEMENE THEMA'S	46
3. KERNCIJFERS EN VERPLICHTE PARAGRAFEN	51
3.1 KERNCIJFERS	51
3.2 ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR	52
3.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	53
3.4 ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN	53
3.5 WATERSCHAPSBELASTING	54
3.6 WEERSTANDSVERMOGEN	56
3.7 FINANCIERING	57
3.8 VERBONDEN PARTIJEN	59
3.9 BEDRIJFSVOERING	63
3.10 EMU SALDO	64
4. JAARREKENING	66
4.1 BALANS	66
4.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN	67
4.3 TOELICHTING OP DE BALANS	71
4.4 EXPLOITATIEREKENING	82
4.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING	85
4.6 WET NORMERING TOPINKOMENS	93
5. VASTSTELLING JAARVERSLAG / CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT	97
5.1 VASTSTELLING JAARVERSLAG	97
5.2 CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT	98
BIJLAGEN	104

VOORWOORD

In 2020 is voor het tweede jaar uitvoering gegeven aan het bestuursakkoord 'Voor mens en voor water'. Het bestuursakkoord waarin wij prioriteit geven aan veiligheid, een robuust en klimaatbestendig watersysteem en aan goede waterkwaliteit. De basis daartoe is het op orde brengen en houden van al onze water- en afvalwaterinfrastructuur op een financieel verantwoorde manier. Hiervoor zijn in 2020 belangrijke stappen gezet.

Om ook in de toekomst passend waterbeheer uit te kunnen voeren hebben wij dit jaar een Blauwe Omgevingsvisie opgesteld. In deze visie is in samenspraak met partners uit het beheergebied de lange termijn koers van het waterschap uitgezet. Deze koers is ook de basis voor het waterbeheerprogramma waarin in 2021 de werkzaamheden voor de komende zes jaar worden vastgelegd.

In maart werden wij getroffen door Covid-19 waardoor wij onze werkwijze moesten aanpassen. Veel medewerkers hebben vanuit huis gewerkt en de samenwerking met collega's, onze partners en bewoners is vaak digitaal geweest. En ondanks de beperkingen die dit met zich meebracht is zoveel mogelijk ingezet op het continueren van ons werk en het uitvoeren van projecten met onze partners. Wij zijn onder de indruk van de flexibiliteit en veerkracht van de medewerkers. In dit verslag presenteren wij u de resultaten van 2020.

Eisse Luitjens, portefeuillehouder financiën

Bas Tammes, secretaris-directeur

LEESWIJZER

Voor u ligt het jaarverslag 2020 van waterschap Noorderzijvest. Met deze rapportage leggen bestuur en organisatie verantwoording af aan het algemeen bestuur over de bereikte doelen en resultaten, de uitgevoerde acties en de daarvoor ingezette middelen. Het jaarverslag 2020 heeft zowel een interne als een externe verantwoordingsfunctie.

De programma's

De indeling van het jaarverslag 2020 sluit aan op het jaarplan 2020 en past binnen de voorschriften van de Waterschapswet. Deze wet verplicht een programma indeling. De opgenomen programma's sluiten aan op de programma's van het Jaarplan 2020.

De vier programma's zijn:

- Programma Waterveiligheid en Rampenbestrijding;
- Programma Voldoende en Gezond water;
- Programma Gezuiverd Water;
- Programma Bestuur en Organisatie.

Inhoud van het jaarverslag 2020

Het jaarverslag bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Samenvatting;
2. Algemene thema-/programmaverantwoording;
3. Kerncijfers en verplichte paragrafen;
4. Jaarrekening 2020;
5. Vaststelling jaarverslag 2020 en controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

1. SAMENVATTING

Resultaat 2020

SAMENVATTING 2020			
INKOMSTEN IN MILJOENEN		UITGAVEN IN MILJOEN	
WATERSYSTEEMBEHEER	44,7	WATERVEILIGHEID	10,8
ZUIVERINGSBEHEER	25,4	VOLDOENDE WATER	22,3
TOTAAL	70,1	GEZUIVERD WATER	16,8
INZET RESERVE	2,3	BESTUUR EN ORGANISATIE	19,4
TOTAAL	72,4	TOTAAL	69,3

Resultaat	3,1
-----------	-----

Ten opzichte van het jaarplan 2020 is over het boekjaar een positief resultaat van € 3,1 miljoen gerealiseerd.

Dit positieve resultaat is in belangrijke mate het gevolg van:

- Een voordeel in de kapitaallasten van € 1,3 miljoen, echter staat hier een nadeel in de geactiveerde lasten van € 1,0 miljoen tegenover, door lagere investeringsbestedingen in 2020.
- Ontvangen eindafrekeningen van onze energieleverancier voor de regulerende energiebelasting en de afrekening voor de terug levering van energie (€ 0,6 miljoen).
- Een hogere dividendopbrengst van de Nederlandse Waterschapsbank (€ 0,7 miljoen).
- Hogere baten waterschapsbelastingen (€ 0,5 miljoen).
- Hogere bijdragen van derden, door meer verwerking slib en afvalwater en teruggaaf BTW binnen slib en afvalwaterverwerking (€ 0,3 miljoen).
- Hogere opbrengsten voor werken derden door meer bijdragen van de NAM, schade-uitkeringen en teruggaaf BTW (€ 0,3 miljoen).
- Hogere opbrengsten door detachering personeel (€ 0,4 miljoen).

Onderstaande tabel geeft een analyse per kostensoort in de lasten en baten ten opzichte van de (primaire) begroting en de gewijzigde begroting. De verschillen t.o.v. de gewijzigde begrotingen worden vervolgens kort toegelicht.

Analyse resultaat

Resultaat 2020 (bedragen × € 1 miljoen)	T.o.v. begroting 2020	T.o.v. gewijzigde begroting 2020
Lasten		
Kapitaallasten	1,3	0,2
Personeelslasten	0,1	-0,2
Goederen en diensten	-0,2	1,4
Toevoegingen aan voorzieningen	-0,4	-0,3
Totaal lasten	0,8	1,1
Baten		
Baten personeel	0,4	0,2
Dividend	0,7	0
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	0,9	0,4
Waterschapsbelasting	0,5	0,2
Bijdragen van derden	0,4	0,2
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,3	0
Onttrekkingen aan reserves	0,1	0,1
Doorberekeningen aan investeringen	-1	0
Totaal baten	2,3	1,1
Resultaat 2020	3,1	2,2

Bij de gewijzigde begroting 2020, opgesteld bij de derde kwartaalrapportage 2020, is een positief resultaat van € 0,9 miljoen geprognosticeerd. Het gerealiseerde resultaat 2020 is € 2,2 miljoen hoger ten opzichte van deze gewijzigde begroting 2020.

Ten opzichte van de gewijzigde begroting is de verklaring als volgt (op hoofdlijnen):

Kapitaallasten en doorberekeningen aan investeringen € 0,2 miljoen (voordeel)

De rentelasten laten een voordeel zien (€ 0,2 miljoen).

Personeelslasten € 0,2 miljoen (nadeel)

De personeelslasten laten een nadeel zien. Dit wordt veroorzaakt door een onvoorziene transitievergoeding die eind 2020 heeft plaatsgevonden (€ 0,1 miljoen). Daarnaast heeft er meer inhuur plaatsgevonden voor de omgevingswet (€ 0,2 miljoen). Anderzijds zien we een voordeel in de uitgaven met betrekking tot stagiaires, trainees en participatiemedewerkers (€ 0,1 miljoen). Dit is het gevolg van het doorstromen van een trainee.

Goederen en diensten € 1,4 miljoen (voordeel)

- Hogere kosten voor benzine en dieselolie voor de gemalen en RWZI's (- € 0,3 miljoen);
- Lagere energiekosten (€ 0,6 miljoen). Dit betreft met name teruggave van de regulerende energiebelasting voor 2020 en een teruggave van de energiekosten m.b.t. de terug levering door zonnepanelen;
- Lagere bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (€ 0,2 miljoen);
- Lagere kosten voor organisatieontwikkeling (€ 0,2 miljoen), deze gelden zijn ingezet voor inhuur van personeel;
- Lagere kosten voor catering, huisvesting, voorlichtingen/activiteiten (€ 0,2 miljoen);
- Lagere kosten voor algemeen peilbeheer vanuit de exploitatie (€ 0,2 miljoen);

- Lagere bijdragen voor perceptiekosten-WOZ (€ 0,1 miljoen);
- Lagere kosten voor de omgevingswet (€ 0,2 miljoen), deze zijn grotendeels ingezet voor inhuur personeel.

Toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen € 0,3 miljoen (nadeel)

Er heeft een extra toevoeging plaats gevonden aan de voorziening pensioen (voormalig) bestuur (- € 0,3 miljoen).

Baten personeel € 0,2 miljoen (voordeel)

Deze baten vallen gunstiger uit (€ 0,2 miljoen), doordat er uiteindelijk meer uren zijn geactiveerd dan verwacht en er meer ontvangsten ter vergoeding van zwangerschapsverlof.

Opbrengst werken voor derden en eigendommen € 0,4 miljoen (voordeel)

Deze baten laten een voordeel zien (€ 0,4 miljoen). Dit voordeel is het gevolg van een bijdrage van de commissie bodemdaling m.b.t. de vergoeding van de advieskosten voor het onderhoud van de bodemdalingpomp en schuif voor het gemaal de drie delfzijen, die is alsnog is toegekend (€ 0,1 miljoen). Hogere baten voor de aanvoer van slib en afvalwater (€ 0,1 miljoen). Daarnaast heeft er een teruggave van de BTW door belastingdienst plaatsgevonden (€ 0,1 miljoen), daarentegen zien we ook een lagere bate voor peilbeheer in relatie tot bodemdaling (- € 0,1 miljoen).

Waterschapsbelasting € 0,2 miljoen (voordeel)

De inning over voorgaande jaren laat een voordeel zien van (€ 0,2 miljoen). Dit heeft betrekking op de categorie zuiveren bedrijven (€ 0,2 miljoen). De inning over het lopende jaar laat een voordeel zien (€ 0,1 miljoen). Dit heeft betrekking op de categorie ingezetenen. De post kwijtschelding valt hoger uit (- € 0,1 miljoen) en de post Oninbare bedragen valt eveneens hoger uit (- € 0,1 miljoen).

Bijdragen van derden € 0,2 miljoen (voordeel)

Deze baten vallen gunstiger uit als gevolg van een schade-uitkering en nog bijdragen vanuit de commissie bodemdaling voor het peilbeheer uit eerdere jaren (€ 0,2 miljoen).

Onttrekkingen aan reserves € 0,1 miljoen (voordeel)

Deze onttrekkingen vallen gunstiger uit door meer vrijval uit de reserves. Meer dekking uit reserves voor gemaakte kosten.

Weerstandsvermogen/algemene reserves

Het resultaat ad **€ 3,1 miljoen** zal, na besluit van het algemeen bestuur, ten gunste worden gebracht van de algemene reserves en/of de bestemmingsreserves. Het resultaat is voor € 1,3 miljoen toe te rekenen aan de taak watersysteembeheer (positief) en voor € 1,8 miljoen aan de taak zuiveringsbeheer (positief).

De algemene reserves worden gezien als bron voor het weerstandsvermogen van het waterschap. De gewenste minimale omvang van het weerstandsvermogen is op basis van de jaarlijkse risico-inventarisatie bepaald op € 3,0 miljoen (watersysteembeheer € 2,6 miljoen en zuiveringsbeheer € 0,4 miljoen). De aanwezige algemene reserves per ultimo 2020 (na verwerking resultaat) bedragen in totaal € 11,2 miljoen (watersysteembeheer € 4,8 miljoen; een weerstandsoverschot van € 2,2 miljoen en zuiveringsbeheer € 6,4 miljoen; een weerstandsoverschot van € 6,0 miljoen).

Investeringsuitgaven 2020

Programma (x € 1.000)		Jaarrekening 2020	Prognose Q3	Jaarplan 2020	Jaarrekening 2019
1. Waterveiligheid	Bestedingen	17.667	19.690	29.686	60.923
	Bijdragen derden	8.892	14.610	14.016	37.625
	Netto bestedingen	8.775	5.080	15.670	23.298
2. Voldoende & Gezond Water	Bestedingen	18.266	23.351	31.789	12.330
	Bijdragen derden	1.789	3.081	4.147	1.416
	Netto bestedingen	16.447	20.270	27.642	10.914
3. Gezuiverd Water	Bestedingen	7.013	7.408	21.794	2.150
	Bijdragen derden	5	-	1.050	-
	Netto bestedingen	7.008	7.408	20.744	2.150
4. Bestuur & Organistatie	Bestedingen	950	1.167	1.668	1.750
	Bijdragen derden	-	-	-	293
	Netto bestedingen	950	1.167	1.668	1.457
Totaal	Bestedingen	43.896	51.616	84.937	77.153
	Bijdragen derden	10.686	17.691	19.213	39.334
	Netto bestedingen	33.210	33.925	65.724	37.819

In 2020 is € 43,9 miljoen besteed aan investeringsprojecten (out of pocket uitgaven). In 2019 was de omvang van de bestedingen € 77,1 miljoen. In 2019 was sprake van enkele omvangrijke projecten, met name op de primaire en regionale keringen die grotendeels in 2019 zijn afgerond, waardoor de bestedingen in 2020 lager uitvallen. De bestede uren door het eigen personeel en de (bouw) rente blijven hier buiten beschouwing. De totale netto bestedingen (uitgaven minus bijdragen van derden) vallen € 32,5 miljoen lager uit ten opzichte van de begroting. In de derde kwartaalrapportage was reeds rekening gehouden met een substantiële daling ten opzichte van de begroting. Onderstaand wordt per programma een korte samenvatting gegeven van de ontstane verschillen ten opzicht van de derde kwartaalrapportage.

Programma 1. Waterveiligheid

De bruto investeringsuitgaven op de onderhanden projecten zijn lager dan verwacht (- € 2,0 miljoen).

- Primaire keringen: - € 0,4 miljoen. Dit betreft de projecten Dijkverbetering Lauwersmeerdijk (- € 0,2 miljoen) en Dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl (- € 0,2 miljoen).
- Regionale keringen - € 1,5 miljoen. Dit betreft de projecten: Versterken Eemskanaalkade (- € 0,5 miljoen), Versterken regionale keringen Lauwersmeergebied (- € 0,2 miljoen), Overige regionale (boezem) keringen (- € 0,1 miljoen) en De regionale kering Hoendiep ZZ (- € 0,8 miljoen).

De hiervoor genoemde projecten zijn om diverse redenen uitgelopen, bijvoorbeeld als gevolg van discussies met partners in projecten, verlate aanbestedingen en daarnaast is er een aanbestedingsvoordeel behaald.

Naast de lagere investeringsuitgaven zijn er ook minder bijdragen derden verantwoord binnen programma 1 (€ 5,6 miljoen). Dit vloeit voort uit het besluit van het instellen van een risicokrediet van € 4,7 miljoen voor het opvangen van toekomstige tegenvallers in HWBP projecten. Het instellen van het risicokrediet is besloten bij het vaststellen van de begrotingswijziging bij de derde kwartaalrapportage. Hierdoor moet bijna de gehele rest subsidie (circa € 5,0 miljoen) in 2020 worden verantwoord. Gevolg hiervan is dat er een negatieve activering voor het project in 2020 zou plaats

vinden en dat is technisch binnen de systemen niet mogelijk. De verantwoording van de subsidie is verwerkt via een eenmalige afschrijving op het project en daarvoor niet zichtbaar in het overzicht van de ontvangen bijdragen derden.

Programma 2. Voldoende & Gezond Water

De bruto investeringsuitgaven op de projecten zijn lager dan verwacht (- € 5,0 miljoen):

- Gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier (- € 2,3 miljoen), dit wordt veroorzaakt door:
  - Gewijzigde inzichten binnen deelproject Polder de Dijken Bakkerom, het onderdeel vismigratie is naar achteren geschoven (€ 0,4 miljoen)
  - Binnen deelproject Lettelberterbergboezem zijn door veiligheidsissues in de maakbaarheid, de realisatie van kunstwerken en oeverbescherming naar achteren geschoven (€ 0,9 miljoen).
  - Door de Covid-19 maatregelen is een vertraging ontstaan in informatie- en omgevingsmanagement binnen het deelproject NBW polders. Hierdoor is vertraging ontstaan in de voorbereiding en realisatie van het gemaal Fanerpolder en de Zuidhoeksterstuw (€ 1,0 miljoen).
- Renovatie bruggen (- € 0,4 miljoen), dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de werkelijk start van de uitvoering is vertraagd door langere leveringstermijnen van materiaal, dat het gevolg is van de Covid-19 maatregelen. Daarnaast door het aantreffen van het zogenaamde Chroom 6 in een project en door de overlastbeperking zijn ook werkzaamheden doorgeschoven.
- Project renovatie Spijksterpompen (- € 0,3), de oplevering van het werk was voorzien in december 2020. Het gemaal is in december 2020 in technisch opzicht wel in gebruik genomen, maar de feitelijke oplevering en de afhandeling van de technische restpunten zijn doorgeschoven naar 2021.
- Voor het krediet Tractie 2020 is minder besteed (- € 0,6 miljoen), doordat een leverancier nieuwe kranen niet tijdig kon leveren.
- Vermindering Landbouw emissies (- € 0,3 miljoen), projecten die onder “DAW” lopen hebben door de Covid-19 maatregelen vertraging opgelopen waardoor aanmerkelijk minder subsidies zijn uitgekeerd.
- Binnen het project ZWK dwarsdiep zijn de bestedingen (- € 0,2 miljoen) achtergebleven door de Covid-19 maatregelen en vertraging in de grondverwerving.
- Waterstructuurplan Westrand laat een onderschijding (- € 0,2 miljoen) zien door lange levertijden van een nutsbedrijf (6-8 mnd.) en daarnaast zijn door nieuwe woningbouwplannen, in de omgeving, een aantal maatregelen vervallen.
- Naast bovengenoemde afwijkingen zijn er binnen circa 35 projecten in programma 2 vele kleine onder- en overschijdingen ten opzichte van de derde kwartaalrapportage, per saldo een onderschijding van € 0,7 miljoen.

Programma 3. Gezuiverd Water

Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage zijn de investeringsuitgaven lager dan verwacht (- € 0,4 miljoen):

- Binnen het project slibgistingstanks is vertraging ontstaan door ARBO zaken in de uitvoering, waardoor minder bestedingen zijn gedaan (- € 0,1 miljoen);
- Voor het project Vervangen procesautomatisering rwzi's is circa € 0,3 miljoen minder besteed doordat de aannemer tijdens de uitvoering vertraging heeft opgelopen.

Programma 4. Bestuur & Organisatie

De netto investeringsuitgaven zijn € 0,2 miljoen lager dan verwacht. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door twee projecten. Het project Waterbeheerplan 2022-2027 (WBP), laat een onderbesteding zien van circa € 0,1 miljoen. Binnen het WBP zijn in 2020 geen kosten derden gemaakt, omdat de benodigde informatie binnen de BOVI is opgehaald en daar zijn ook de kosten verantwoord. Daarnaast is voor het Programmaplan Digitale Informatie voor 0,1 miljoen doorgeschoven naar 2021 en verder.

2. PROGRAMMA'S 2020

2.1 PROGRAMMA 1 WATERVEILIGHEID (PRIMAIRE KERINGEN)

Wat hebben we bereikt in 2020?

In 2020 is de verkenningsfase voor de versterking van Lauwersmeerdijk afgerond en is gestart met de planfase. De dijken zijn onderhouden en de schapen konden goed grazen op de dijk. Het inzicht in de kering is vergroot door het uitvoeren van de berekeningen voor de beoordeling op dijktraject 6-6 (vanaf de Lauwersmeerdijk tot en met de Oostpolderdijk). De beoordeling van dijktraject 6-5 (Lauwersmeerdijk) is aangeboden aan de Inspectie, Leefomgeving en Transport (ILT). Daarnaast heeft de ILT in haar hertoets opgemerkt dat we daadkrachtig de aandachtspunten voor de zorgplicht hebben opgepakt. De calamiteitenorganisatie heeft in 2020 calamiteiten goed en naar tevredenheid op kunnen pakken, ondanks aanpassingen vanwege Covid-19 maatregelen.

Activiteiten

In 2020 wordt met het in 2019 aangelegde monitoringssysteem metingen verricht aan de nieuwe dijk Eemshaven-Delfzijl. Daarnaast zal in 2020 een systeem worden aangelegd voor het monitoren van de gevolgen van aardbevingen op de primaire kering. De kosten hiervan zullen worden vergoed door de NAM.

- In 2020 zijn met het monitoringssysteem metingen verricht aan de nieuwe dijk Eemshaven-Delfzijl. Het monitoren van de gevolgen van aardbevingen is voortvarend opgepakt onder ander resulterend in een 3D scan van de nieuwe dijk. Na constatering van enige haperingen in het systeem, heeft de uitvoerder op eigen initiatief zorg gedragen voor verbetering van het systeem. Er zijn experimentele instrumenten aan het monitoringssysteem toegevoegd en het aantal meetlocaties is uitgebreid (o.a. op de Eems-Dollard) om nauwkeuriger te kunnen meten en analyseren.
- De restpunten activiteiten van de dijkversterking Eemshaven Delfzijl zijn in 2020 afgerond en van het Hoog Water Beschermingsplan (HWBP) hebben we de vaststellingbrief op beschikking ontvangen. Het overschot van € 4,5 miljoen is gereserveerd voor de primaire keringen en gekoppeld aan Lauwersmeerdijk.

In 2020 wordt de verkenningsfase voor de dijkversterking van de Lauwersmeerdijk afgerond en wordt gestart met de plan uitwerkingsfase waarin het voorkeursalternatief en de koppelkansen op het gebied van onder meer natuurontwikkeling samen met de omgeving verder worden uitgewerkt ten behoeve van de te doorlopen planprocedures.

- De verkenningsfase voor de dijkversterking van de Lauwersmeerdijk is afgerond en de planuitwerkingsfase is gestart. Hierin wordt het voorkeursalternatief en de koppelkansen samen met de omgeving en stakeholders uitgewerkt. Voor de plan- en uitvoeringsfase is een bouwteam samengesteld bestaande uit de bouwcombinatie Heijmans en GMB en Arcadis.

De veiligheidsbeoordeling van de primaire keringen gaat verder in 2020. In het kader van het dijkversterkingsproject is een nadere veiligheidsanalyse uitgevoerd. Deze dient als basis voor de beoordeling van dijktraject 6-5 voor zover in beheer bij Noorderzijvest. De beoordeling van dijktraject 6-6 (vanaf de Lauwersmeerdijk tot en met de Oostpolderdijk) wordt in 2020 voltooid en

besproken met de Inspectie, Leefomgeving en Transport. Ook de coupures en andere kunstwerken worden in 2020 beoordeeld. Na voltooiing van het dijkversterkingsproject Eemshaven – Delfzijl wordt het dijktraject 6-7, voor zover in beheer bij Noorderzijvest, opgepakt. Met het waterschap Hunze en Aa's en Wetterskip Fryslân wordt zoveel mogelijk samengewerkt in de beoordeling.

- 2020 was een belangrijk jaar voor de veiligheidsbeoordeling van de primaire keringen. De beoordeling van dijktraject 6-5 (Lauwersmeerdijk) is aangeboden aan de Inspectie, Leefomgeving en Transport. De rapportage is opgesteld samen met Wetterskip Fryslân, onder penvoerderschap van Noorderzijvest. Het gehele dijklichaam bestaat uit Hoog Water Beschermingsplan projecten waarbij de projecten van Wetterskip Fryslân in 2023 is voltooid en de projecten van waterschap Noorderzijvest op de peildatum van de beoordeling nog in volle gang is. Conform de Wettelijke beoordelingsinstrumentarium(WBI) -spelregels is de bijdrage van de kans van falen van het dijklichaam als verwaarloosbaar te beschouwen. De faalkans van het traject wordt bepaald door die van de kunstwerken de Cleveringsluizen en de Robbegatsluis. Beide voldoen ruimschoots aan de signaleringswaarde van de norm.
- De beoordeling van dijktraject 6-6 (vanaf de Lauwersmeerdijk tot en met de Oostpolderdijk) zou ook in 2020 klaar moeten zijn, maar dat is niet gelukt. De grootste tegenslag ontstond door het archiefonderzoek van de kunstwerken en niet waterkerende objecten. De bestekstekeningen, soms nog uit de jaren '70, zijn zoekgeraakt en moesten via allerlei omwegen bij andere partijen worden opgevraagd. Het veiligheidsoordeel staat inhoudelijk wel. Daarbij is de belangrijkste conclusie dat er geen urgente veiligheidsopgave is. Wel zijn er aandachtspunten die opgepakt moeten worden om de dijk veilig te houden. Het algemeen bestuur wordt hier separaat over geïnformeerd zodra de beoordeling definitief is. Tijdens het intakegesprek gaf de Inspectie, Leefomgeving en Transport complimenten voor de grondige aanpak en goed onderbouwde beoordeling.

Conform het kader Zorgplicht gericht op de primaire waterkeringen is Noorderzijvest verplicht jaarlijks een veiligheidsrapportage op te stellen. Zowel de staat van de keringen als de vorderingen van eventuele versterkingswerken zijn hierin opgenomen. In 2018 heeft de Inspectie, Leefomgeving en Transport beoordeeld hoe Noorderzijvest de zorgplicht oppakt. De verbeterpunten uit deze inspectie zijn in 2019 uitgewerkt. In 2020 worden verbeteringen uitgevoerd.

- De afgelopen jaren hebben we veel energie gestoken in de verbetering van de zorgplicht. In november is de Inspectie, Leefomgeving en Transport op bezoek geweest voor de hercontrole. Zij concludeerden dat Noorderzijvest de afgelopen twee jaar op het gebied van de inrichting en de uitvoering van de zorgplicht primaire waterkeringen aanzienlijke stappen heeft gezet. Ook gaven zij aan dat we daadkrachtig met de aandachtspunten uit de inspectie zorgplicht primaire waterkeringen aan de slag zijn gegaan. Een belangrijk product van 2020 is de digitale inspectie-app. Deze is gericht op de voorjaars-inspectie, de najaars-inspectie en inspectie na een hoogwater situatie op zee.

Voor de calamiteitenorganisatie staat in 2020 de borging van de netcentrische werkwijze centraal. De calamiteitenplannen worden aangepast aan de nieuwe werkwijze en beoefend in 2020. Noorderzijvest is het eerste waterschap in het Noorden dat volgens het kernprofiel netcentrisch werkt.

- In 2020 is de netcentrische werkwijze voortgezet. Door COVID-19 maatregelen hebben we minder activiteiten met betrekking tot opleiden, trainen en oefenen kunnen organiseren. Om geen onnodige risico's te lopen zijn met name die oefeningen, waarbij veel medewerkers

fysiek aanwezig moeten zijn, geannuleerd. Wel hebben we een beperkt aantal activiteiten volledig online uit kunnen voeren. Ook zijn we in 2020 gestart met het actualiseren van diverse bestrijdingsplannen.

In 2020 schaalde de calamiteitenorganisatie van ons waterschap elf keer op. In twee situaties werd opgeschaald naar het niveau van een operationeel team (beschadiging kade Reitdiep en COVID-2019). In alle andere opschalingen was dat naar het niveau van een actieteam (WAT). Dit betrof de sluiting van de coupures in Delfzijl, persleidinglekages, rwzi problemen en een grote brand. Bij een aantal van deze situaties heeft het betrokken crisisteam volledig online overleg gevoerd en dat ging goed. Multidisciplinair is het waterschap actief betrokken geweest bij een drietal GRIP incidenten: twee keer bij een GRIP 1 incident en bij een GRIP 4 tijdens de start van de COVID-situatie.

THEMA 1.B - REGIONALE WATERVEILIGHEID (REGIONALE KERINGEN)

Wat hebben we bereikt in 2020?

1 januari 2020 was een belangrijke deadline om de keringen te laten voldoen aan de veiligheidsnormen. Voor circa 95% is dit ons gelukt. De stand van zaken per 1 januari 2020 is afgelopen jaar zowel aan het algemeen bestuur van ons waterschap als aan de Provinciale Staten van Groningen gerapporteerd. Afgelopen jaar stond in het teken om de resterende versterkingsopgave verder aan te pakken. 2020 is ook het jaar waarin de eerste Droge Voeten 2050 maatregelen inzetbaar zijn. Ondertussen zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de volgende toetsronde gestart.

Activiteiten

Een deel van het verwerken van de baggerspecie in het grondlichaam van de Eemskanaalkade ter hoogte van Garmerwolde (deeltraject 2) vindt in 2020 plaats. De kering voldoet al wel aan de veiligheidsnorm.

- Een deel van het verwerken van de baggerspecie in het grondlichaam van de Eemskanaalkade ter hoogte van Garmerwolde (deeltraject 2) vond in 2020 plaats. De kering voldoet al wel aan de veiligheidsnorm.

Op traject 3 en 4 van het Eemskanaal wordt in 2020 het aanbrengen van de verankering van de damwanden afgerond.

- Het aanbrengen van de verankering van de damwanden op traject 3 en 4 van het Eemskanaal zou aanvankelijk in 2020 worden uitgevoerd. Met Rijkswaterstaat zijn in 2020 constructieve gesprekken gevoerd over de verdeling van de verwachte meerkosten. Het aanbrengen van de verankering van de damwanden staan gepland voor 2021.

Regionale kering Hoendiep ZZ wordt in de gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier meegenomen. We maken werk met werk. De uitvoering hiervan is voorzien in 2020.

- De werkzaamheden zijn rond de jaarwisseling grotendeels uitgevoerd. Het project wordt in 2021 opgeleverd.

In 2020 vindt de administratieve afwikkeling plaats van de maatregelen voor de overige regionale keringen en de kaden rond het Lauwersmeer.

- In 2020 vond de administratieve afwikkeling plaats van de maatregelen voor de overige regionale keringen en de kaden rond het Lauwersmeer.

Voor deelgebied 4 van de versterkingsopgave rondom het Lauwersmeer (rondom Zoutkamp) wordt afhankelijk van de te kiezen variant voor de maatregel capaciteitsuitbreiding HD Louwes de uitwerking van de voorkeursoplossing in 2020 aangevangen.

- De versterkingsopgave van de regionale keringen in Zoutkamp (deelgebied 4) is komen te vervallen met het besluit van het algemeen bestuur in december 2019 voor de voorkeursvariant voor de Droge Voeten 2050 maatregel 'uitbreiding H.D. Louwes', onder de voorwaarde dat er voldoende financiële dekking wordt gevonden. In 2020 hebben we daarom samen met onze gebiedspartners hard gewerkt om de financiering van de koppelkansen rond te krijgen, onder andere door de bijdrage vanuit het Nationaal Programma Groningen. De verkenningsfase van De Nieuwe Water Werken, zoals het project vanaf nu heet, wordt na verwachting in 2021 afgerond. Dit project omvat tevens de renovatie van de Hunsingosluis en de compartimentering nabij Schouwerzijl.

De realisatiefase van de Droge Voeten 2050 maatregel 'uitbreiding van gemaalcapaciteit Schaphalsterzijl' wordt in 2020 afgerond.

- De uitvoering van de Droge Voeten 2050 maatregel 'uitbreiding Schaphalsterzijl' is in het voorjaar van 2020 gestart. Ondanks de aanpassingen aan de COVID-19 maatregelen zijn de werkzaamheden in december 2020 afrond.

De uitvoering van de Droge Voeten 2050 maatregel 'waterbergingsgebied de Driepolders' en 'waterbergingsgebied De Dijken – Bakkerom' loopt door tot eind 2020.

- De uitvoering van de Droge Voeten 2050 maatregel 'waterbergingsgebied De Drie Polders' en 'waterbergingsgebied 'De Dijken-Bakkerom' verloopt volgens planning. De gebieden zijn vanaf eind december 2020 inzetbaar als noodoverloopgebied ten tijde van een hoogwater situatie. De beide gebieden worden in de 1e helft van 2021 afgewerkt en halverwege 2021 definitief opgeleverd.

De voorbereiding van de Droge Voeten 2050 maatregel 'waterbergingsgebied Dwarsdiep' loopt door tot in 2020. De start van de realisatie verwachten we eind 2020.

- De voorbereiding van de Droge Voeten 2050 maatregel 'waterberging Dwarsdiep' bevindt zich in de voorbereidingsfase en kan eind 2022 ingezet worden als waterberging. De afwerking/ oplevering vindt dan plaats in de 1e helft van 2023.

Het doorlopen van de benodigde procedures en het uitwerken van de bestekken van de Droge-Voeten-2050-maatregel 'optimalisatie Onlanden' zijn gestart in 2019 en vindt in 2020 plaats.

De implementatie van de Droge Voeten 2050 maatregel 'maalstop' continueren we in 2020.

- Er is afgelopen jaar hard gewerkt aan de voorbereidingen voor het doorlopen van de MER procedure ten behoeve de Droge Voeten 2050 maatregel 'Optimalisatie Onlanden'. In het najaar van 2020 is de bestuurlijke keuze gemaakt om samen met de terrein beherende organisaties (TBO's) een verkenning te doen naar alternatieve waterbergingslocaties in en rondom de Onlanden, om zodoende commitment te krijgen bij de te doorlopen MER procedure.
- Voor de Droge Voeten 2050 maatregel 'maalstop' hebben we in 2020 met de leverancier gewerkt aan een doorontwikkeling van de bestaande software voor de aansturing van de gemalen. In de bestaande software was een aanpassing nodig om de gemalen centraal te kunnen aansturen. Centrale aansturing is nodig om bijvoorbeeld snel, veilig en effectief een maalstop te kunnen instellen. Bij een aantal gemalen is deze aangepaste software ook al geïnstalleerd in 2020.

Het muskusrattenbeheer wordt geïntensiveerd om zo het landelijk doel van 0,15 vangsten per kilometer watergang in 2022 te halen. En daarmee de stap naar het uiteindelijke niveau van “complete removal” kleiner te maken.

- Door de intensivering in het muskusrattenbeheer zitten we nu met 0.11 vangsten/km per watergang. Dat houdt in dat we in 2020 1616 muskusratten hebben gevangen. Dat is 32% lager dan in 2019. Waterschap Noorderzijvest zit onder de landelijke norm van 0.15 vangsten/km per watergang. Dit is conform onze doelstelling van 2020.

Werkzaamheden die nodig zijn voor de tweede toetsronde van de regionale keringen, worden tijdig opgestart, zodat we uiterlijk voor 1 januari 2023 de resultaten aan de provincie voor kunnen leggen.

- In 2020 zijn alle te toetsen regionale keringen, die in de afgelopen versterkingsronde niet zijn versterkt, in kaart gebracht. Dit is inclusief alle waterkeringen die rondom waterbergingsgebieden liggen. Tevens zijn alle waterkerende kunstwerken geïnventariseerd die in de komende periode ook op veiligheid beoordeeld moeten gaan worden. Samen met de afdeling Geo- gegevensbeheer wordt toegewerkt naar een GIS-tool waarmee de veiligheidsbeoordeling geautomatiseerd uitgevoerd kan worden.

Exploitatie 2020

Programma 1 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Vershil met gewijzigde begroting
Waterveiligheid				
Personeelskosten	3.697	3.721	3.474	24
Goederen en diensten	1.438	1.501	991	63
Kapitaallasten	6.997	6.958	6.776	-38
Totaal lasten	12.132	12.180	11.241	48
Totaal baten	1.367	1.385	1.145	-18
Netto lasten	10.765	10.795	10.096	30

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de 3e kwartaalrapportage laten de lasten een onderschrijding zien van € 48.000 en laten de baten een nadeel zien van € 18.000. De netto lasten komen € 30.000 voordeliger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen lager uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. Doordat de onderhoudskosten iets lager uit dan begroot. Verder vallen de baten lager uit dan de gewijzigde begroting doordat we een lager dan verwachte schikking hebben getroffen voor een door ons geclaimde schade, hier is in het laatste kwartaal van 2020 een besluit over genomen.

Investerings 2020

Programma 1 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Prognose in Q3 rapportage	Begroting 2020	Verskil met Q3 rapportage
Waterveiligheid				
Bruto investeringsuitgaven	17.667	19.690	29.686	-2.023
Bijdragen derden	8.892	14.610	14.016	-5.718
Netto investeringsuitgaven	8.775	5.080	15.670	3.695

De bruto investeringsuitgaven op de onderhanden projecten zijn lager dan verwacht (- € 2,0 miljoen).

- Primaire keringen: - € 0,4 miljoen. Dit betreft de projecten Dijkverbetering Lauwersmeerdijk (- € 0,2 miljoen) en Dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl (- € 0,2 miljoen).
- Regionale keringen - € 1,5 miljoen. Dit betreft de projecten: Versterken Eemskanaalkade (- € 0,5 miljoen), Versterken regionale keringen Lauwersmeergebied (- € 0,2 miljoen), Overige regionale (boezem) keringen (- € 0,1 miljoen) en De regionale kering Hoendiep ZZ (- € 0,8 miljoen).

De hiervoor genoemde projecten zijn om diverse redenen uitgelopen, bijvoorbeeld als gevolg van discussies met partners in projecten, verlate aanbestedingen en een aanbestedingsvoordeel.

Naast de lagere investeringsuitgaven zijn er ook minder bijdragen derden verantwoord binnen programma 1 (€ 5,6 miljoen). Dit vloeit voort uit het besluit van het instellen van een risicokrediet van € 4,7 miljoen voor het opvangen van toekomstige tegenvallers in HWBP projecten. Het instellen van het risicokrediet is besloten bij het vaststellen van de derde kwartaalrapportage. Hierdoor moet bijna de gehele rest subsidie (circa € 5,0 miljoen) in 2020 worden verantwoord. Gevolg hiervan is dat er een negatieve activering voor het project in 2020 zou plaats vinden en dat is technisch binnen de systemen niet mogelijk. De verantwoording van de subsidie is verwerkt via een eenmalige afschrijving op het project en daarvoor niet zichtbaar in het overzicht van de ontvangen bijdragen derden.

2.2 PROGRAMMA 2 VOLDOENDE EN GEZOND WATER

THEMA 2.A – KLIMAAT ADAPTIEF WATERSYSTEEM

Wat hebben we bereikt in 2020?

Net als in 2018 en 2019 kenmerkte het jaar 2020 zich ook als een droog jaar. Vooral het voorjaar was extreem droog. De gevolgen van de droogte bleven in ons beheergebied beperkt door het vroegtijdig opzetten van de boezem- en polderpeilen in het voorjaar en de aanvoer van IJsselmeerwater naar ons beheergebied. Van de mogelijkheid van beregenen is volop gebruik gemaakt. Voor een goede doorvoer van water hebben we extra onderhoud gepleegd aan de watergangen.

Ook in 2020 is voortvarend gestart met het opstellen van een groot aantal peilbesluiten. In het proces ontstond echter enige vertraging vanwege de beperkende Covid-19 maatregelen. Gebiedsbijeenkomsten vonden digitaal plaats.

Het beheren en onderhouden van onze watersystemen heeft ook in 2020 veel inspanning gekost. Het onderhoud aan onze beken, watergangen, kanalen en aan onze stuwen, inlaten, sluizen en gemalen heeft er voor gezorgd dat in 2020 gedurende het gehele jaar een goed peilbeheer kon worden

uitgevoerd. Met het baggerprogramma wordt ingelopen op de planning. Het beschoeien verloopt conform plan. Het aanpassen van de kademuren in de tweede schil moet eerst juridisch ingebed zijn waarbij de kostenverdeling op voorhand duidelijk is, voordat de grootschalige aanpassing kan plaatsvinden.

Begin 2020 zijn we gestart met de zogenaamde risicodialogen op basis van de uitkomsten van de stresstesten. Met alle gemeenten in ons beheergebied voerden we in 2019 zogenaamde klimaatstresstesten uit. Vanwege de Covid-19 maatregelen is het proces vertraagd. Eind 2020 vonden de risicodialogen in online bijeenkomsten plaats. In 2020 is samen met de andere regionale overheden een verkenning uitgevoerd naar een regionale klimaatadaptatiestrategie.

Activiteiten

Aan de hand van de in 2019 uitgevoerde klimaatstresstesten, worden in 2020 samen met gemeenten zogenaamde risicodialogen gevoerd met de omgeving. Dialogen worden gevoerd over de effecten van klimaatverandering ten aanzien van wateroverlast, droogte, hittestress en mogelijke overstromingen. Het resultaat is een regionale klimaatadaptatiestrategie, die samen met regionale overheden wordt opgesteld.

- Samen met gemeenten is in 2020 gestart met het voeren van risicodialogen over de effecten van klimaatverandering. Dit liep vertraging op door de Covid-19 maatregelen. Aan het eind van het jaar zijn de online risicodialogen weer hervat.
- Samen met waterschap Hunze en Aa's, de provincies, gemeenten en de waterbedrijven in de regio Groningen/Noord-Drenthe is een grote stap gezet in het opstellen van een regionale klimaatadaptatiestrategie. Dit resulteerde in een 'verkenning regionale klimaatadaptatiestrategie Groningen/Noord-Drenthe' (januari 2021) waarin handelingsperspectieven ten aanzien van klimaatadaptatie zijn beschreven. Medio 2021 is dit uitgewerkt in een regionale klimaatadaptatiestrategie. Ook dit proces is vertraagd vanwege Covid-19 maatregelen.

Samen met regionale partners in de zoetwaterregio IJsselmeergebied wordt een concept maatregelenprogramma 2022-2027 opgesteld. Dit maatregelenprogramma is input voor het op te stellen landelijke Deltaplan Zoetwater 2022-2027. Waterbesparing, nieuwe watervragers, waterverdeling en verzilting zijn thema's die hierbij worden uitgewerkt.

- In 2020 is een concept maatregelenprogramma 2022-2027 voor de zoetwaterregio IJsselmeergebied opgesteld. Dit maatregelenprogramma gaat onderdeel uitmaken van het landelijke Deltaplan Zoetwater. De maatregelen komen in aanmerking voor cofinanciering vanuit het Deltafonds. Besluitvorming hierover vindt in 2021 plaats.

In 2020 worden peilbesluiten in de gebieden 1e schil bodemdaling en polder Hemert in procedure gebracht. De noodzakelijke waterhuishoudkundige maatregelen worden nader uitgewerkt in een bestek.

- Het peilbesluit voor de 1e schil bodemdaling is nagenoeg afgerond. De gebiedsbijeenkomsten vonden digitaal plaats vanwege Covid-19 maatregelen. Het proces heeft daardoor enige vertraging opgelopen. De peilbesluitprocedure start in het eerste kwartaal van 2021.
- Het peilbesluit voor polder Hemert is afgerond (inclusief de procedure) en door het algemeen bestuur van ons waterschap vastgesteld. In 2021 worden de maatregelen vanuit peilbesluit polder Hemert voorbereid en uitgevoerd.
- Het bestek voor het maatregelenplan peilbesluit polder De Delthe is afgerond en klaar voor aanbesteding in 2021. Verder is in 2020 een aanvang gemaakt met de peilbesluiten voor polder

Fledderbosch en de Fivelingoboezem. De eerste ronde gebiedsbijeenkomsten voor deze gebieden is gehouden, meest digitaal vanwege Covid-19 maatregelen.

In 2020 worden maatregelen uitgevoerd naar aanleiding van de opgestelde peilbesluiten in voorgaande jaren, zoals in de NBW-polders (Vredewold, Zuidhorner Zuidpolder, Fanerpolder, Lagemeeden, Nienoord en Lettelbert (Driepolders)). De uitvoering van werkzaamheden vinden plaats in het integrale project Zuidelijk Westerkwartier (2020/2021).

- Door beperking in communicatie vanwege de Covid-19 maatregelen is het werk later aanbesteed. Er wordt op agrarische grond van verschillende eigenaren gewerkt, weers- en terreinomstandigheden zijn niet optimaal en leiden tot vertraging. Communicatie naar de grondeigenaren vergt door Covid-19 maatregelen extra aandacht en leidt tot vertraging.

We laten de baggerachterstand zo min mogelijk oplopen. In 2020 baggeren we wat noodzakelijk is.

- In 2020 zijn het Niehoofsterdiep, de Pieterbuurstermaar, de Westeremdermaar en de Helwerdermaar gebaggerd, in totaal ca 60.000 m3. Bij een aantal van deze projecten zijn koppelingen gemaakt met andere opgave zoals herstel van oevers en werkzaamheden voor de gemeente (baggeren watergang gemeente). Verder is in de periode november 2019 tot en met maart 2020 de vaargeul en de haven van Noordpolderzijl met behulp van ploegboten weer op diepte gebracht. Dit betreft jaarlijks terugkerend onderhoudsbaggerwerk dat we samen doen met de gemeente Het Hoogeland.
- Vooruitlopend op de baggerplanning is al bij een aantal riooloverstorten en in watergangen in de bebouwde kom van Grijskerk en De Wilp gebaggerd. Ook voerden we al een aantal vooronderzoeken voor het baggerwerk van 2021 uit. Dit betrof baggerwerk van het Dwarsdiep, Wolddiep en Enumatilster Matsloot. De hier vrijkomende bagger wordt na indroging ingezet als grondstof voor de keringen van de nieuwe waterberging rondom het Dwarsdiep (Koppelkans project Zuidelijk Westerkwartier).
- Er is een gebiedsbreed onderzoek gedaan naar de zoutgehalten in de waterbodems van onze watergangen, omdat dit mogelijk nadelige gevolgen heeft voor verwerking van de bagger op aangrenzende percelen. In dit onderzoek zijn ook de fysische parameters (o.a. organische stof en Lutumgehalte) van de waterbodem onderzocht om meer inzicht te krijgen in de hergebruiksmogelijkheden van vrijkomende bagger.
- Verder is de voorbereiding van het baggerwerk in de Geweide in Thesinge opgestart. Hier moet vanwege een ernstige verontreiniging een deel van de bagger worden gesaneerd.

Voor de beschoeiingen zijn we bezig met een inventarisatie. Dit wordt in de zomer 2020 afgerond. Zodra we inzichtelijk hebben wat er moet gebeuren (opgave incl. achterstanden) kunnen we een meerjarig onderhouds- en vervangingsprogramma gaan maken hoe we dit gaan oppakken. Programma voor beschoeiingen is in het najaar/winter 2020 gereed.

- Voor het opstellen van het meerjaren onderhoudsplan is een samenwerking met een adviesbureau opgestart. We hebben in een aantal workshops nagedacht over zaken als de status van het areaal, het beleid, uitgangspunten, duurzaamheid, risico's, kosten etc. Momenteel wordt gewerkt aan een procesnotitie, waarin de stand van zaken en het pad naar het uiteindelijke programma worden toegelicht. Vooruitlopend op het meerjaren onderhoudsplan worden in 2021 de kademuren Wirdumerdraai vervangen. Daarnaast wordt ca 3 kilometer beschoeiing vervangen elders in het gebied.
- De inventarisatie van de beschoeiingen is eind 2020 afgerond. Vervolgens stellen we een jaarplan op voor de aanpak van beschoeiingen van het waterschap. We geven prioriteit aan beschoeiingen

waar sprake is van risico of waarbij samenloop is met andere projecten (baggeropgave). Het meerjarig onderhouds- en vervangingsprogramma kan worden opgesteld nadat eind 2020 een beleidskader oevers, taluds en beschoeiingen is vastgesteld en er duidelijkheid is over de locaties waar het waterschap verantwoordelijk is voor onderhoud. Het programma is naar verwachting in het najaar van 2021 klaar. Dit is ten opzichte van het jaarplan 2020 een vertraging van ruim een half jaar.

Ook vindt inspectie van kademuren binnen de bebouwde kom plaats. En voeren we herstelwerkzaamheden uit voor 2e schil en doen we daar nader onderzoek naar. Daarnaast wordt 6 tot 8 km beschoeiing vervangen in de districten.

- Binnen de 2e schil Electraboezem wordt gewerkt aan een pilot, betreffende vier adressen met oeververdedigingswerken in slechte onderhoudsconditie, om daarmee een reële kosten verdeling ten behoeve van het herstel van oeververdedigingswerken op te kunnen stellen. Het betreft aanspraak op nadeelcompensatie vanwege een peilverlaging uit 2008 in de Electraboezem. De juridische componenten zijn hiervan nog niet gereed. Met het instituut mijnbouwschade Groningen zijn procesafspraken gemaakt over de overdracht van schadedossiers. Daarnaast vond een inspectie van kademuren binnen de bebouwde kom plaats. Afhankelijk van de uitkomst van de pilot worden herstelwerkzaamheden aan andere ook in slechte conditie zijnde oeververdedigingswerken uitgevoerd. Regulier wordt uit het exploitatiebudget door de eigen dienst 6 tot 8 kilometer beschoeiing per jaar vervangen in ons beheergebied.

Ten laste van het exploitatiebudget wordt een aantal stuwen, inlaten en beschoeiing vervangen in het beheergebied. Ook voeren we klimaatbestendige investeringen uit aan gemalen en herinrichtingsgebieden, zoals het aanpassen en renoveren van gemaal Spijksterpompen en de herinrichting Helwerdermaar.

- Gemaal Spijksterpompen is in 2020 voorzien van twee nieuwe pompeenheten. Ook het elektrotechnische besturingssysteem en de software van het gemaal is geheel vernieuwd. Het gemaal is voorzien van innovatieve Real-time clock (RTC)-sturingsoftware. Deze software maakt het mogelijk om de vrijelozingscapaciteit in het gemaal efficiënter te benutten. Rondom het gemaal zijn aanpassingen uitgevoerd in hekwerken en bestrating. En tenslotte is in pandig groot onderhoud uitgevoerd. Alle werkzaamheden zijn in 2020 afgerond. In het eerste kwartaal van 2021 wordt het project opgeleverd. Daarnaast is het Helwerdermaar reeds gebaggerd en hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden ten behoeve van de herinrichting van het maar.

In de Cleveringsluizen in Lauwersoog wordt in 2020 wederom een spuikoker, inclusief de geleidingen van de schuiven, gerenoveerd. Ook vindt groot onderhoud plaats aan de betonconstructie van het gebouw.

- De onderhoudswerkzaamheden aan de hefdeuren en geleiding van één spuikoker van het complex zijn conform planning en budget uitgevoerd en opgeleverd. Voor de komende 5 jaren zijn deze werkzaamheden opnieuw middels een meerjarig contract uitgezet. De onderhoudswerkzaamheden aan de betonconstructie zijn voor één complex uitgevoerd en eind 2020 opgeleverd. De bedoeling is in het voorjaar van 2021 te starten met onderhoud aan het beton van de overige twee complexen. Hiervoor is extra krediet nodig dat in het jaarplan 2021 als reservering is opgenomen.

De uitvoering van waterstructuurplan Westrand wordt voorbereid samen met de gemeente Groningen.

- De waterhuishoudkundige maatregelen voor het waterstructuurplan Westrand bestaan uit het automatiseren van waterinlaten en het aanpassen van stuwen. De maatregelen zijn verdeeld in twee werkpakketten. Het eerste werkpakket bestaat uit het automatiseren van de waterinlaten. Deze maatregelen zijn in november 2020 aanbesteed. De eerste waterinlaat is gerealiseerd en de overige inlaten worden vóór april/mei 2021 gerealiseerd. De maatregelen uit het tweede werkpakket worden in de eerste helft van 2021 voorbereid, waarna dit werkpakket in de tweede helft van 2021 worden aanbesteed en uitgevoerd. De planning is om alle maatregelen uit het waterstructuurplan Westrand eind 2021 af te ronden.

THEMA 2.B – WATERKWALITEIT

De huidige ecologische toestand van onze 15 Kaderrichtlijn Water (KRW)-waterlichamen is enigszins beter dan die aan het begin van de eerste KRW-planperiode (2009-2015). Maar in geen enkel waterlichaam is de goede ecologische toestand al bereikt. Voor de fysisch-chemische toestand is sprake van meer verbetering. Van de nutriënten voldoet stikstof vrijwel overal aan de norm. Fosfor voldoet nog niet in de helft van de waterlichamen aan de norm. Met het in 2020 door het algemeen bestuur vastgestelde concept-maatregelenpakket voor de derde planperiode (2022-2027) en de resterende maatregelen voor de huidige planperiode (2016-2021) kunnen in 2027 vrijwel alle Kaderrichtlijn Water-doelen worden gehaald. Hierbij is een tijdige uitvoering van de resterende maatregelen voor de huidige planperiode cruciaal.

Activiteiten

Ook in 2020 worden langs een deel van onze watergangen natuurvriendelijke oevers aangelegd (circa 12 km in 2020).

- In 2009 is in totaal 9 km aan natuurvriendelijke oever aangelegd of is de aanleg in uitvoering gegaan.

Het maatregelencluster 'Kwaliteitsverbetering Paterswoldsemeer' (KRW006) omvat acht maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma maatregelen KRW 2016-2021: vispasseerbaar maken kunstwerken; afkoppelen polderwater; verwijderen opwervende nutriëntrijke sliblaag; beperken effecten recreatie; beperken inlaat gebiedsvreemd water; inrichten moeraszone; instellen dynamisch peilbeheer; verbeteren waterafvoer. Na voorbereidende onderzoeken in 2019 worden de eerste maatregelen in 2020 uitgevoerd.

- De aanleg van moeraszones in het meer zijn na veel kritiek uit de omgeving uit de plannen gehaald. Na goedkeuring van een herstart-document door het algemeen bestuur is de voorbereiding van een viertal maatregelen uit het oorspronkelijke pakket weer opgepakt. Het vervolgproces met de stuurgroep over alternatieve maatregelen heeft extra tijd gekost maar is inmiddels met succes afgerond.

Uitvoering van de KRW-maatregel met betrekking tot de AWZI Marum kan naar verwachting in 2020 starten.

- Het overleg met Friesland Campina over het verbeteren van de effluentkwaliteit uit de rwzi, die

op het Dwarsdiep wordt geloosd) verloopt traag en werd in 2020 bemoeilijkt door de Covid-19 maatregelen. De gesprekken zetten we in 2021 voort.

In het project 'Start oplossen vismigratieknelpunten' worden tien vismigratieknelpunten in de KRW-waterlichamen 'Lauwersmeer' en 'Maren-DG Reitdiep' aangepakt. In 2020 wordt de uitvoering voortgezet.

- De toekenning van de subsidie voor de aanleg van vismigratievoorzieningen is pas laat in 2020 toegekend. De uitvoering zal daarom starten in 2021.

De voorbereiding van het beekherstelproject 'Zaagblad en Stenhorsten' start in 2020.

- Vanwege problemen bij benodigde grondverwerving door de initiatiefnemer (provincie Drenthe), is uitvoering van de maatregel nog niet mogelijk. De maatregel wordt gefaseerd naar de volgende Kaderrichtlijn Water-planperiode (2022-2027).

De maatregel 'Natuurlijke inrichting bovenlopen Eelderdiep' wordt in 2020 uitgevoerd.

- Deze maatregel is samen met de hieronder genoemde maatregelen 'Habitat flora in beek', 'Realisatie permanente stroming binnen beekprofiel' en 'Dood hout in de beek' opgenomen in een integraal beekherstelproject. Hiervoor is in 2020 met veel vertraging de benodigde subsidie verworven. Uitvoering start daarom in 2021.

De beekinrichtingsmaatregel 'Habitat flora in beek' wordt in 2020 uitgevoerd.

- Deze maatregel is onderdeel gemaakt van de maatregel 'Natuurlijke inrichting bovenlopen Eelderdiep'. Door vertraging in de subsidieverwerving, schuift uitvoering op naar 2021.

In Drenthe en Groningen worden de lopende DAW-projecten projecten (op het gebied van vermindering erfemissie) voor akkerbouwers en melkveehouders in 2020 voortgezet.

- De werving van deelnemers is tijdelijk verminderd door Covid-19 maatregelen. De doorlooptijd van de projecten is met een jaar verlengd. In Drenthe is de deelname van akkerbouwers beperkt door benodigde relatief grote eigen investeringen, in combinatie met grote effecten van de recente droogte op zandgronden. Het resterende budget wordt ingezet op een bredere set van minder dure maatregelen.

De vier lopende DAW-projecten worden in 2020 voortgezet. Het betreft 'Duurzaam Agrarisch Waterbeheer Boermarke Zeijen' (Drenthe) en de binnen het programma Gouden Gronden ontwikkelde Groningse projecten 'TRIJNTJE, bodemverbeterplannen Grunniger klei', Weide & Water' en 'Spaarbodem'.

- Voor 'Boermarke Zeijen' en 'TRIJNTJE' is in 2020 de ontwikkelingsfase volgens de planning afgerond. Vanaf 2021 wordt de aandacht gericht op toepassing in de praktijk. In 'Weide & Water' en 'Spaarbodem' zijn themagroepen van agrariërs in 2020 begonnen met praktijkproeven waar corona dat toeliet. Er is veel belangstelling voor deelname.

Ter voorbereiding van maatregelen in verband met medicijnresten (diergeneesmiddelen en humane medicijnen) en gewasbeschermingsmiddelen wordt een effectgerichte monitoring uitgevoerd. Waar mogelijk worden in 2020 al maatregelen genomen.

- Monitoring is uitgevoerd. De resultaten zijn bruikbaar voor het definiëren van verdere maatregelen. In 2020 zijn nog geen maatregelen genomen.

In het Kaderrichtlijn Waterlichaam 'Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep' wordt in 2020 de maatregel 'Realisatie permanente stroming binnen beekprofiel' uitgevoerd.

- Deze maatregel is onderdeel gemaakt van de maatregel 'Natuurlijke inrichting bovenlopen Eelderdiep'. Door vertraging in de subsidieverwerving schuift uitvoering op naar 2021.

De maatregel 'Dood hout in de beek' wordt in 2020 uitgevoerd.

- Deze maatregel is onderdeel gemaakt van de maatregel 'Natuurlijke inrichting bovenlopen Eelderdiep'. Door vertraging in de subsidieverwerving schuift uitvoering op naar 2021.

De vispassagevoorziening Den Deel (100% subsidie commissie bodemdaling) wordt in 2020 aangelegd.

- De vispassage is in zijn geheel aangelegd in 2020. Er vinden nog werkzaamheden plaats met betrekking tot kleine aanpassingen en het afstellen van de vispassage. Begin 2021 zal de vispassage operationeel zijn.

THEMA 2.C - VAARWEGEN EN RECREATIE

Wat hebben we bereikt in 2020?

In 2020 zijn twee bruggen gerenoveerd, is gestart met de renovatie van twee andere bruggen en zijn vier bruggen overgedragen aan de gemeente Eemsdelta. Daarnaast hebben wij onderhoudssubsidie verworven voor twee van onze (duurste) rijksmonumenten en zijn wij begonnen met het herstel van ons erfgoed. Door de Covid-19 maatregelen hebben we minder kunnen realiseren dan verwacht.

Activiteiten

In 2020 worden versneld bruggen gerenoveerd en wordt groot onderhoud uitgevoerd. Met gemeenten bespreken we de overdracht van bruggen.

- In 2020 zijn de renovaties van de bruggen Zwijntil en Dieftil afgerond en weer open voor verkeer. Met de bruggen Oosterwijtwerdertil en Wehesterbrug is eind 2020 gestart met de uitvoering. In december 2020 is het bestuur van ons waterschap akkoord gegaan met het voorstel voor de overdracht van de bruggen Trijntje Hartmantil, Dieftil, Zwijntil en Oosterwijtwerdertil naar de gemeente Loppersum. De overdracht gaat vergezeld van een gewenningsbijdrage ter hoogte van € 10.100. Gemeente Loppersum (inmiddels Eemsdelta) heeft aangegeven akkoord te zijn met de overdracht. Formele overdracht is in gang gezet en wordt begin 2021 afgehandeld.
- In 2020 is groot onderhoud aan diverse bruggen gepleegd. Zo is de Bieuwketil geheel gerestaureerd. De Muderdraai heeft een nieuw remmingwerk gekregen en zijn de wachtsteigers verlengd. Bij de Proostertil en de Uiterdijkstil zijn alle stalen langsliggers opnieuw geconserveerd en zijn betonreparaties uitgevoerd. Daarnaast is bij een groot aantal bruggen het leuningwerk geschilderd.

Voor cultuurhistorisch erfgoed wordt een programmering gemaakt. Gebouwde, landschappelijke en archeologische monumenten worden hierin meegenomen, maar ook ons archief.

- Zoals uit het algemeen bestuur voorstel van 16 september jl. blijkt, is gekozen om per jaar te bekijken welke objecten wij gaan opknappen. Het idee van een programmering is daarmee losgelaten.

We bekijken hoe cultuur historische erfgoed kan bijdragen aan de belevingswaarde en recreatieve waarde van de omgeving. We nemen hier de zichtbaarheid en uitstraling van ons waterschap in mee, denk bijvoorbeeld aan informatieve bebording.

- Het herstel van de Linthorst Homanpolder heeft geleid tot het ontwerp van een 'standaard bord'. Dit bord kan, met andere inhoud en afbeeldingen, gebruikt worden bij ander erfgoed van het waterschap. Bij toekomstig te herstellen objecten kan dit ontwerp gebruikt worden.

Het aanvragen van subsidiekansen voor beheer en onderhoud van onze rijksmonumenten.

- Voor de Waterwolf en rioolgemaal Damsterdiep is rijkssubsidie op het onderhoud aangevraagd en gehonoreerd. Voor de komende zes jaar bedraagt de bijdrage van het Rijk in totaal € 140.000 voor beide objecten.

Een aantal monumenten wordt gerenoveerd.

- Voor dit jaar stonden de begraafplaats Menkeweer en de monumenten bij de Linthorst Homanpolder op de planning. Het kredietvoorstel voor dit restauratieplan kon door de Covid-19 maatregelen pas in september in het algemeen bestuur aangevraagd. Hierdoor liep het project vertraging op.

Voor de monitoring aan recreatievaart gaan we meetinstrumenten plaatsen. Deze worden gekoppeld aan meetinstrumenten voor de KRW om te meten wat het effect van scheepvaart is voor de KRW. Met de provincie en met Rijkswaterstaat wordt overlegd over cofinanciering.

- Vanwege Covid-19 maatregelen startte het innovatieve project later en liep het vertraging op. Het project loopt door in 2021.

Exploitatie 2020

Programma 2 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Verskil met gewijzigde begroting
Voldoende en Gezond Water				
Personeelskosten	8.277	8.124	7.751	-153
Goederen en diensten	9.719	9.617	9.328	-102
Kapitaallasten	7.182	7.263	7.854	82
Totaal lasten	25.178	25.004	24.932	-174
Totaal baten	2.816	2.598	2.914	218
Netto lasten	22.362	22.406	22.019	44

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage laten de lasten een overschrijding zien van € 174.000. En de baten vallen daarentegen gunstiger uit met € 218.000. De netto lasten komen € 44.000 voordeliger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen hoger uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit heeft grotendeels betrekking op de personeelskosten, door een onvoorziene transitievergoeding in verband met het vertrek van een medewerker. Daarnaast vielen gebruik- en verbruiksgoederen hoger uit. Dit is met name veroorzaakt door hoger verbruik van brandstof tegen hogere prijzen. Daarentegen zijn de baten door een onvoorziene bijdrage vanuit de commissie bodemdaling voor advieskosten voor het onderhoud van de bodemdalingpomp en schuif voor het gemaal de drie delfzijlen, die is alsnog is toegekend (€ 0,1 miljoen).

Investerings 2020

Programma 2 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Prognose in Q3 rapportage	Begroting 2020	Vershil met Q3 rapportage
Voldoende en Gezond Water				
Bruto investeringsuitgaven	18.266	23.351	31.789	-5.085
Bijdragen derden	1.789	3.081	4.147	1.292
Netto investeringsuitgaven	16.477	20.270	27.642	-3.793

De bruto investeringsuitgaven op de projecten zijn lager dan verwacht (- € 5,0 miljoen):

- Gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier (- € 2,3 miljoen), dit wordt veroorzaakt door:
  - Gewijzigde inzichten binnen deelproject Polder de Dijken Bakkerom, het onderdeel vismigratie is naar achteren geschoven (€ 0,4 miljoen)
  - Binnen deelproject Lettelberterbergboezem zijn door veiligheidsissues in de maakbaarheid, de realisatie van kunstwerken en oeverbescherming naar achteren geschoven (€ 0,9 miljoen).
  - Door de Covid-19 maatregelen is een vertraging ontstaan in informatie- en omgevingsmanagement binnen het deelproject NBW polders. Hierdoor is vertraging ontstaan in de voorbereiding en realisatie van het gemaal Fanerpolder en de Zuidhoeksterstuw (€ 1,0 miljoen).
- Renovatie bruggen (- € 0,4 miljoen), dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de werkelijk start van de uitvoering is vertraagd door langere leveringstermijnen van materialen dat het gevolg is van de Covid-19 maatregelen. Daarnaast door het aantreffen van het zogenaamde Chrom 6 in een project en door de overlastbeperking zijn ook werkzaamheden doorgeschoven.
- Project renovatie Spijksterpompen (- € 0,3), de oplevering van het werk was voorzien in december 2020. Het gemaal is in december 2020 in technisch opzicht wel in gebruik genomen, maar de feitelijke oplevering en de afhandeling van de technische restpunten zijn doorgeschoven naar 2021.
- Voor het krediet Tractie 2020 is minder besteed (- € 0,6 miljoen), doordat een leverancier nieuwe kranen niet tijdig kon leveren.
- Vermindering Landbouw emissies (- € 0,3 miljoen), projecten die onder "DAW" lopen hebben door de covid pandemie vertraging opgelopen waardoor aanmerkelijk minder subsidies zijn uitgekeerd.
- Binnen het project ZWK dwarsdiep zijn de bestedingen (- € 0,2 miljoen) achtergebleven door de Covid-19 maatregelen en vertraging in de grondverwerving.
- Waterstructuurplan Westrand laat een onderschrijding (- € 0,2 miljoen) zien door lange levertijden van een nutsbedrijf (6-8 mnd.) en daarnaast zijn door nieuwe woningbouwplannen, in de omgeving, een aantal maatregelen vervallen.
- Naast bovengenoemde afwijkingen zijn er binnen circa 35 projecten in programma 2 vele kleine onder- en overschrijdingen ten opzichte van de derde kwartaalrapportage, per saldo een onderschrijding van € 0,7 miljoen.

2.3 PROGRAMMA 3 GEZUIVERD WATER

THEMA 3.A - INZAMELING EN TRANSPORT

Wat hebben we bereikt in 2020?

Samen met waterschap Hunze en Aa's en de gemeente Groningen startte een onderzoek naar oplossingen voor de kwetsbaarheid van de persleiding Damsterdiep – rwzi Garmerwolde. Er wordt gekeken naar alternatieven voor de persleiding maar ook zuiveren op nabij gelegen rwzi's maakt onderdeel uit van de studie. Voor de rwzi Garmerwolde wordt een beoordeling gemaakt op de nog beschikbare restcapaciteit in relatie tot de bevolkingsgroei. Door extra benodigde verdieping is het project enigszins uitgelopen. Begin 2021 zal het eindrapport worden opgeleverd. Een zestal persleidingen met hoog risico is aan de top tien risico-persleidingen toegevoegd. Van deze zestien leidingen is nu het risicoprofiel bepaald conform de assetmanagement systematiek. De risico's zijn omgezet in inspecties. De uitvoeringswerkzaamheden voor het aanleggen van een transportleiding tussen de Eemshaven en het rioolemaal Godlinze zijn afgerond. In de loop van 2021 vindt de realisatie van het rioolemaal Eemshaven plaats. De voorbereiding van de renovatie van rioolgemalen fase 4 is, vanwege de beschikbare capaciteit bij het team Plannen en Projecten, doorgeschoven naar 2021 en wordt gekoppeld aan fase 5.

De bouw van de IndustrieWaterZuivering (IWZ) door NorthWater is nagenoeg afgerond. Begin 2021 zal de opstart plaats vinden.

Het onderzoek naar de toepassing van effluent van de rwzi Garmerwolde als grondstof voor de IndustrieWaterZuivering is niet doorgegaan. Dit onderzoek deden we samen met Waterlaboratorium Noord en Waterbedrijf Groningen. De Europese subsidie aanvraag is niet gehonoreerd. De zoektocht naar alternatieve financieringsbronnen loopt.

In de waterketensamenwerking is voortgang geboekt op diverse projecten. De pilot ketensturing zuiveringskring Uithuizermeeden is afgerond. In het project meten en monitoren zijn verder gaande stappen gezet. Binnen het project 'Medischoon' is een inventarisatie uitgevoerd naar de wijze waarop gemeenten geneesmiddelenresten inzamelen bij apothekers.

Activiteiten

In 2020 worden de plannen naar aanleiding van een onderzoek naar alternatieven voor de persleiding Groningen-Garmerwolde, geconcretiseerd tot uitvoeringsprojecten.

- Er ontstond een kleine vertraging in de uitvoering. Februari/maart 2021 wordt het eindrapport 'Routekaart afvalwaterketen stad Groningen' opgeleverd. Gedurende het project werd duidelijk dat op onderdelen extra verdieping noodzakelijk was.

In 2019 is gestart met de inspectie van de top 10 risico-persleidingen vanuit een vernieuwde onderhoudsoptiek. Dit heeft geleid tot een meerjarig vervangingsplan. Dit plan wordt in de jaren 2020 en verder uitgevoerd.

- Aan de top tien risico-persleidingen zijn zes leidingen toegevoegd met een hoog risico. Van al deze 16 leidingen is het risicoprofiel bepaald (middels de door assetmanagement gebruikte methode FMECA studies) en vastgelegd in een rapportage. De risico's die voortkomen uit de bovengenoemde FMECA studies zijn omgezet in inspecties. Deze inspecties worden vertaald in acties om het risicoprofiel naar beneden te brengen. In overleg met de budgethouder worden kleine acties direct meegenomen in het werk en voor de grotere acties zijn kostenramingen opgesteld en is de urgentie bepaald. Komend jaar worden nog een aantal inspecties en reparaties uitgevoerd. Dit is vastgelegd in het leidingenjaarplan.

In 2020 ronden we de uitvoering van de renovatie van rioolgemalen (fase 4), conform Onderhoudsbeheerplan af.

- De voorbereiding van de renovatie van rioolgemalen fase 4 is , vanwege de beschikbare capaciteit bij de afdeling projecten, doorgeschoven naar 2021 en wordt gekoppeld aan fase 5.

North Water is in 2019 gestart met de bouw van IWZ Garmerwolde. Een industriewaterfabriek die een plek krijgt op onze zuiveringslocatie Garmerwolde. In 2020 wordt deze installatie opgeleverd.

- De installatie is nog niet opgeleverd. Verwachting is dat deze begin 2021 in productie zal gaan.

In 2020 voeren we een in 2019 opgezet Europees onderzoekstraject (H2020) uit naar de inzet van effluent als bron voor industriewater.

- Vanwege het niet verkrijgen van een Europese subsidie is het onderzoek niet uitgevoerd. Een zoektocht is ingezet naar alternatieve financieringsbronnen/mogelijkheden. Afhankelijk van het verkrijgen hiervan gaat het project in 2021 van start.

In de periode 2019-2020 wordt uitvoering gegeven voor het aanleggen van een transportleiding tussen de Eemshaven naar het rioolgemaal Godlinze.

- In 2020 zijn de uitvoeringswerkzaamheden voor het aanleggen van een transportleiding tussen de Eemshaven en het rioolgemaal Godlinze afgerond. In de loop van 2021 vindt realisatie van het rioolgemaal Eemshaven plaats.

Het akkoord 'Ons water centraal 2020 -2025' treedt op 1 januari 2020 in werking. De uitvoering van projecten, zowel op regionale schaal als ook in de samenwerkende clusters, vindt plaats conform de nieuw gemaakte afspraken. Vanaf 2020 ligt de nadruk op het verminderen van de (personele) kwetsbaarheid en het verhogen van de kwaliteit (van dienstverlening).

- Afgelopen jaar is op diverse projecten voortgang geboekt. De pilot ketensturing zuiveringskring Uithuizermeeden is afgerond en zal in het eerste kwartaal van 2021 worden geëvalueerd. In het project meten en monitoren zijn verder gaande stappen gezet in het verbinden van hoofdpostsystemen aan een centrale database en data validatie is technisch mogelijk gemaakt. In het project 'Medischoon' is een inventarisatie uitgevoerd naar de wijze waarop gemeenten geneesmiddelenresten inzamelen bij apothekers. Deze geneesmiddelen resten vallen onder categorie klein chemisch afval en gemeenten zijn verantwoordelijk om deze in te zamelen.

THEMA 3.B - WATERZUIVEREN

Wat hebben we bereikt in 2020?

Het groot onderhoud van de bergbezinktanks op de rwzi Garmerwolde is afgerond. Voor de slibgistingtanks op de rwzi Garmerwolde is het groot onderhoud niet uitgevoerd, meer voorbereidingstijd was noodzakelijk. Het project voor de vervanging van de procesautomatisering van een drietal rwzi's is afgerond. Van een aantal geselecteerde rwzi's zijn de in- en effluenten onderzocht op medicijnresten. In 2020 is de verkenningsfase voor de rwzi Westerkwartier gecontinueerd. De gesprekken met de betrokken grondeigenaren voor aanleg van de persleidingen zijn opgestart.

Activiteiten

In 2020 wordt uitvoering gegeven aan het groot onderhoud van de tweede bergbezinktank en aan de slibgistingtanks op de RWZI Garmerwolde.

- In 2020 is het groot onderhoud van de tweede bergbezinktank afgerond. Het onderhoud aan de slibgistingtanks op de rwzi Garmerwolde vergt meer voorbereidingstijd en is doorgeschoven naar 2021.

In 2020 wordt de vervanging van de procesautomatisering afgerond van een drietal rioolwaterzuiverings-installaties als onderdeel van de realisatie van de Centrale Informatiekamer.

- In 2020 is vervanging van de procesautomatisering afgerond voor de locaties Leek, Winsum en Onderdendam.

Onder voorbehoud van een Europese subsidie bereiden we op de rwzi de monitoring op medicijnresten van in- en effluent van geselecteerde rwzi's voor.

- Onder voorbehoud van de bijdrage van het ministerie en het RIVM bereiden we op de rwzi de monitoring op COVID van ineffluent van geselecteerde rwzi's voor. Het is uiteindelijk de bedoeling om vanaf 2021 dagelijks het influentie van alle rwzi's op COVID te monitoren. Dit was niet meegenomen in het jaarplan maar is door de COVID uitbraak in gang gezet.

In 2020 vindt de aanbesteding plaats van de uitvoering van de centralisatie van drie bestaande rioolwaterzuiveringen tot één rioolwaterzuivering Westerkwartier, zodat we in 2022 voldoen aan de Best Beschikbare Techniek (BBT) voorwaarde.

- In 2020 is de verkenningsfase verder gecontinueerd om uitvoering te geven aan de centralisatie van drie bestaande rioolwaterzuiveringen tot één rioolwaterzuivering Westerkwartier, zodat we in 2022 voldoen aan de Best Beschikbare Techniek (BBT) voorwaarde. Voor de aanleg van de persleidingen zijn in 2020 de gesprekken opgestart met de betrokken grondeigenaren.

THEMA 3.C – SLIBVERWERKING

Wat hebben we bereikt in 2020?

De eerst geplaatste membraanfilterpers heeft nog niet voldaan aan de gegarandeerde prestaties. Definitieve toetsing en afronding van het project is daarom doorgeschoven naar 2021. We hebben deelgenomen in de landelijke koplopergroep die betrokken is bij de productie locatie voor bio-alginaat (Kaamera) uit Nereda slibkorrels op de rwzi in Epe (Waterschap Vallei en Veluwe). Voor de advies- en ingenieursdiensten ten behoeve van het verkennend onderzoek slibkoekoverslag SOI Garmerwolde zijn we in het derde kwartaal van 2020 gestart met het aanbestedingstraject.

Activiteiten

In 2020 ronden we definitief het project vervanging van de huidige kamerfilterpersen door membraanfilterpersen af.

- Het project is niet afgerond. Er is niet voldaan aan de vastgelegde prestaties. Begin 2021 volgt afronding en definitieve toetsing op het voldoen aan de vastgelegde prestaties.

We nemen deel in de koplopergroep van de grondstoffenfabriek op de rwzi Epe van waterschap Vallei en Veluwe. In deze fabriek wordt Kaumera (alginaat uit Nereda korrelslib) gewonnen, een biopolymeer met vele toepassingen.

➤ We hebben deelgenomen in de besprekingen van de koplopergroep.

Op grond van de gehouden aanbesteding eind 2019 voor de slibeindverwerking zullen mogelijk aanpassingen nodig zijn aan de verladingsinstallatie voor slibkoek.

➤ Het aanbestedingstraject voor de advies- en ingenieursdiensten ten behoeve van het verkennend onderzoek slibkoekoverslag SOI Garmerwolde is het derde kwartaal van 2020 gestart.

Exploitatie 2020

Programma 3 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Verskil met Q3 rapportage
Gezuiverd Water				
Personeelskosten	4.488	4.403	4.482	-85
Goederen en diensten	15.105	15.714	15.155	609
Kapitaallasten	8.966	9.063	9.597	97
Totaal lasten	28.559	29.180	29.234	621
Totaal baten	11.742	11.234	11.580	508
Netto lasten	16.817	17.946	17.654	1.129

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage laten de lasten een onderschrijding zien van € 621.000. De baten laten een voordeel zien van € 508.000. De netto lasten komen € 1.129.000 gunstiger uit.

Netto lasten

De netto lasten komen lager uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. De personeelskosten vallen iets nadeliger uit doordat er meer lasten zijn toegerekend aan dit programma (€ 0,1 miljoen). De goederen en diensten laten enerzijds een voordeel zien op energiekosten (€ 0,5 miljoen) wegens een teruggave van energiebelasting, daarnaast vallen de onderhoudskosten lager uit (€ 0,2 miljoen). Anderzijds is er sprake van een nadeel als gevolg van een calamiteit op transportstelsel Garmerwolde (- € 0,1 miljoen). De baten vallen ook hoger uit door meer verwerking van aangevoerd slib en afvalwater (€ 0,2), daarnaast heeft er een onvoorziene teruggave van de belastingdienst (€ 0,1 miljoen) plaatsgevonden. Ook zijn er schades geclaimd voor een calamiteit, voor de gemaakte kosten (€ 0,1 miljoen).

Investerings 2020

Programma 3 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Prognose in Q3 rapportage	Begroting 2020	Verskil met Q3 rapportage
Gezuiverd Water				
Bruto investeringsuitgaven	7.013	7.408	21.794	-395
Bijdragen derden	5	0	1.050	5
Netto investeringsuitgaven	7.008	7.408	20.744	-400

Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage zijn de investeringsuitgaven lager dan verwacht (- € 0,4 miljoen):

- Binnen het project slibgistingstanks is vertraging ontstaan door ARBO zaken in de uitvoering, waardoor minder bestedingen zijn gedaan (- € 0,1 miljoen);
- Voor het project Vervangen procesautomatisering rwzi's is circa € 0,3 miljoen minder besteed doordat de aannemer tijdens de uitvoering vertraging heeft opgelopen.

2.4 PROGRAMMA 4 BESTUUR EN ORGANISATIE

THEMA 4.A – BESTUUR

Wat hebben we bereikt in 2020?

Vanwege Covid-19 maatregelen zijn alle (fysieke) informatieve en reguliere algemeen bestuursvergaderingen vanaf half maart tot 1 juni 2020 geannuleerd. Aan de hand van de Bestuursagenda 2020 is een nieuwe planning gemaakt zodat de oorspronkelijk geplande onderwerpen later in de tijd of op een andere wijze konden worden behandeld. Dit is grotendeels ook gelukt. De informatieve en de reguliere vergaderingen van het algemeen bestuur zijn vanaf 1 juni in aangepaste vorm (deels digitaal en deels fysiek) gehouden.

In het Bestuursakkoord 2019-2023 'Voor mens en voor water' is een passage gewijd aan het professionaliseren en optimaliseren van de samenwerking tussen dagelijks bestuur en algemeen bestuur, de kaderstellende en controlerende rol van het algemeen bestuur en de ondersteuning van het algemeen bestuur. In 2020 is daar - met ondersteuning van de griffier- op verschillende gebieden aan gewerkt.

Activiteiten

Het huidige Waterbeheerprogramma kent een looptijd tot en met 2021. In 2020 geven we invulling aan een nieuw op te stellen Waterbeheerprogramma 2022-2027.

- Via een intensief en interactief proces met het algemeen bestuur is aandacht besteed aan de totstandkoming van de (concept) BOVI als visiedocument en opmaat naar de vaststelling van een nieuw Waterbeheerprogramma. Er is gebruik gemaakt van informatieve bijeenkomsten van het algemeen bestuur en (digitale) verdiepende huiskamergesprekken met de fracties om zowel het proces als de inhoudelijke samenhang tussen Omgevingswet, BOVI en Waterbeheerprogramma te schetsen, te bespreken en te bediscussiëren. De daadwerkelijke uitwerking in doelen en maatregelen en de vaststelling van het Waterbeheerprogramma zelf vindt plaats in 2021.

Medeoverheden, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders worden proactief benaderd en er vindt op regelmatige basis bestuurlijk overleg met hen plaats.

- Met onze belangrijkste externe partners is ook dit jaar periodiek bestuurlijk overleg gevoerd over lopende zaken, lokale thema's en onderwerpen als klimaatadaptatie en de Omgevingswet. De ambities van het waterschap (zoals opgenomen in het jaarplan en in het bestuursakkoord) krijgen hiermee een plek in het bestuurlijk overleg.

We nemen proactief deel in belangrijke gebiedsprocessen teneinde de realisatie van onze waterdoelen dichterbij te brengen en zorgen voor adequate belangenbehartiging op regionaal en landelijk niveau.

➤ Het waterschap heeft in 2020 deelgenomen in diverse gebiedsprocessen onder meer voor (niet limitatief) de Kaderrichtlijn Water, het Paterswoldsemeer, het Zuidelijk Westerkwartier en projecten voor de regionale keringen. Dit is gebeurt in projectverband. Daarnaast is deelgenomen aan o.a. overlegstructuren in de voor ons relevante en belangrijke commissies van de Unie van Waterschappen (o.a. waterketen, internationale samenwerking, watersysteem en -veiligheid) en het hoogwaterbeschermingsprogramma. Ook is deelgenomen aan samenwerkingsverbanden en overlegstructuren op regionaal niveau. Zo nemen we onder ander deel aan het IJsselmeerverleg (Zoetwaterregio Noord Nederland) in verband met de waterverdeling naar de noordelijke waterschappen, zijn we aangesloten bij het samenwerkingsverband Ecologie & Economie in Balans van de Eemsdeltaregio, nemen we deel in de RES voor Groningen en de RES voor Drenthe, de provinciale afstemmingsoverleggen voor de invoering van de Omgevingswet en die voor de afstemming m.b.t. landschaps- en natuurontwikkeling binnen de provincies Groningen en Drenthe. Ook zijn we net als voorgaande jaren actief in het Regionaal Bestuurlijke Overleg (RBO) waar we met onze medeoverheden afstemming zoeken over de diverse gemeenschappelijke onderwerpen en opgaven. In 2020 is tevens gestart met een nieuwe governance voor de Wadden. Met de deelnemende waterschappen hebben we afspraken gemaakt over de onderlinge taakverdeling.

In 2020 vernieuwen we onze Inspraakverordening naar een verordening Participatie en Inspraak overeenkomstig de gedachte van de aanstaande Omgevingswet.

➤ Zoals eerder gemeld bij de derde kwartaalrapportage 2020 zijn de voorbereidingen voor deze verordening opgestart in 2020. De vaststelling van de verordening door het algemeen bestuur vindt later plaats (in 2021).

In samspraak met het algemeen bestuur wordt bepaald op welke wijze aandacht wordt gegeven aan de eigen werkwijze (governance en integriteit).

➤ De eigen werkwijze van het algemeen bestuur is besproken in het fractievoorzittersoverleg en aan de hand van een 'notitie professioneel besturen: commissies en rekenkamer' behandeld in een algemeen bestuursvergadering. Het algemeen bestuur heeft besloten om onder meer de informatieve algemeen bestuursvergaderingen (info AB's) te handhaven en een auditcommissie in te stellen. De invulling van de bestuurlijke discussie en platform functie van een info AB kan nog worden verbeterd, dit krijgt een vervolg in 2021. Ook is in 2020 een verordening vastgesteld om (indien gewenst) een rekenkamercommissie in te kunnen stellen en een onderzoek uit te laten voeren. Van deze mogelijkheid is in 2020 nog geen gebruik gemaakt. Verder is aan de hand van een daartoe opgestelde notitie door het algemeen bestuur een heldere lijn bepaald hoe voortaan om te gaan met openbaarheid en vertrouwelijkheid van informatie.

THEMA 4.B – ORGANISATIE

Human Resource Management

Wat hebben we bereikt in 2020?

In 2020 zijn we gestart met organisatieontwikkeling voor de komende jaren. Noorderzijvest zet in op drie sporen om de basis processen op orde te krijgen: Toekomstfit, Bedrijfsvoering en Assetmanagement. Alle drie de sporen hebben elementen die betrekking hebben op Human Resources Management (HRM). Dit betekent werk aan de winkel voor team HRM. Daarnaast lag er

al een vraagstuk vanuit de organisatie om HR te verbeteren: strategische denkkraft en het tijdig leveren van betrouwbare informatie. In 2020 is hier vol op ingezet. Zo stelden we een plan op met daarin concrete onderwerpen om HRM toekomstfit te krijgen. Hierin werd geprioriteerd en bepaald welke onderwerpen in 2020 werden opgepakt en welke onderwerpen in 2021 op de agenda staan. De eerste stappen naar een soepele HR organisatie zijn daarmee gezet.

Activiteiten

De komst van verdergaande digitalisering en de omgevingswet wordt gerealiseerd met medewerkers die beschikken over een open grondhouding en daarin acteren als zelfbewuste dienstverleners, die klant- en servicegericht werken.

- Succesvol werken aan opgaven begint met een goede voorbereiding. Zeker met de komst van de Omgevingswet wordt meer aandacht aan de voorkant van processen gevraagd, zodat belanghebbende vroegtijdig mee worden genomen en mee kunnen denken in de uitvoering van onze opdrachten. Met verschillende teams is onder andere hierover gesproken met als doel om bij medewerkers bewustwording te creëren over toekomstige vaardigheden en de invloed van veranderingen op hun eigen werk en functie (toekomstfit en strategische personeelsplanning (SPP) teamgesprekken). Samen met een verander- en opleidingsmanager is hiervan een vertaling gemaakt en is het scholingsprogramma 'anders werken' ontwikkeld.
- Regionaal is ons waterschap via het HR platform omgevingswet in het Noorden aangesloten bij de week van de omgevingswet. Hierin is een breed scholingsprogramma aangeboden met webinars en informatie over het werken in de geest van de nieuwe omgevingswet.

Als moderne overheidsorganisatie wordt de samenwerking met innovatieve ondernemers gestimuleerd.

- De focus lag naast het ontwikkelen van de digitale leerlijn vooral op goed kunnen thuiswerken en zelf digitaal vaardig worden in het gebruik van Teams en andere online vergaderapplicaties. Door Covid-19 maatregelen is de samenwerking met innovatieve ondernemers op het gebied van HR in 2020 minder goed van de grond gekomen.

Als moderne overheidsorganisatie wordt gezocht naar intensievere samenwerkingsvormen met scholen en kennisinstellingen (o.a. trainees en stagiaires).

- Het blijkt moeilijk voor scholieren om in de digitale thuiswerkwereeld een stageplek te vinden. Daarom zijn we trots op het feit dat Noorderzijvest negen stagiaires in september 2020 kon laten instromen. Dit binnen zowel de buitendienst teams als ook op kantoor (standplaats thuis). Alle stagiairs hebben hun stage met succes afgerond.

Om als samenwerkingspartner te opereren is er organisatie breed aandacht om zowel intern als extern integraal te werken.

- Integrale samenwerking staat hoog op de agenda. De organisatieaanpassing in het najaar is een mooi voorbeeld van integrale samenwerking. Het doel van deze aanpassing was gericht op integrale samenwerking door strategie en uitvoering beter op elkaar aan te laten sluiten. Een nieuwe verdeling van werkzaamheden en medewerkers is samen met de betreffende teamleiders (zes) en drie werkgroepen met teamleden binnen de afgesproken termijn afgerond. Dit met een goed advies dat door de organisatie is overgenomen.

- Ook het opstellen van de waterschapsverordening en het project van de omgevingswet zijn voorbeelden van integrale samenwerking tussen en over teams heen. Integrale externe samenwerking is nog in ontwikkeling, ook hierin leren we in de flow van ons dagelijks werk.

De talenten van onze medewerkers (menselijk kapitaal) worden maximaal ingezet om de gewenste kwaliteitsverbetering naar een moderne overheidsorganisatie te realiseren.

- Sinds juli 2020 heeft ons waterschap een loopbaanadviseur. Zij coacht en begeleidt medewerkers in hun huidige functie en richting mogelijk toekomstige functie(s). Samen met de gesprekken over strategische personeelsplanning, veranderingen van werk voor nu en in de toekomst genereert dit de eerste contouren van de personeels- en ontwikkelbehoefte voor de komende jaren. Een proces dat is gestart, maar zeker nog niet is afgerond.
- Medewerkers en leidinggevenden hebben aandacht voor de ontwikkeling. Zo zijn er voor bijna € 600.000 euro scholingsaanvragen toegekend (zowel uit het centraal opleidingsbudget als uit het persoonlijk basis budget). De realisatie (betaalde facturen) tot nu toe is ruim € 250.000 euro. Waarschijnlijk zijn een deel van de opleidingen in verband met Covid-19 maatregelen doorgeschoven naar 2021, waardoor er een groot verschil zit tussen aangevraagd en gebruikt budget.
- In 2020 is ook de nieuwe gesprekscyclus geïntroduceerd, waarbij expliciet in de gesprekken aandacht wordt gevraagd voor werkgeluk en talentontwikkeling. Nu en voor de komende vijf jaar. Door zowel de medewerkers als de leidinggevenden is dit goed ontvangen. Deze nieuwe gesprekscyclus sluit ook aan op de vraag vanuit het medewerker onderzoek (eind 2019) om aandacht te hebben voor het voeren van het goede gesprek.

Communicatie

Wat hebben we bereikt in 2020?

De professionaliseringsslag van de communicatiefunctie binnen het waterschap is in 2020 verder doorontwikkeld. Communicatie is zichtbaar en levert een goede bijdrage aan het primaire proces. We ontwikkelden een strategische communicatie koers, een kernboodschap en stelden corporate thema's centraal in al onze communicatie, waardoor de herkenbaarheid, zichtbaarheid en de positionering van het waterschap werd vergroot. Daarbij hebben we een pro-actieve houding richting de media en zelf regie op timing en inhoud van de boodschap. Zo introduceerde we een droogtemonitor, die tweewekelijks in- en extern werd gepubliceerd. En brachten we in 2020 frequent persberichten gekoppeld aan onderwerpen van de bestuursagenda. De (online) publiekscommunicatie rondom het 100-jarig bestaan van het gemaal De Waterwolf heeft bijgedragen aan het vergroten van het waterbewustzijn van (jongere) inwoners, omwonenden, (bestuurs)relaties en medewerkers.

In 2020 hebben we de samenwerking met de omgevingsmanagers versterkt. Omgevingsgericht werken en de communicatie met inwoners, samenwerkingspartners en betrokkenen hebben we daarin vergroot. Zo participeerden we in gebiedsprojecten als Paterswoldsemeer, rwzi Westerkwartier en de Nieuwe Waterwerken Zoutkamp. Ook verkenden we de (online) participatiemogelijkheden om goed met onze omgeving in gesprek te kunnen zijn.

Het voldoen aan digitale toegankelijkheid (van onze website) stond niet in het jaarplan 2020. Dit punt is in de loop van 2020 naar voren gekomen. We moesten uiterlijk 23 september 2020 een zogenaamde toegankelijkheidsverklaring publiceren. Dat hebben we ook gedaan

Activiteiten

Het strategisch communicatieplan van waterschap Noorderzijvest herijken en actualiseren (in aansluiting op herijking strategische communicatie Unie van Waterschappen).

- In 2020 hebben we een strategische koers ontwikkeld en het strategisch communicatieplan geactualiseerd. We schreven richtinggevende corporate teksten die passen bij organisatieontwikkelingen en externe omgevingsgerichtheid voor jaarverslag, jaarplan en kaderbrief. Door Covid-19-maatregelen is het niet gelukt om het strategisch communicatieplan in definitieve vorm op te leveren. Dat doen we in 2021. Wel toetsen we al ons werk aan de strategische koers.

Herkenbaarheid van het waterschap vergroten door op corporate niveau zes thema's centraal te stellen, uit te werken en daar stevig op in te zetten (in lijn met strategie unie van waterschappen). Ontwikkelen van de juiste corporate communicatie uitingen die passen bij deze tijd en de behoefte van bestuurders, managers, teamleiders en projectleiders.

- In 2020 hebben we zes corporate thema's centraal gesteld. Dat zijn: veilig leven met water; schoon en gezond water; gezuiverd water; voldoende water in elk seizoen; klimaat en duurzaamheid en een jaarthema dat wisselt. In 2020 was dat de Waterwolf. We hebben kernboodschappen voor deze thema's geformuleerd die we als rode draad integreren in uitingen en producten.
- We hebben een social media strategie ontwikkeld, waarbij we deze thema's zoveel mogelijk als haakje gebruiken.
- We hebben voor een aantal thema's corporate middelen ontwikkeld en gemaakt. Bijvoorbeeld de droogtemonitor, infographics voor het jaarverslag, animaties KRW, Paterswoldsemeer en de waterschapsverordening, filmpjes over ons werk en een expositie over het 100-jarig bestaan van de Waterwolf.
- In 2020 hebben we lijn gebracht in de corporate communicatie intern, door consistenten en volgens een duidelijke lijn te communiceren over organisatie brede onderwerpen zoals Covid-19, organisatie aanpassingen, koers van de organisatie (organisatieontwikkeling) en de introductie van hybride werken.

Inzetten op verbeteren en faciliteren bestuurlijke ambassadeurs van ons waterschap en bestuurscommunicatie. Extra aandachtspunt in 2020 bij bestuurscommunicatie is de ontwikkeling naar meer interactie tijdens algemeen bestuursvergaderingen (de 'info AB vergaderingen).

- In 2020 hebben we bestuurders gefaciliteerd en geadviseerd in diverse gebiedsprocessen onder meer voor Paterswoldsemeer, de KRW, het Zuidelijk Westerkwartier, rwzi Westerkwartier, de BOVI, Nieuwe Waterwerken Zoutkamp en projecten voor de regionale keringen. Daarnaast adviseren we in de poho's en droegen we bij aan bestuurlijke onderwerpen als cultuurhistorie, BOVI, kaderbrief en belastingen om meer lijn te brengen in omgevingsgerichte werken.
- Om de informatieve algemeen bestuursvergaderingen meer een platform te laten zijn waar interactie plaatsvindt tussen de bestuursleden, hebben we samen de griffier een leidraad ontwikkeld. De leidraad kan bijdragen bij aan een kwalitatief betere voorbereiding van onderwerpen die besproken moeten worden.

Herinrichting van de website, waarbij de gebruiker het uitgangspunt vormt.

- Vanwege Covid-19 maatregelen startte de voorbereiding voor de aanbesteding voor een nieuw contentmanagement systeem voor de website van Noorderzijvest in september 2020. Voor de kerst is de aanbesteding afgerond en gegund. De nieuwe website wordt in april 2021 opgeleverd.

- Op 23 september hebben we op onze website www.Noorderzijvest.nl een toegankelijkheidsverklaring gepubliceerd waarin staat in hoeverre de website voldoet aan de toegankelijkheidseisen. Deze eisen zorgen ervoor dat iedereen in de samenleving, ook mensen met een functiebeperking (iedere aandoening, handicap of beperking die het functioneren kan belemmeren valt hieronder), onze website kan begrijpen en gebruiken. Het waterschap heeft een verklaring op niveau B. Dit houdt in dat we grotendeels voldoen. Daarmee behoren we tot de koplopers bij de waterschappen.

Transitie van het huidige Aquanet naar een sociaal intranet voor alle medewerkers van ons waterschap.

- De transitie van het huidige Aquanet naar een sociaal intranet is uitgesteld naar 2021. Dit is vertraagd vanwege Covid-19 maatregelen en de beschikbare capaciteit in het team Communicatie.

In 2020 is in het bijzonder aandacht voor het honderdjarig bestaan van gemaal De Waterwolf. Met verschillende activiteiten en bijeenkomsten over waterbeheer, met De Waterwolf als centraal punt, vergroot Noorderzijvest het waterbewustzijn van inwoners, (bestuurs)relaties en medewerkers.

- Vanwege Covid-19 maatregelen startte het 'Jaar van de Waterwolf' een half jaar later, in juli 2020. Met verschillende activiteiten en bijeenkomsten over waterbeheer hebben we diverse doelgroepen bereikt. Zo lanceerden we een expositie Waterwolf, de podcast serie Waterwolf, filmpjes en fietsroutes vanuit alle windstreken naar het gemaal De Waterwolf. In juli konden we het jaar feestelijk openen met (bestuurs)relaties, omwonenden en journalisten. De expositie was daarmee geopend en er volgde een reeks open dagen in juli, augustus en september van het gemaal en de expositie. In november vierden we het honderdjarig bestaan van het gemaal met de onthulling van de windwijzer. Alle activiteiten en bijeenkomsten vonden plaats in aangepaste vorm, rekening houdend met Covid-19 maatregelen.

In het Waterbeheerprogramma (WBP) is als doel opgenomen het bereiken en behouden van een klantwaardering van een zeven voor ons werk en onze dienstverlening. Het onderzoek wordt in 2020 herhaald.

- In het najaar van 2020 hebben we bij verschillende doelgroepen een 1-meting uitgevoerd naar de tevredenheid over de dienstverlening en informatievoorziening van waterschap Noorderzijvest. Het is een herhaling van het onderzoek dat in 2017 is uitgevoerd, uiteraard geactualiseerd waar nodig. Het definitieve rapport met de uitkomsten wordt in februari / maart 2021 opgeleverd.

Financiën

Wat hebben we bereikt in 2020?

2020 was een jaar van vele voorbereidingen. Zo brachten we structuur in de planning en control (P&C) cyclus. Die vanaf 2021 zal worden gehandhaafd. Ook hebben we de actuele kostenplaatsen gereduceerd, om meer structuur en uniformiteit in de boekhouding te brengen. De voorbereidingen betroffen voornamelijk het digitaliseren van de P&C cyclus en uniformiteit aanbrengen in de verantwoordingsdocumenten voor wat betreft inhoud en huisstijl in samenwerking met het team Communicatie.

Activiteiten

De planning en control cyclus wordt verder geoptimaliseerd en uitgebouwd.

- In 2020 is de verdere voorbereiding gedaan om de P&C cyclus verder te optimaliseren en tevens te digitaliseren. Eind 2020 deden we hiervoor de nodige voorbereidingen waarna het digitaliseringsproject kon starten. Realisatie staat gepland voor medio juni 2021.

De producten van de Planning & Control cyclus (kaderbrief, jaarplan, kwartaalrapportages, jaarverslag) tijdig opleveren aan het bestuur en de ambtelijke organisatie.

- De tijdig- en volledigheid van de oplevering van de P&C documenten zijn qua beheerbaarheid gekoppeld aan de digitalisering van de P&C cyclus. In 2020 zijn alle P&C documenten tijdig opgeleverd. Toch zal in 2021 de planning strakker worden neergezet om frequente afstemming, zowel in- als extern, verder te verbeteren. Met als doel het realiseren van een inhoudelijke kwaliteitsslag.

Per kwartaal bespreken we (financiële) managementinformatie en eventuele bijsturingsmaatregelen.

- De reguliere kwartaalbesprekingen zijn ingeregeld.

Managementrapportage wordt binnen 'Sturen en Beheersen' en voor investeringsuitgaven via Portfolio Planning Management Systeem (PPMS) verder ontwikkeld.

- De kwalitatieve verbetering van de 'managementrapportages' wordt verder ontwikkeld in 2021. De formats van alle managementrapportages worden zoveel mogelijk gestandaardiseerd. De voorbereiding hiervoor zijn in 2020 gestart.

Het ontwikkelen van kwartaalrapportages en bespreken hiervan binnen de organisatie voor personeelskosten, Goederen & Diensten.

- In 2020 zijn de personeelskosten (investering, exploitatie & overig) inzichtelijk gemaakt. Het proces en ook de actuele inzichtelijkheid wordt verder geoptimaliseerd in 2021.

De mogelijkheden voor financiële kwartaal-/halfjaarafsluitingen binnen de financiële administratie zullen worden verkend, teneinde meer tijdige sturingsinformatie ter beschikking te stellen.

- Per 2021 wordt per maand boekhoudkundig afgesloten. Dit betekent dat we per maand gaan rapporteren. De kwartaalrapportages blijven binnen het rapportageproces beschikbaar. Eind 2020 zijn we gestart met de opschoning van de boekhouding en dit wordt in 2021 maandelijks gecontinueerd.

Het aandragen van mogelijkheden voor verbetering van de liquiditeitspositie en het schuldenplafond. Treasury verder optimaliseren en uitbouwen.

- Op continue basis kijken we naar de liquiditeitspositie van ons waterschap. In de lange termijnplanningen koersen we op het verlagen van het schuldenplafond in overleg met het managementteam.

Meer ondersteuning geven en participeren vanuit financiën aan en in (grote) investeringsprojecten.

- Deze ambitie wordt in het proces van strategische personeelsplanning meegenomen en wordt in 2021 uitgekristalliseerd.

Control

In 2020 is in samenwerking met de accountant het verbijzonderde interne controleplan 2020 opgesteld. Verbijzonderde interne controles (VIC's) zijn aanvullend op de interne controles die in de processen zelf worden uitgevoerd. Door het uitvoeren van de VIC, een eigen kwaliteitsbewaking, wordt nagegaan of de gemaakte afspraken worden opgevolgd en of de interne controles naar behoren functioneren. De processen waar een groot financieel gevolg aan is verbonden (zoals inkoop, aanbesteden, betalingen en personeel) zijn twee keer beoordeeld. De overige processen zijn in overleg met het management beoordeeld of op basis van vaste procedures periodiek beoordeeld. Op basis van VIC's zijn in 2020 geen onrechtmatigheden met financiële gevolgen geconstateerd. Ook hebben we in 2020 twee audits afgerond: de audit 'effecten van de aanbevelingen van de audits 2015-2018' en de audit 'QuickScan doelrealisatie van het waterbeheerprogramma'. De uitkomsten van deze audits zijn in de auditcommittee besproken. Eind 2020 zijn we gestart met een audit naar de calamiteitenorganisatie. Deze ronden we begin 2021 af.

Digitale Informatie

Wat hebben we bereikt in 2020?

Het waterschap heeft het afgelopen jaar een enorme slag gemaakt naar thuis werken en digitaal vergaderen. Medewerkers, bestuurders en teams hebben hun manier van werken opvallend snel hierop aangepast. Dit was alleen mogelijk doordat we de afgelopen jaren moderne digitale werkplekken hebben ingericht. Tegelijk is dit maar een klein onderdeel van een veel ingrijpender ontwikkeling: digitale transformatie. Daarbij gaat om het anders inrichten van processen, werkwijzen, samenwerkingsvormen (over de grenzen van teams en organisaties heen) en het anders gebruiken van onze kennis en expertise. In 2020 hebben we de eerste stappen gezet om de organisatie daarop voor te bereiden. Dit gaat de komende jaren verder.

Activiteiten

We gaan verder met applicaties en gegevens verder op orde te brengen. De middleware architectuur wordt verder ingericht. Nog te bepalen applicaties zullen worden vervangen.

- In 2020 is de eerste fase van Sturen en Beheersen zoals afgesproken afgerond. De verouderde financiële rapportages zijn omgezet naar een moderne omgeving. Oude software is afgestoten. Nog belangrijker is daarmee ook een belangrijke stap gezet om organisatie breed te kunnen sturen via dashboards en KPI's. Voor het eerst beschikt onze organisatie nu over een project portfolio management systeem. Dit is in 2020 in gebruik genomen. Het team Plannen en Projecten en veel andere medewerkers zijn nu in staat om digitaal en integraal te sturen op de projecten qua bezetting, voortgang en financiële resultaten.
- De serverruimte is geheel vernieuwd. Een moderne en efficiëntere inrichting is neergezet. Daarnaast is vooral onze opslagcapaciteit voor data vernieuwd. De oude opslag (SAN) was technisch en economisch afgeschreven. We zijn nu weer klaar voor de toekomst om veilig en betrouwbaar onze gegevens op te slaan. Ook is een nieuwe backup omgeving ingericht op een beveiligde externe locatie.

De ambitie om te komen tot 'Informatie als vierde productiefactor' leidt tot een programmaplan Digitale Informatie, waarin we voor de komende jaren concrete acties benoemen. Hiervoor is extra capaciteit nodig in de vorm van hoogwaardig advies en zullen we maatregelen gaan treffen om de zogenaamde digitale transformatie goed te begeleiden in onze organisatie.

- Het programmaplan Digitale Informatie is opgesteld. Aanwending van het krediet was hiervoor niet nodig. Het krediet dat in 2020 in het jaarplan stond, wordt in 2021 geactiveerd voor de uitvoering van het programmaplan Digitale Informatie. De verwachting is dat voor 2022 een vervolgplan nodig is.

De onderhoudslegger is op dit moment erg verouderd en moet onder meer worden vastgesteld vanwege de komst van de Omgevingswet. Voor het actualiseren en opnieuw vaststellen van de onderhoudslegger is veel archief onderzoek nodig en vervolgens juridische verwerking van deze gegevens.

- Het project onderhoudslegger heeft vertraging opgelopen in de uitvoering in 2020. Nieuw juridisch inzicht leidde tot een herbezinning over de aanpak. In 2020 is de aanpak nu vastgesteld en is de verantwoordelijkheid over het project overgeheveld naar team Strategie. Uitvoering vindt in 2021 plaats.

De apparatuur (pc's en randapparatuur) op de buitenlocaties zijn verouderd en zijn dringend aan vervanging toe. Anders ontstaan risico's op gebied van continuïteit en beveiliging.

- Het project vervangen apparatuur op de buitenlocaties is goed afgerond in 2020. Alle communicatie apparatuur is weer up to date, versterkt daarmee onze continuïteit en voldoet aan de moderne beveiligingseisen.

Informatiebeveiliging en Privacy

Wat hebben we bereikt in 2020?

Het doel voor 2020 was om eind 2020 de opzet en het bestaan voor zowel informatiebeveiliging als privacy voor 90-95% gereed te hebben. Daarbij was het doel tevens de bewustwording in de organisatie te vergroten. Beide doelen zijn bereikt en daarmee zit de organisatie op het volwassenheidsniveau 3 (van 4).

Activiteiten

In 2019 is Noorderzijvest gestart met de implementatie van de nieuwe richtlijn. De verwachting is dat begin 2020 de basis staat en dat alle regelingen en procedures die nodig zijn, aanwezig zijn. De werking hiervan wordt in de loop van 2020 getoetst. Zowel intern als landelijk bij alle waterschappen. Om te kunnen voldoen aan de privacywetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is in 2019 Privacybeleid vastgesteld en wordt gewerkt aan de verdere implementatie van de wet. Begin 2019 is een landelijke audit uitgevoerd en op basis daarvan is een verbeterplan opgesteld. De verwachting is ook hier dat begin 2020 alle regelingen en procedures zijn vastgelegd en dat vervolgens getoetst kan worden of het ook daadwerkelijk wordt toegepast.

- In april 2020 zijn de regelingen en procedures voor zowel informatiebeveiliging als privacy vastgesteld. Hierin zijn alle interne regelingen en procedures opgenomen. Hiermee is een belangrijke stap gezet in opzet en bestaan. De volgende stap is het beoordelen van de uitvoering hiervan (de werking). Dit start in 2021.
- Om te bepalen waar het waterschap staat in de mate van volwassenheid, zijn twee zelftesten uitgevoerd in het 4e kwartaal 2020. De conclusie is dat het waterschap ruim op het niveau 3 (van 4) zit als het gaat om opzet en bestaan. De aandachtspunten uit de testen zijn meegenomen naar de uitvoeringsplannen 2021.

In 2020 willen we realiseren dat beide onderwerpen voldoende zijn 'geborgd' in de organisatie.

- De tweede helft van 2020 heeft in het teken van de bewustwording gestaan. Het management is geïnformeerd over de actuele stand van zaken en aan de teams in de binnendienst is voorlichting gegeven. De teams in de buitendienst volgen in januari 2021. Tevens zijn in de teams voor zover mogelijk 'aanspreekpunten' benoemd. Zij zorgen voor de borging in de teams. De opleidingen en trainingen hiervoor starten in januari 2021. We hebben een concept-opleidingsplan opgesteld voor alle medewerkers. Dit start in 2021.

Facilitair en Inkoop

Wat hebben we bereikt in 2020?

In 2020 is het team Facilitair en Inkoop gestart als een nieuw samengesteld team met een nieuwe teamleider. Eén van de belangrijkste facilitaire uitdagingen van 2020 was het opstellen van een huisvestingsvisie. Door de Covid-19 maatregelen kon op dit gebied het één en ander versneld worden gerealiseerd. Het kantoor is inmiddels volgens het hybride werken concept ingericht. Verder hebben we de dienstverlening van Facilitair en Inkoop stap voor stap aangepast op de huidige en toekomstige behoefte van de organisatie, waarbij taken en processen binnen het team efficiënter worden georganiseerd. Daarbij zochten we ook de samenwerking met andere teams en functies. Een paar mooie voorbeelden zijn:

- De combinatievacature van inkoopadviseur met specialisme Duurzaam grond- weg- en waterbouw waar het team Inkoop en het team Duurzaamheid de krachten bundelen en Duurzaam grond- weg- en waterbouw verder ontwikkelen.
- Het kernteam Dienstverlening waar de teams I&A, Communicatie en Facilitair gezamenlijk optrekken om de visie op Dienstverlening verder te vertalen naar de praktijk van ons waterschap.
- De medewerkersreis waar de teams HR, I&A, Facilitair en Communicatie een basis opzetten voor een goed inwerk- en introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. Zeker belangrijk in deze tijd om medewerkers te boeien en binden aan het ons waterschap.
- De invulling van de functie van twee conciërges die op basis van de Participatiewet zaken kunnen oppakken waar de afgelopen jaren minder tijd voor was.

Activiteiten

Voor de aanpassing van het hoofdkantoor is een stappenplan gemaakt en is de eerste fase afgerond. De andere twee fasen, te weten interne verhuizing om medewerkers van een team bij elkaar te plaatsen (fase 2) en een huisvestingsvisie en -plan (fase 3) zijn in voorbereiding.

- Voor de aanpassing van het hoofdkantoor is een stappenplan gemaakt en is de eerste fase afgerond. De andere twee fasen, te weten interne verhuizing om medewerkers van een team bij elkaar te plaatsen (fase 2) en een huisvestingsvisie en -plan (fase 3) zijn in 2020 afgerond. Het voorbereidingskrediet van € 150.000 is ingezet voor de uitvoering. Deze uitvoeringskosten worden gedekt uit de exploitatie. Dit is opgenomen in de begrotingswijziging bij de derde kwartaalrapportage. Deze gelden zijn ingezet voor het realiseren van een nieuw sanitair blok op de begane grond, het realiseren van vergaderzalen waar tevens hybride vergaderen mogelijk wordt gemaakt en het renoveren van de pantry's op de kantoorverdiepingen. Het kantoor is ingericht op het hybride werken-concept waarbij het uitgangspunt is dat van het kantoorpersoneel 2/3 op kantoor kan werken en 1/3 tijd- en plaats onafhankelijk (TPOW) werkt. Het kantoor is voorzien van flexibele werkplekken, meer vergader- spreek- en teamruimtes om het (online) ontmoeten beter te faciliteren.

Op het gebied van inkoop wordt het enerzijds vanuit de wetgeving complexer en anderzijds vanuit de ambities op het gebied van duurzaamheid. Om de duurzaamheidsambities waar te maken moeten deze aspecten al in een vroegtijdig stadium meegenomen worden in het inkoopproces. Dit vraagt een bredere kijk dan de 'standaard' oplossingen. Opdrachtnemers moeten meer uitgedaagd worden om innovatieve oplossingen aan te dragen.

- Door het inzetten van de functie van Inkoopadviseur met als specialisatie Duurzaam grond- weg- en waterbouw, sinds 1 september jl. zien we kennisverbreding binnen Inkoop ontstaan op het gebied van duurzaamheid in de projecten en in andere inkoopprocedures. Actief wordt deze rol nu vroegtijdig ingezet bij projecten. Daarnaast is een leidraad voor het toepassen van de CO₂ Prestatieladder ontwikkeld alsmede de leidraad voor Social Return. Het geven van ruimte voor innovaties zien wij terug in bijvoorbeeld Best Value Aanbestedingen en het inzetten van de contractvorm Bouwteamovereenkomst. Daarnaast wordt d.m.v. de economisch meest voordelige inschrijvingscriteria ook innovaties gestimuleerd.

Het proces van inkoop wordt continue tegen het licht gehouden, om steeds vroegtijdig bij te kunnen sturen zodat een efficiënt proces geborgd is.

- We hebben nieuw Inkoopbeleid 2020-2024 ontwikkeld en hebben een plan van aanpak opgesteld voor het ontwikkelen van contractbeheer en -management.

Duurzaamheid wordt niet alleen in beleid gevoerd, ook in de uitvoering wordt geprobeerd om hier zoveel mogelijk invulling aan te geven in de facilitaire dienstverlening.

- In alle aanbesteding voor facilitaire diensten en levering is in 2020 rekening gehouden met social return, circulair inkopen en verdere verduurzaming van het kantoor. Voorbeelden zijn de aanbesteding van de koffiemachines, de postdienst, de vervanging van de klimaatinstallatie, inkoop van gebruikt en refurbished meubilair voor de vergaderzalen, de werkplekken op kantoor en de thuiswerkplekken.

Internationale Samenwerking

Wat hebben we bereikt in 2020?

Het eerste kwartaal van 2020 stond in het teken van project uitvoering en -ontwikkeling ter plaatse. In februari vond een gecombineerd werkbezoek plaats in Peru en Centraal Amerika. Na maart 2020 moest ook het internationale werk aangepast worden aan de Covid-19 maatregelen. Activiteiten vonden waar mogelijk digitaal plaats. Het noorden van Peru is in de eerste Covid-19 golf hard geraakt, maar na stabilisatie van de situatie is, samen met de Peruaanse partners, een virtueel Blue Deal werkplan formeel vastgesteld. Het partnerschap en relatiebeheer op afstand is gedurende 2020 versterkt. Daarnaast is er additionele uitvoeringskracht ter plekke door de succesvolle subsidie aanvraag van twee traineeships onder het Young Expert Programme. Dit tweejarige programma, volledig gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Nederlandse waterschapsbank-fonds, heeft twee jonge Peruaanse waterprofessionals de mogelijkheid gegeven om werkervaring op te doen bij onze projectpartners en additionele training te ontvangen. In 2020 is ook een stap verder gezet in de invulling van de samenwerkingsovereenkomst met de Centraal Amerikaanse commissie voor milieu, de koepelorganisatie op het gebied van waterbeheer in Centraal Amerikaanse landen.

Activiteiten

In 2020 geven we uitvoering aan een Blue Deal project in Noord Peru, waar Noorderzijvest penvoerder voor is.

- In 2020 is uitvoering gegeven aan het Blue Deal project in Noord Peru, echter door Covid-19 maatregelen liep de uitvoering vertraging op. In het eerste kwartaal vond volgens plan een werkbezoek plaats. De hevigheid van Covid-19 heeft de uitvoering van het project enige tijd stil gelegd. Daarna was waar mogelijk en wat prioriteit had voor partners, de uitvoering digitaal voort gezet. Vanuit het Blue Deal programma zijn de financierders van het programma (Ministerie van Buitenlandse Zaken en Infrastructuur en Waterstaat) op de hoogte gehouden over vertraging in uitvoering en uitgaven subsidiegelden.

In 2020 hebben medewerkers van Noorderzijvest de mogelijkheid om op basis van hun expertise en interesse te participeren in Blue Deal projecten geleid door andere Nederlandse waterschappen o.a. in Roemenië, Burkina Faso, Ghana, Ethiopië en Colombia.

- Op basis van gevraagde expertise waren in 2020 Noorderzijvest medewerkers actief geweest in projecten in Roemenië en Burkina Faso. Het gaat hierbij om expertise op het gebied van waterkwaliteit, hydrologie en stakeholder management. Op basis van een specifieke expertise vraag is in 2020 een medewerker ingezet in een project in Vietnam. Net als in het project in Peru, heeft de uitvoering van deze projecten vertraging opgelopen door Covid-19 maatregelen en zijn waar mogelijk activiteiten omgezet in digitale activiteiten.

Exploitatie 2020

Programma 4 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Vershil met gewijzigde begroting
Bestuur & Organisatie				
Personeelskosten	11.668	11.684	12.503	16
Goederen en diensten	9.198	10.012	9.779	814
Kapitaallasten	1.015	1.028	1.163	13
Toevoeging voorzieningen	431	164	-	-267
Totaal lasten	22.312	22.888	23.445	576
Totaal baten	2.863	2.626	1.260	237
Netto lasten	19.449	20.262	22.185	813

Rechtmatigheid

In het kader van de toetsing op rechtmatigheid wordt primair gekeken naar de onderschrijding of overschrijding op de saldokosten (netto). Een eventuele overschrijding op de lasten mag worden gecompenseerd door een hogere bate (omzet). Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage laten de lasten per saldo een onderschrijding zien van € 576.000. Daarnaast zijn de baten ook hoger uitgevallen met € 237.000. De netto lasten komen € 813.000 lager uit dan de gewijzigde begroting. De onderschrijding op de totale lasten wordt veroorzaakt door een niet voorziene dotatie aan de voorziening voormalig bestuur (€ 0,4 miljoen). Deze voorziening wordt jaarlijks per ultimo boekjaar op het gewenste niveau gebracht. Anderzijds is sprake van een onvoorziene vrijval van de voorziening WW (€ 0,3 miljoen).

Netto lasten

De netto lasten komen lager uit ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door de daling in uitgaven van goederen en diensten. Dit is grotendeels toe te wijzen aan de COVID-19 maatregelen die in 2020 hebben plaatsgevonden. Deze maatregelen hebben invloed op langere leveringstijden en minder kosten voor het personeel wat als gevolg heeft dat er minder kosten zijn geweest inzake catering, evenementen/bijeenkomsten, activiteiten en kantoorartikelen (€ 0,2 miljoen). Daarnaast zien we een voordeel in de bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (€ 0,1 miljoen). Daarnaast zien we een voordeel in de WOZ-perceptiekosten (€ 0,1 miljoen). De verwachting van de omgevingswet was hoger geraamd dan uiteindelijk is uitgegeven binnen de goederen en diensten (€ 0,2 miljoen), daarnaast laten de kosten voor organisatieontwikkeling een voordeel zien (€ 0,2 miljoen).

Investerings 2020

Programma 4 (x € 1.000)	Jaarrekening 2020	Prognose in Q3 rapportage	Begroting 2020	Verschil met Q3 rapportage
Bestuur & Organisatie				
Bruto investeringsuitgaven	950	1.167	1.668	-217
Bijdrage derden/exploitatie	-	-	-	-
Netto investeringsuitgaven	950	1.167	1.668	-217

De netto investeringsuitgaven zijn € 0,2 miljoen lager dan verwacht. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door twee projecten. Het project Waterbeheerplan 2022-2027 (WBP), laat een onderbesteding zien van circa € 0,1 miljoen. Binnen het WBP zijn in 2020 geen kosten derden gemaakt, omdat de benodigde informatie binnen de BOVI is opgehaald en daar zijn ook de kosten verantwoord. Daarnaast is voor het programmaplan Digitale Informatie voor 0,1 miljoen doorgeschoven naar 2021 en verder.

2.5 ALGEMENE THEMA'S

Omgevingswet

Wat hebben we bereikt in 2020?

We zijn voor 75% klaar met de voorbereiding. Van een plek in de achterhoede schuiven we op naar de (sub) top. Het anders (samen)werken in de geest van de omgevingswet is stevig op gang en het belang van het goede en tijdige proces met onze omgeving wordt steeds vaker (h)erkend. De eerste positieve stappen naar buiten zijn gezet, herkenbaar in ons Blauwe omgevingsvisie(BOVI) proces. Er is een enorme slag gemaakt om deregulering (-80% vergunningen) vanaf 2022 te kunnen realiseren. We zijn op tijd klaar om aan te sluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Uitgesteld onderhoud in de organisatie is blootgelegd, de opruimactie gaat nog door. Eigenaarschap is het sleutelwoord en wordt in 2021 definitief in de lijn belegd.

Activiteiten

Regelgeving: Opstellen nieuwe en digitaal benaderbare waterschapsverordening (voorheen Keur en Legger) die kan worden ontsloten via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

- Het werk voor waterveiligheid en waterkwantiteit ligt op koers en loopt deels door in 2021. Voor waterkwaliteit werken we in 2021 de implementatie van de zogenaamde bruidsschat uit. De waterschapsverordening zorgt voor een deregulering door 80% minder vergunningverlening. We gaan veel meer werken vanuit meld- en zorgplicht. De werkzaamheden lopen door in 2021.

Vergunningverlening: Aanpassen vergunningenbeleid en werkprocessen zodat de nieuwe vergunningstermijn van acht weken (was 26 weken) kan worden gehaald.

- De tekst voor het vergunningenbeleid is gereed (en ook afgestemd met/getoetst door de juristen). Het document is tot stand gekomen in samenwerking met het Wetterskip Fryslân en waterschap Hunze & Aa's. De planning is om het vergunningenbeleid samen met de waterschapsverordening en de handavingsnota (die in 2021 wordt geactualiseerd) aan te bieden aan het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur ter vaststelling. De werkprocessen zijn in het nieuwe vergunningenbeleid en de handavingsnota opgenomen. Verder geven we in het vergunningenbeleid aan dat we jaarlijks 1 proces zullen auditen.

Informatisering: Aanschaf en implementatie softwarepakketten voor ontsluiting regelgeving, ontvangen en verlenen meldingen en vergunningen en aansluiting op digitaal stelsel omgevingswet(DSO).

- Is volgens planning en binnen budget aangeschaft en geïnstalleerd. Er is een koppeling naar het landelijke digitaal stelsel omgevingswet.

Strategie en Beleid: Actualisatie nota Water en Ruimte voor bedienen van gemeentelijke Omgevingsplannen (voorheen bestemmingsplannen en verordeningen).

- Door extra inspanningen voor de BOVI is de nota Water en Ruimte nog niet geactualiseerd. Hiervoor volgt een inhaalslag.

Strategie en Beleid: Opstellen Blauwe Omgevingsvisie voor bedienen gemeentelijke en provinciale Omgevingsvisies. Dit is ook hoofdstuk 1 van het nieuwe waterbeheerprogramma.

- De BOVI was gepland om eind 2020 ter besluitvorming voor te leggen. Vanwege Covid-19 maatregelen waren de mogelijkheden om in gesprek te gaan met de omgeving en het bestuur beperkt. Dit zorgde voor vertraging waardoor het niet is gelukt om de BOVI in 2020 af te ronden. Dit volgt nu in 2021.

HRM: Faciliteren pilots om medewerkers al in 2020 vertrouwd te maken met de nieuwe manier van werken. Opleiden en ontwikkelen benodigde competenties.

- Het scholingsprogramma 'anders werken' is ontwikkeld. Dit programma draagt bij aan medewerkers die 'toekomstfit' zijn. Het programma wordt in de komende jaren verder uitgerold.

Communicatie: Helpen uitdragen en faciliteren van de participatieverplichting vanuit de Omgevingswet. Noorderzijvest zichtbaar positioneren bij ketenpartners in de veranderde rol.

- In het afgelopen jaar is daar waar kon zoveel mogelijk gewerkt vanuit de gedachte van de omgevingswet. Er is gestart met het opstellen van een inspraak- en participatieverordening in de geest van de omgevingswet. De werkzaamheden lopen door in 2021.

Duurzaamheid / Energie en Innovatie

Wat hebben we bereikt in 2020?

In 2020 hebben we belangrijke stappen gezet richting verdere verduurzaming van ons waterschap. We werken steeds meer circulair en realiseren verminderde CO₂-uitstoot bij de uitvoering van onze taken. We vragen dat ook steeds meer van de aannemers die voor ons werken. Mooie voorbeelden zijn dit jaar gerealiseerd in het bruggenprogramma en de gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier. Ook in de afvalwaterketen kijken we steeds nadrukkelijker naar opwek van duurzame energie (zonnepanelen op zuiveringsterreinen, stagiairs onderzoeken verbeterde biogasproductie) en terugwinning van grondstoffen uit het afvalwater (o.a. Kaamera). Er is zeker nog een lange weg te gaan, maar 2020 gaf ons mooie voorbeelden en het vertrouwen dat we de juiste koers volgen. Om duurzaamheid verder te ontwikkelen werken we steeds meer samen met derden. Dit doen we mede vanuit de deelname in de Regionale Energiestrategieën (RES'en), uitstekende contacten op Unie-niveau en door lokaal en regionaal zichtbaar te zijn.

Activiteiten

Het onderzoek naar zonnepark Fledderbosch, naast onze zuivering in Garmerwolde, loopt door in 2020. Hiervoor is totaal € 0,3 miljoen beschikbaar.

- Deze activiteit is voltoerd. De grondovereenkomst is klaar voor publicatie (procedure van vrijwillige transparantie). In het proces hebben we geborgd dat netjes wordt omgegaan met omwonenden en omgeving, mede door lokaal eigendom en procesparticipatie.

In 2020 worden de energiebesparende maatregelen bij de rwzi's afgerond. Hiervoor is nog in totaal € 0,4 miljoen beschikbaar.

- De energiebesparende maatregelen bij de rwzi's zijn afgerond. Met uitzondering van de ombouw van de SHARON-installatie naar Anammox-installatie (innovatief project) op rwzi Garmerwolde en de RTC sturing Garmerwolde. Voor de afronding van de ombouw van de SHARON-installatie loopt nog een vervolg onderzoek. De RTC sturing bevindt zich in de afrondende fase. De energiebesparende maatregelen zijn binnen budget uitgevoerd. Het resterende MJA3-budget

van € 75.000 wordt gebruikt voor de afronding van de projecten. Met het uitvoeren van de energiebesparende maatregelen is voldaan aan de beoogde energie-efficiëntie verbetering in 2020.

In 2020 wordt gestart met de aanleg van zonnepanelen bij bestaande RWZI's.

- Dit is gerealiseerd. Maandag 7 december is ceremonieel het eerste zonnepaneel gelegd op het terrein van de rwzi in Eelde.

We zijn actief deelnemer in de Regionale Energiestrategieën (RES)-processen van Groningen en Drenthe, zodat voor 1 juli concept RES'en aangeboden kunnen worden voor beide regio's.

- Dit is gerealiseerd. Zowel ambtelijk als bestuurlijk zijn we betrokken bij de totstandkoming van de concept RES'en in 2020 en de RES'en 1.0 in 2021.

Ook in 2020 is er een budget waarmee we adequaat kunnen inspelen op kansen en ontwikkelingen voor energiebesparing, energietransitie of opwekking van duurzame energie. In 2020 wordt dit budget verbreed naar kansen op circulariteit en vergroot naar € 300k.

- Binnen dit budget zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Bijvoorbeeld onderzoek naar een betere verwaarding van ons biogas, batterijopslag van zonne-energie op Delfzijl en onze grondstofstromen. Een deel van het budget was gereserveerd voor inhuur van ondersteuning op verschillende deelterreinen. Door personele wisselingen op dit vlak en door de keus van management en bestuur om inhuur kritisch te benaderen, is uit dit budget uiteindelijk minder geld uitgegeven op inhuur. En hebben we inhoudelijk ook minder kansen en ontwikkelingen kunnen verkennen dan verwacht.

Assetmanagement

Wat hebben we bereikt in 2020?

De organisatie werkt al enige tijd aan de invoering van het assetmanagement. In onze filosofie passen we het gedachtengoed van assetmanagement toe op alle assets (watergangen, keringen, persleidingen, gemalen, rwzi's etc.) van het waterschap. Om voor al deze assets tot een transparante en voorspelbare investerings- en onderhoudsprogrammering te komen, gebaseerd op een gebalanceerde risico- en levensduurbenadering. Hiermee proberen we de toenemende kosten voor het waterschap en de lastendruk voor de burger zo veel mogelijk te matigen zonder op onze taakuitvoering in te boeten.

De implementatie van assetmanagement is één van de drie ontwikkelsporen en daar is in 2020 extra op ingezet. Zo is een versnelling aangebracht in het opstellen van de meerjarenonderhouds- en meerjareninvesteringsplannen voor het proces Watersysteem en Waterveiligheid. We maakten hiervoor grotendeels gebruik van eigen kennis en knowhow: van beleidsmedewerkers tot en met onderhoudsmedewerkers. Het grote voordeel was dat medewerkers direct betrokken zijn, eigen inbreng leveren en zich zo meer eigenaar van het resultaat voelen. Ook raken ze op deze manier gaandeweg vertrouwd met de principes van assetmanagement. Dit zetten we door in 2021. In 2021 verwachten we voor alle assets onderhoudsprincipes vast te leggen en daar de meerjarenonderhouds- en meerjareninvesteringsplannen op te hebben gebaseerd.

Activiteiten

We werken aan het opstellen en implementeren van het Strategisch Assetmanagementplan. Vanuit het SAMP worden Assetmanagementplannen opgesteld per assetcategorie.

- Het SAMP is in conceptvorm gereed. In 2021 wordt het concept nader afgestemd, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Vervolgens wordt het SAMP ter besluitvorming aangeboden.

Het opstellen meerjareninvesteringsplannen en meerjarenonderhoudsplannen op basis van Assetmanagementprincipes.

- Er is gestart met het prioriteren van de watersysteem en waterveiligheid en Afvalwaterketen assets op basis van verschillende parameters. Zaken als de conditie van een asset en de kritikaliteit zijn hiervan voorbeelden. Dit heeft geleid tot een prioritering die in 2021 wordt vertaald naar een programmering voor de komende 10-15 jaar.

Op de top 10 meest kritische assets worden conditiemetingen uitgevoerd.

- Het uitvoeren van conditiemetingen vereist dat er met meerdere experts tegelijk in dezelfde werkruimte gewerkt moet worden. Door de Covid-19 maatregelen is dit nog niet mogelijk geweest. Deze activiteit is daarom eerst doorgeschoven naar 2021.

Het verbeteren van dashboards om te kunnen sturen op kosten, prestaties en risico's ten aanzien van assets.

- Het project 'Sturen en Beheersen' heeft een nieuwe business intelligence (BI) omgeving opgeleverd. Deze omgeving maakt het mogelijk om de benodigde dashboards in te richten. Het inrichten van deze dashboards zal in 2021 starten.

Er wordt een verbeterde wijzigingsprocedure voor assets opgesteld en geïmplementeerd.

- De voorbereidende stappen zijn gezet. Het opstellen en implementeren wordt later gerealiseerd.

Het actualiseren van het informatievoorzieningsplan Assetmanagement.

- Er is een business transformatieplan opgesteld. Dit is de basis voor de verdere inrichting van de informatievoorziening voor assetmanagement.

Het koppelen van het onderhoudsbeheersysteem Ultimo aan procesautomatisering rioolwaterzuiveringsinstallaties, voor een verbetering van onderhoudssturing en storingsregistratie.

- Deze actie in 2020 niet uitgevoerd wegens het verschuiven van de focus naar het opstellen van de meerjarenonderhouds- en meerjareninvesteringsplannen. De activiteit wordt doorgeschoven naar 2021.

3. KERNCIJFERS EN VERPLICHTE PARAGRAFEN

3.1 KERNCIJFERS

Nr.	Item	eenheid	2020	2019
1	Balanstotaal	€ miljoen	311,1	275,2
2	Eigen Vermogen	€ miljoen	19,0	18,4
3	Weerstandsvermogen watersysteem (overschot)	€ miljoen	2,2	1,5
4	Weerstandsvermogen zuivering (overschot)	€ miljoen	6,0	6,5
5	Langlopende schulden *)	€ miljoen	243	219
6	Tarief watersysteem ingezetenen	€	90,98	82,53
7	Tarief verontreinigingsheffing	€	65,75	64,11
8	Waterschapsbelastingen	€ miljoen	70,2	65,3
9	Overige baten (inclusief onttrekking algemene reserve)	€ miljoen	21,1	20,0
10	Totaal lasten	€ miljoen	88,2	82,6
11	Resultaat	€ miljoen	3,1	2,7
12	Personeelskosten	€ miljoen	28,1	26,3
13	Goederen en Diensten	€ miljoen	35,5	33,2
14	Kapitaallasten	€ miljoen	24,2	22,4
15	Toevoeging aan voorzieningen/reserves	€ miljoen	0,4	0,6
16	Totaal lasten	€ miljoen	88,2	82,5
17	Bruto Investeringsuitgaven	€ miljoen	43,9	77,2
18	Bijdragen derden	€ miljoen	10,7	39,3
19	Netto investeringsuitgaven	€ miljoen	33,2	37,8
20	Aantal FTE's	FTE	299,3	297,7
21	Ziekteverzuim	%	3,8	4,7

*) In 2019 is in dit bedrag een (kortlopende) kasgeldlening van € 25 miljoen meegenomen. In 2020 was hiervan geen sprake. Verder is voor beide jaren het aflossingsdeel voor het komende jaar meegenomen.

Netto lasten 2020 (€ * 1.000)

	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020
Totaal Noorderzijvest			
Personeelskosten	28.131	27.932	28.211
Goederen en diensten	35.460	36.844	35.244
Kapitaallasten	24.160	24.312	25.390
Toevoeging Voorzieningen/onvoorzien	430	164	0
Totaal lasten	88.181	89.252	88.853
Totaal Baten	18.788	17.842	16.899
Netto lasten	69.393	71.410	71.954

Netto investeringsuitgaven 2020 (€ * 1.000)

	Jaarrekening 2020	Prognose Q3 rapportage	Begroting 2020
Totaal Noorderzijvest			
Bruto investeringsuitgaven	43.896	51.616	84.937
Bijdragen derden	10.686	17.691	19.213
Totaal lasten	33.210	33.925	65.724

3.2 ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR

In deze paragraaf wordt ingegaan op interne en externe ontwikkelingen die sinds het vaststellen van het Jaarplan 2020 zich hebben voorgedaan. Daarnaast worden hier ook afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen zoals deze voor de begroting zijn gehanteerd besproken. Beleidsmatig is er geen sprake van een koerswijziging ten opzichte van voorgaande jaren.

3.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De volgende nagekomen/incidentele baten en lasten zijn verantwoord in de jaarrekening 2020 (totaal € 1.509.000)	
Baten en lasten voorgaande jaren (per saldo nadeel van € 216.000)	
Bijdragen commissie bodemdaling voor peilbeheer	€ 45.000
Bijdragen commissie bodemdaling extra bijdragen voor energiekosten 2015-2019 De Drie Delfzijlen	€ 53.000
Terugontvangen voorbelasting (BTW) voor investering in 2017 voor transportstelsel HWL DOMO	€ 118.000
Totaal	€ 216.000
Incidentele baten en lasten (per saldo een voordeel van € 1.293.000)	
	Bedrag
Eindafrekening levering energie i.v.m. teruglevering	€ 360.000
Eindafrekening regulerende energiebelasting	€ 265.000
Geclaimde schadeuitkering voor vergoeding kosten calamiteit rwzi Garmerwolde	€ 110.000
Kosten in relatie tot de calamiteit rwzi Garmerwolde	€ -110.000
Geclaimde schadeuitkering voor vergoeding kosten calamiteit bij Marum	€ 483.000
Kosten in relatie tot de calamiteit bij Marum	€ -472.000
Dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank 2019 (begroot: € 500.000/werkelijk: € >1.190.000)	€ 700.000
Extra kosten voor een veilige oversteek bij gemaal Stad & Lande	€ -43.000
Totaal	€ 1.293.000

3.4 ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naast de algemene reserves en bestemmingsreserves voor tariefegalisatie heeft het waterschap een aantal overige bestemmingsreserves. Uit deze algemene en bestemmingsreserves is in 2020 in totaliteit € 2.464.932 onttrokken.

Per ultimo 2020 heeft het waterschap een voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen: pensioen en wachtgeld bestuur, voormalig personeel, ww-rechten voormalig personeel, rechten jubileumuitkering 25 en 40 jaar. In 2020 is in totaal € 486.813 aan de voorzieningen onttrokken.

In de jaarrekening wordt het verloop van de reserves en voorzieningen nader toegelicht.

3.5 WATERSCHAPSBELASTING

Tarieven

Heffing / Categorie	Heffingseenheid	2020	2019	% Mutatie
Watersysteemheffing				
Omslag gebouwd - buitendijks	in % WOZ-waarde	0,0152	0,0142	7,0
Omslag gebouwd - binnendijks	in % WOZ-waarde	0,0607	0,0569	6,7
Omslag ongebouwd - buitendijks	in € per ha	19,49	17,35	12,3
Omslag ongebouwd - binnendijks	in € per ha	77,96	69,38	12,4
Omslag ongebouwd – wegen	in € per ha	155,92	138,76	12,4
Omslag natuur	in € per ha	6,89	5,29	30,2
Ingezetenenomslag	in € per woonruimte	90,98	82,53	10,2
Verontreinigingsheffing				
Verontreinigingsheffing woningen	in € per v.e.	65,75	64,11	2,6
Verontreinigingsheffing bedrijven	in € per v.e.	65,75	64,11	2,6
Zuiveringsheffing				
Zuiveringsheffing woningen	in € per v.e.	65,75	64,11	2,6
Zuiveringsheffing bedrijven	in € per v.e.	65,75	64,11	2,6

Netto Belastingopbrengsten

Waterschapsbelasting (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Categorie				
Omslag gebouwd - buitendijks	83	72	40	88
Omslag gebouwd - binnendijks	23.208	23.203	22.154	20.723
Omslag ongebouwd - buitendijks	1	2	0	1
Omslag ongebouwd - binnendijks	7.501	7.517	7.788	6.842
Omslag ongebouwd – wegen	568	571	407	341
Omslag natuur	128	133	129	105
Ingezetenenomslag	12.784	12.911	12.931	11.534
Verontreinigingsheffing woningen	202	205	207	196
Verontreinigingsheffing bedrijven	214	212	132	289
Zuiveringsheffing woningen	20.511	20.304	20.741	21.922
Zuiveringsheffing bedrijven	4.974	4.891	5.145	5.178
Totaal belastingopbrengst	70.175	70.021	69.674	67.2198

Ten opzichte van de begroting is er een voordelig resultaat van € 0,5 miljoen. Dit resultaat bestaat uit:

1. Belastingopbrengsten uit voorgaande jaren (€ 0,2 miljoen voordelig resultaat), hetgeen op hoofdlijnen verklaard wordt door:

- een hogere opbrengst voor de categorieën ingezetenen en ongebouwd (€ 0,1 miljoen).
- een hogere opbrengst op de verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing bedrijven in verband met reeds opgelegde en nog op te leggen aanslagen voor 2019 (€ 0,1 miljoen).

2. Belastingopbrengsten 2020 (€ 0,7 miljoen voordelig resultaat), hetgeen hoofdzakelijk verklaard wordt door:
  - een hogere opbrengst voor de categorie gebouwd als gevolg van een hogere WOZ waarde dan geraamd (€ 1,1 miljoen).
  - een hogere opbrengst voor de categorieën ingezetenen (€ 0,2 miljoen) en wegen (€ 0,1 miljoen).
  - een lagere opbrengst voor de categorieën ongebouwd en zuiveringsheffing bedrijven (€ 0,7 miljoen). Voor de categorie ongebouwd wordt dit met name veroorzaakt door het verwerken van de toegekende- of mee getaxeerde oppervlakten door de gemeente. Dit is het gevolg van de nieuwe werkwijze. Voor de categorie zuiveringsheffing bedrijven wordt dit veroorzaakt door het verwachte corona-effect voor de tabel bedrijven.
3. Een hoger gerealiseerde kwijtschelding dan begroot (€ 0,6 miljoen). De oorzaak moet deels worden gezocht in de grote studenten populatie in de stad Groningen. Sinds 1 januari 2020 is het beleid ten aanzien van de studiefinanciering aangepast. Een spaartegoed dat verkregen is in de vorm van een lening van DUO wordt niet langer als vermogen beschouwd. Hierdoor komen veel meer studenten in aanmerking voor kwijtschelding dan voorheen.

Kwijtschelding en oninbare bedragen

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen, die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Hiertoe heeft het algemeen bestuur besloten, net als de meeste andere waterschappen. De norm is gesteld op 100%. Dit houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder het bijstandsniveau. Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing, de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

Het aantal toe te kennen/reeds toegekende verzoeken ten opzichte van 2019 is gestegen. Bij de afhandeling van de verzoeken wordt in de meeste gevallen samengewerkt met de Groninger gemeenten. Ten opzichte van de begroting is het bedrag voor kwijtschelding ca. € 0,6 miljoen nadelig uitgevallen. Ten opzichte van de begroting is het bedrag voor oninbare bedragen € 0,3 miljoen voordeliger uitgevallen voor het jaar 2020. Jaarlijks wordt per ultimo boekjaar de voorziening voor dubieuze belastingopbrengsten op het gewenste niveau gebracht op basis van de door het Noordelijk Belastingkantoor opgeleverde informatie. Dit heeft geleid tot een dotatie aan deze voorziening van bijna € 0,5 miljoen. De voorziening is gebaseerd op ervaringscijfers van voorgaande jaren. Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke corona-effecten. Het afgelopen jaar zijn deze effecten op de invordering nog niet zichtbaar geweest. We houden er rekening mee dat de komende jaren extra oninbaarheid moet worden geboekt als gevolg van de corona, bij de begroting 2021 hebben we aangegeven deze extra last te dekken uit de algemene reserve. Op dit moment kunnen we deze extra last nog niet kwantificeren.

3.6 WEERSTANDSVERMOGEN

In september 2016 heeft het algemeen bestuur het beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen, het risicomanagement, de reserves en de voorzieningen vastgesteld. Het beleid omvat een beschrijving van de risicomethodiek, de wijze waarop het weerstandsvermogen om de risico's te kunnen afdekken wordt bepaald en beleid over de vorming en besteding van de reserves en voorzieningen. In het beleid is vastgelegd dat de algemene reserve wordt gezien als bron voor de weerstandscapaciteit. De ruimte in het verhogen van belastingtarieven wordt niet aangemerkt als bron voor de weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de omvang van het weerstandsvermogen is het van belang die risico's te benoemen die anderszins niet zijn te ondervangen, ofwel risico's die niet afgedekt kunnen worden door middel van verzekeringen (overdraagbare risico's aan derden), voorzieningen of onvoorzien. Jaarlijks vindt deze inventarisatie plaats bij zowel de kaderbrief als bij het jaarplan. Bij het opstellen van het jaarverslag worden nieuwe en bestaande financiële risico's beoordeeld. Dit betreft operationele risico's die voortkomen uit het handelen van het waterschap, uit claims en schades en waarvoor ultimo het jaar geen voorziening is getroffen omdat het onvoldoende zeker is dat het risico zich gaat voordoen.

In de risicoparagraaf in de bijlage zijn deze risico's opgenomen. In totaal betreft het een financieel risico van maximaal € 4,0 miljoen. Uitgaande van een risicobenadering (niet alle risico's doen zich gelijktijdig voor) is de inschatting dat de exploitatiekosten tussen € 0,4 – 1,0 miljoen bedragen. Deze komen nog ten laste van de algemene reserve (in de toekomst).

Algemene reserves / kostendrager (bedragen × € 1.000)	Watersysteem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Stand per 1 januari 2020	1.743	6.055	7.798
Toevoeging / Onttrekking per 1 januari 2020	1.847	853	2.700
Aanwending algemene reserves 2020	-	-2.280	-2.280
Stand per 31 december 2020	3.590	4.628	8.218
Mutatie resultaat 2020	1.239	1.811	3.050
Stand 31 december 2020 incl. resultaat 2020	4.829	6.439	11.268

Bij het jaarplan 2020 is de gewenste minimale omvang van het weerstandsvermogen bepaald op € 2,6 miljoen voor beide taken gezamenlijk. Voor de taak watersysteem bedraagt de minimale omvang € 2,6 miljoen en voor de taak zuivering is dit € 0,4 miljoen.

Ultimo 2020, na verwerking van het resultaat 2020, is de werkelijke stand € 4,8 miljoen voor watersysteem en € 6,4 miljoen voor zuiveren. Het resultaat 2020 is opgenomen conform het voorstel bestemming resultaat 2020. Bestuurlijke besluitvorming over de bestemming vindt plaats bij de behandeling van het jaarverslag 2020.

Kostendragers (bedragen × € 1.000)	Stand per 1 januari 2021	Benodigde weerstandsvermogen	Tekort (-) Overschot (+)
Watersysteembeheer	4.829	2.634	2.195
Zuiveringsbeheer	6.439	407	6.032
Totaal kostendragers	11.268	3.041	8.227

Voor beide taken is het beschikbare weerstandvermogen meer dan voldoende. In het beleid is vastgesteld dat het weerstandsvermogen mag variëren tussen de 0,8 en 1,2 maal de benodigde capaciteit. Afgezet tegen de minimum norm van 0,8 maal de benodigde capaciteit is er voor beide taken een vrije ruimte van respectievelijk € 2,2 miljoen en € 6,0 miljoen.

Voorstel bestemming van het resultaat 2020

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het resultaat 2020. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 3.062.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Het waterschap heeft één bestemmingsreserve die op het noodzakelijke prijspeil worden gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserve Gemaal De Slokkert.

Voorstel bestemming resultaat 2020 (bedragen × € 1.000)	Watersysteem beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Betreft:			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	12	-	12
Algemene reserve (per saldo)	1.239	1.811	3.050
Totaal	1.251	1.811	3.062

3.7 FINANCIERING

De paragraaf financiering is in samenhang met het treasurystatuut op basis van artikel 108 van de Waterschapswet een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie.

Ontwikkeling van de rente

De tarieven in de geld- en kapitaalmarkt bevinden zich nog steeds op een historisch laag niveau. In de begroting 2020 was rekening gehouden met 2% rente op het verwachte financieringstekort. Het daadwerkelijke rentepercentage bleek hieronder te liggen, doordat het financieringstekort in 2020 deels met kort geld gefinancierd is en er een langlopende lening afgesloten is tegen een laag rentepercentage. De tarieven op de geldmarkt (kort geld) waren in 2020 nog steeds negatief.

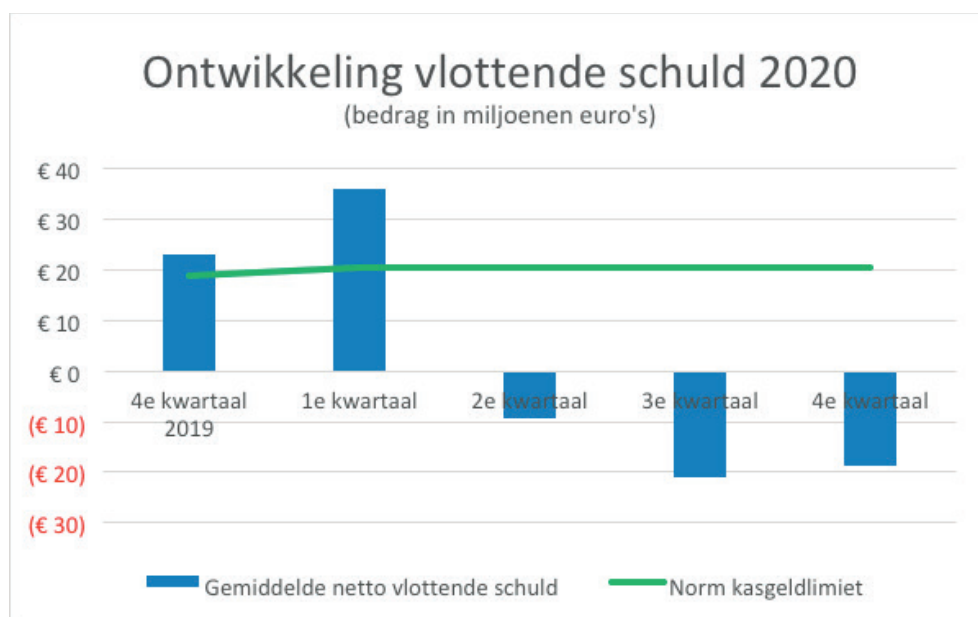
Liquiditeit

Op basis van een geraamd financieringstekort in 2020 van € 94,4 miljoen en de voorgenomen investeringen 2020, was in het jaarplan 2020 rekening gehouden met het aantrekken van (een) nieuwe lening(en). Deels is het financieringstekort gedekt met kortlopende kasgeldleningen, gezien de huidige rentestand is dit nog steeds aantrekkelijk. Op basis van verwachtingen rond de renteontwikkelingen, liquiditeitsprognoses en de geldende wettelijke kaders is de financiering met kort geld omgezet naar een langlopende geldlening van € 65 miljoen. Bij de keuze tussen lang of kort wordt rekening gehouden met de in de wet financiering decentrale overheden (FIDO) aangegeven criteria voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Volgens de wet FIDO mag maximaal 23% van de begroting met kortlopende geldleningen en of via krediet in rekening courant worden gefinancierd. De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op de korte financiering. De voor 2020 vastgestelde kasgeldlimiet bedroeg € 20,4 miljoen. In 2020 is, gezien de aantrekkelijke rentestand, binnen de wettelijke kaders zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd. Dit betekent dat, voor de duur van maximaal twee kwartalen achtereenvolgend, de kasgeldlimiet mag worden overschreden. Door het afsluiten van een langlopende lening in mei 2020 is er geen sprake geweest van een overschrijding van de kasgeldlimiet. In onderstaande grafiek is een verloop van de kasgeldlimiet zichtbaar gemaakt.

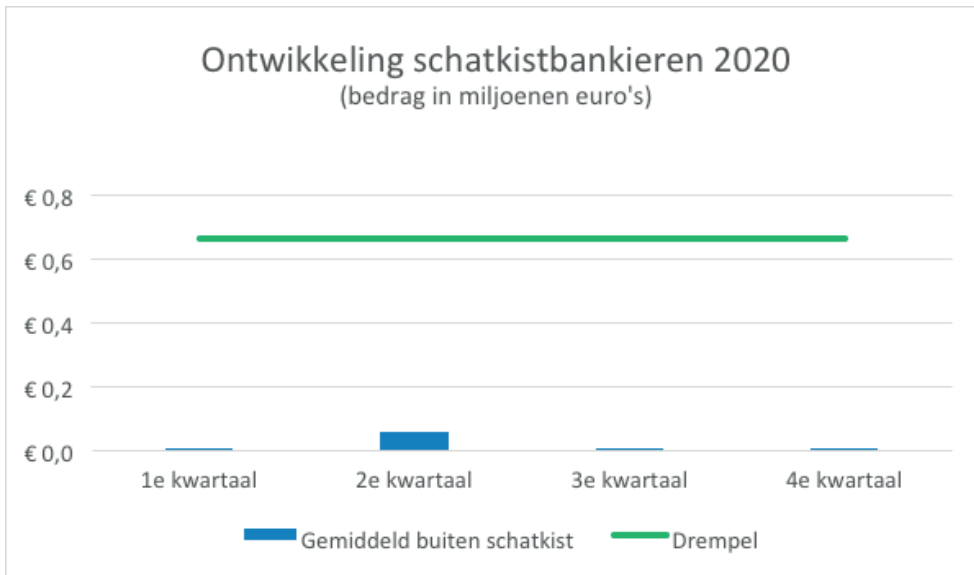
Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft de beperking weer voor de lange schuldpositie en heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De norm voor de waterschappen is 30% van het begrotingstotaal, oftewel voor 2020 een renterisiconorm van € 24,6 miljoen. De herfinancieringsbehoefte, de aflossing op bestaande vaste geldleningen, bedroeg € 16,2 miljoen. Hiermee bleef het waterschap binnen de renterisiconorm in 2020.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten overtollige middelen, boven een vastgestelde drempel, afstorten bij het ministerie van Financiën. Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd, vindt plaats op kwartaalbasis. In 2020 is de drempel van 0,75% van de begroting niet overschreden.

3.8 VERBONDEN PARTIJEN

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de bestuurlijke participaties van Noorderzijvest. Verbonden partijen zijn externe organisaties waarin we een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Via deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de verschillende verbonden partijen.

Gemeenschappelijke Regeling Hunze en Aa's

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Tussen waterschap Hunze en Aa's en waterschap Noorderzijvest wordt samengewerkt ten aanzien van een aantal benoemde activiteiten op het terrein van de afvalwaterinzameling, afvalwaterzuivering, ontwateren en verwerking van slib, laboratoriumwerkzaamheden, het sluiten van (dijk)coupures en de beheerkosten van het fonds oude leidingen. Hiertoe is een gemeenschappelijke regeling aangegaan. Het aandeel van waterschap Noorderzijvest bedraagt vanaf 1 januari 2017 57% voor de zuiveringstaken. Voor laboratoriumwerkzaamheden bedraagt het aandeel 45%.

Doelstellingen en ontwikkelingen

In 2021 zal een nieuwe verdeling van het aandeel in de zuiveringstaak en voor de laboratoriumwerkzaamheden worden vastgesteld.

Financiële situatie verbonden partij

Ontvangst bijdrage van Hunze en Aa's € 9,2 miljoen (begroting 2021)

Betaling bijdrage aan Hunze en Aa's € 1,9 miljoen (begroting 2021)

Bovenstaande zijn vaste prijsafspraken die voorafgaand aan het jaar worden gemaakt. Er kan een beroep worden gedaan op een hardheidsclausule bij onvoorziene omstandigheden.

Stand Fonds Oude Leidingen: € 5,7 miljoen (1-1-2021)

Gemeenschappelijke Regeling Noordelijk Belastingkantoor

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) is een samenwerking op het gebied van belastingen in de drie noordelijke provincies. Het Noordelijke Belastingkantoor behartigt de belangen op gebied van heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken. Het is een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie, die is aangegaan door de drie noordelijke waterschappen en de gemeente Groningen. Het procentuele aandeel van Noorderzijvest in de begroting 2021 van het Noordelijk Belastingkantoor bedraagt 13,2%. Iedere deelnemer heeft 1 stem in het bestuur.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Eén van de doelstellingen die ten grondslag ligt aan de oprichting van deze gemeenschappelijke regeling, betreft het verlagen van de perceptiekosten van de heffing en invordering van de waterschapslasten. Daarnaast is het borgen van de continuïteit en het verbeteren van de kwaliteit een belangrijk uitgangspunt. Dit alles is mogelijk door bundeling van kennis, kwaliteit en kwantiteit van de deelnemers. De strategie voor de langere termijn is om uit te groeien tot een belastingkantoor voor alle lokale overheden.

Financiële situatie verbonden partij

Eigen vermogen € 0,5 miljoen (jr 2019); Vreemd vermogen € 7,7 miljoen (jr 2019); Resultaat 2019 € 0,0 miljoen (jr 2019); Totaal begroting 2021 € 15,2 miljoen.

Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Het Waterschapshuis (HWH) is opgericht om op het gebied van Informatie- en Communicatietechnologie producten te ontwikkelen die voorzien in een brede gezamenlijke behoefte, waarmee samenwerking wordt beoogd tussen waterschappen en andere overheden. Onder regie van HWH spannen de waterschappen zich in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening voor en naar burgers en bedrijven te verbeteren en om daarin een kostenbesparing op de ICT uitgaven te bewerkstelligen. Het is een expertinstituut en serviceorganisatie voor waterschappen. Het algemeen bestuur van HWH bestaat uit zoveel leden als er waterschappen aan de regeling deelnemen. Alle waterschappen die aan het Waterschapshuis deelnemen, zijn als eigenaar verantwoordelijk voor de instandhouding van het Waterschapshuis. Alleen de waterschappen die ook aan een bepaald programma of project deelnemen dragen als opdrachtgever de kosten en risico's van dat programma of project. De totale bijdrage van Waterschap Noorderzijvest bedraagt € 0,8 miljoen (begroting 2021) maar kan per jaar verschillen in verband met projecten. Per jaar wordt achteraf afgerekend op basis van werkelijke kosten.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Door toenemend transparantie en control verandert de vraagstelling en de wens voor informatie en ondersteuning. Om de realisatie van de digitale transformatie bij de waterschappen te ondersteunen, heeft HWH een nieuwe koers ingezet als verbinder tussen de waterschappen. Daarnaast, zoals in de tussentijdse evaluatie HWH 2.0 is verwoord, moet een impuls gegeven worden aan de kwaliteit van de HWH organisatie en haar gebruikte tooling.

Financiële situatie verbonden partij

Eigen vermogen € 0,0 miljoen (jr 2019); Vreemd vermogen € 0,3 miljoen (jr 2019); Resultaat 2019 € 0,0 miljoen (jr 2019); Totaal begroting 2021 € 20,9 miljoen.

De Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is opgericht om zorg te dragen voor een goede financiële dienstverlening aan de overheidssector. De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, kredietverlening en consultancy. Hoofdoelstelling is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Noorderzijvest bezit ruim 2% van de aandelen. Het aandelenbezit van Noorderzijvest, verantwoord onder de financiële vaste activa, bedraagt € 154.000.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Over het boekjaar 2018 is inmiddels dividend uitgekeerd (totaal € 20 miljoen). Over het boekjaar 2019 is door de AVA ook besloten dividend uit te keren (totaal € 55 miljoen), maar vanwege de coronacrisis heeft uitbetaling tot op heden nog niet plaatsgevonden (januari 2021).

Financiële situatie verbonden partij

Eigen vermogen € 1.741 miljoen (jr 2019); Vreemd vermogen € 94.083 miljoen (jr 2019); Resultaat 2019 € 95 miljoen (jr 2019).

N.V. Groninger Monumenten Fonds

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

Het Groninger Monumentenfonds (GMF) waarborgt door middel van een gezonde exploitatie het behoud van het monumentale erfgoed van Groningen stad en provincie. Het voormalige Waterschapshuis in Onderdendam is destijds ingebracht door het waterschap Noorderzijvest. Het waterschap Noorderzijvest bezit momenteel (januari 2021) 4% van het geplaatste aandelenkapitaal. Het aandelenbezit van Noorderzijvest, verantwoord onder de financiële vaste activa, bedraagt € 110.000.

Doelstellingen en ontwikkelingen

Het doel van de NV is om in het belang van stads- en dorpsherstel registergoederen te behouden en te verwerven. Monumenten die geen woonfunctie hebben zijn steeds moeilijker te behouden. Dat is waar het GMF zich hard voor maakt. In het beleidsplan 2018-2021 van GMF is opgenomen dat het GMF de positie wil verstevigen. De portefeuille (aantal objecten) moet groter met een betere mix van meer en minder rendabele panden. Hierbij richt GMF zich voornamelijk op de stad Groningen. Het merendeel van de monumenten in beheer van NV GMF hebben een horeca of aan de horeca gerelateerde functie. Mede door de huidige coronacrisis en de daarmee samenhangende maatregelen heeft de NV momenteel liquiditeitsproblemen, vanwege het achterblijven van de huurinkomsten.

Financiële situatie verbonden partij

Eigen vermogen € 3,0 miljoen (jr 2019); Vreemd vermogen € 1,0 miljoen (jr 2019); Resultaat 2019 - € 0,06 miljoen (jr 2019).

Unie van Waterschappen

Openbaar, bestuurlijk en financieel belang

De Unie van Waterschappen (UvW) ondersteunt de leden op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en de lobby bij o.a. ministeries, het parlement en de Europese Unie. De waterschappen werken aan duurzaam waterbeheer. De UvW heeft een leidende positie in de strategische discussie over regionaal waterbeheer. Ieder waterschap heeft 1 stem. De jaarlijks bijdrage (contributie en bijdragen aan landelijke projecten) bedraagt ongeveer € 430.000 miljoen (jaar 2020).

Doelstellingen en ontwikkelingen

De UvW ontwikkelt een visie, structuur en werkwijzen om samen te werken aan droge voeten, schoon water en voldoende water en is een toonaangevende speler met expertise op het gebied van regionaal waterbeheer. De UvW speelt een belangrijke rol in de complexe omgeving van verschillende bestuurslagen en belangen. Door de kennis en kunde van de waterschappen te delen, stimuleert het ontstaan van vernieuwende initiatieven en waardevolle netwerken.

Financiële situatie verbonden partij

Eigen vermogen € 1,8 miljoen (jr 2019); Vreemd vermogen € 13,2 miljoen (jr 2019); Resultaat 2019 € 0,9 miljoen (jr 2019).

Overige verbonden partijen

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. Jaarlijkse bijdrage van Noorderzijvest is € 173.000, +/- 2% van totaal (bijdrage 2020).

Gemeenschappelijke regeling IBA's

Voor de aanleg, het beheer, onderhoud en instandhouding van systemen voor de Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA's) is een samenwerkingsverband aangegaan met enkele gemeenten. Noorderzijvest heeft een eenmalige bijdrage in de investeringskosten geleverd en zorgt voor het beheer en onderhoud van de IBA's. Begroot bedrag 2021 € 161.000.

Stichting De Groninger Poldermolens

Stichting De Groninger Poldermolens is juridisch eigenaar van 17 poldermolens en 1 korenmolen. De Groninger Poldermolens beschouwt zich als beheerder van het erfgoed (poldermolens) van waterschap Noorderzijvest. Een aantal molens hebben een directe functie ten behoeve van het in stand houden van de waterpeilen en vormen onderdeel van het peilbeheer van het waterschap Noorderzijvest. Een aantal andere molens hebben een ondersteunende functie in het peilbeheer. Bijdrage in 2020 was € 133.000.

Vereniging werken voor Waterschappen

Eind 2018 is de Vereniging Werken voor Waterschappen (VWvW) opgericht, omdat vanaf 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren van kracht is. De VWvW onderhandelt voor een CAO namens de waterschappen. Noorderzijvest heeft 2 stemmen in de ledenvergadering (+/- 3% van totaal). Bijdrage in 2020 was € 12.400.

Overige samenwerkingsverbanden

Met betrekking tot enkele rioolwaterzuiveringsinstallaties tussen waterschap Noorderzijvest en Wetterskip Fryslân is een de beheerovereenkomst afgesloten, waarin sinds het jaar 2000 afspraken zijn vastgelegd over het beheer en de verdeling van kosten.

In een convenant, opgesteld door Waterschap Reest en Wieden (nu waterschap Drents Overijsselse Delta) en waterschap Noorderzijvest, zijn afspraken vastgelegd over de verdeling van de kosten voor het transporteren van grensoverschrijdend afvalwater. Gedurende het jaar 2000 tot en met 2016 werden overeenkomstig dit convenant de kosten onderling verrekend. Met ingang van 1 januari 2017 is dit convenant omgezet in een overeenkomst, waarin is vastgelegd op welke wijze partijen gezamenlijk het formele beheer over de betreffend rioolwaterzuiveringsinstallatie hebben geregeld. In het zogenaamde 'Waterakkoord Noord', aangegaan met andere overheden, zijn afspraken

vastgelegd over de verdeling van het IJsselmeerwater, verdeling van de kosten en onderlinge informatievoorziening.

Samenwerking in de waterketen

In 2011 hebben dertig gemeenten, waterschappen en waterbedrijven in de regio Groningen- Drenthe afspraken gemaakt over samenwerken in de waterketen. Doel is de riolering, waterzuivering en drinkwatervoorziening beter op elkaar af te stemmen en taken in gezamenlijkheid uit te voeren. In 2014 is een besluit genomen over deelname aan het regionaal opgestelde samenwerkingsovereenkomst Waterketen Groningen / Noord-Drenthe. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over projecten die op regionale schaal belegd en uitgevoerd moeten worden en wat de rol van de deelnemende partners, waaronder ons waterschap, hierin is. Naast deze afspraken zijn er waterakkoorden vastgesteld met vijf samenwerkingsclusters. In deze clusters werken gemeenten, waterschap(pen) en drinkwaterbedrijven samen in projecten die aantoonbaar scoren op drie doelen, namelijk: kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid. In de jaren tot 2020 vindt gefaseerde uitvoering van alle afspraken plaats die zowel op regionaal niveau als in de clusters zijn gemaakt. De uitvoering van alle projecten op regionaal niveau is belegd bij een aangestelde waterregister.

3.9 BEDRIJFSVOERING

Bezetting

Onderdeel	Jaarplan 2020	werkelijke bezetting 2020	werkelijke bezetting 2019
Staf + Management	87,8	81,4	76,1
Waterveiligheid, Voldoende en gezond water	160,6	155,7	158
Zuiveren	62,4	62,2	63,6
Totaal Noorderzijvest	313,3	299,3	297,7

Het aantal FTE's van Noorderzijvest is in 2020 toegenomen met 1,6 FTE ten opzichte van voorgaand jaar. De werkelijke bezetting is 299,3 FTE ultimo 31 december 2020. In het jaarplan 2020 was gerekend met gemiddeld 313,3 FTE.

Ziekteverzuim

Jaar	Ziekteverzuim
2020	3,8%
2019	4,7%
2018	5,7%
2017	4,7%
2016	4,4%
2015	3,0 %

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage is over 2020 uitgekomen op 3,8 % (exclusief zwangerschap en inclusief langdurig verzuim). Dit is lager dan voorgaand jaar. De oorzaken voor het dalende percentage zijn divers van aard, grootste invloed heeft echter de daling van het aantal langdurig zieke

collega's. Dit is aan het eind van 2020 gedaald tot geen enkel langdurig zieke collega (langer dan 1 jaar ziek). Gedeeltelijk door herstel melding, gedeeltelijk door beëindiging van het dienstverband (ziek uit dienst of overlijden).

3.10 EMU SALDO

Het EMU saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid (inclusief decentrale overheden). De landen die meedoen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) hebben afspraken gemaakt over het op orde houden van de overheidsfinanciën. Eén van deze afspraken heeft betrekking op het begrotingstekort van landen, oftewel het EMU-tekort dat maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen.

Voor decentrale overheden bedroeg de EMU-ruimte 0,3% van het BBP, waarbij geen verdere onderverdeling is gemaakt naar provincies, gemeenten en waterschappen. Daardoor kan geen referentiewaarde per waterschap worden vastgesteld.

Opbouw van het EMU-saldo

EMU-saldo (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
1. EMU-exploitatiesaldo	597	-2.280	750
2. Invloed van investeringen			
Bruto investeringsuitgaven	-46.498	-88.363	-79.738
Investeringssubsidies en bijdragen	10.686	19.213	39.334
Verkoop van materiële en immateriële activa	-	-	-
Afschrijvingen	20.160	20.638	17.829
	-15.652	-48.523	-22.575
3. Invloed voorzieningen			
Toevoegingen aan de voorzieningen t.l.v. exploitatie	431	128	586
Onttrekkingen aan de voorzieningen t.b.v. exploitatie	-	-	-
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-564	-460	-661
Externe vermeerderingen	-	-	-
	-133	-332	-75
4. Deelnemingen en aandelen			
Boekwinst	-	-	-
Boekverlies	-	-	-
Totaal EMU-saldo	-15.188	-51.135	-21.900

In de Jaarrekening bedraagt het EMU-saldo € 15,2 miljoen negatief, in de begroting was - € 51,1 miljoen opgenomen.

Het verschil van € 35,9 miljoen is als volgt te verklaren:

- Een positief EMU-exploitatiesaldo (+ € 2,9 miljoen)
- Lagere investeringssubsidies en bijdragen (- € 8,5 miljoen)
- Lagere investeringen (+ € 41,8 miljoen)
- Lagere afschrijvingen dan geraamd (- € 0,5 miljoen)
- Lagere onttrekkingen aan de voorzieningen dan geraamd (+ € 0,2 miljoen)

Op grond van de Wet HOF behoort tot het EMU-saldo van een waterschap ook zijn aandeel in de EMU-saldi van de gemeenschappelijke regelingen, waarin wordt deelgenomen. Dat betekent dat in principe in de jaarrekening 2020 in het gerealiseerde EMU-saldo ook het aandeel van de gerealiseerde EMU-saldi van gemeenschappelijke regelingen zouden moeten worden opgenomen. Dit is in deze jaarrekening niet meegenomen, omdat de vaststelling van de jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen, te weten Noordelijk Belastingkantoor en het Waterschaphuis, nog niet heeft plaats gevonden.

4. JAARREKENING

4.1 BALANS

Activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa		
Immateriële vaste activa (1)	17.936	18.230
Materiële vaste activa (2)	223.043	211.857
Financiële vaste activa (3)	264	264
	241.243	230.351
Vlottende activa		
Liquide middelen (4)	30.768	5.769
Kortlopende vorderingen (5)	28.482	29.755
Overlopende activa (6)	10.599	9.217
	69.849	44.741
Totaal activa	311.092	275.092

Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen (7)		
Algemene reserve	8.220	7.798
Overige bestemmingsreserve	7.690	7.863
Nog te bestemmen resultaat	3.062	2.715
	18.972	18.376
Voorzieningen (8)	3.590	3.723
Vaste schulden (9)	242.839	193.993
Kortlopende schulden		
Netto vlottende schulden (10)	34.355	48.718
Overlopende passiva (11)	11.336	10.282
	45.690	59.000
Totaal passiva	311.092	275.092

4.2 WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW) en het Waterschapsbesluit (hoofdstuk 4).

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het waterschap zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voor zover niet anders vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met lineair berekende afschrijvingen. Onder immateriële vaste activa zijn activa opgenomen die niet stoffelijk van aard zijn. Het betreft met name de uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen, bijdrage aan activa in eigendom van overheden en overig.

De afschrijvingstermijnen van de immateriële vaste activa zijn als volgt:

Activasoort	Afschrijvingstermijnen
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	5 jaar
Bijdrage aan activa in eigendommen van overheden *)	5 jaar
Overige	facultatief

*) Op basis van een onderbouwde redenering kan worden afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijn.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijging- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies, bijdragen van derden en bijdragen uit reserves en/of voorzieningen en onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen, gebaseerd op de economische levensduur en rekening houdend met eventuele restwaarde. Afschrijvingen vinden lineair plaats vanaf het moment van ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel beleid. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere 'vermindering' van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn als volgt:

Activasoort	Afschrijvingstermijnen
Gronden en terreinen *)	facultatief
Vervoermiddelen en Werktuigen	7 jaar
Overige materiële vaste activa *)	facultatief
Bedrijfsgebouwen	40 jaar
Primaire waterkeringen	35 jaar
Watergangen en kunstwerken	25 jaar
Gemalen watersysteembeheer	30 jaar
Zuiveringstechnische werken – slibverwerkingsinstallaties	30 jaar
Zuiveringstechnische werken – transportsysteem	30 jaar
Zuiveringstechnische werken – zuiveringsinstallaties	30 jaar
Vaarwegen, bruggen en havens	25 jaar
Oevers en kaden	25 jaar

*) Op basis van een onderbouwde redenering kan worden afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijn.

Vaste activa in onderhanden werk

De onderhanden werken (investeringen die nog niet zijn afgerond en waarop nog niet wordt afgeschreven) worden gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kost- of verkrijgingsprijs of tegen de marktwaarde als deze (duurzaam) lager is dan de kost- of verkrijgingsprijs. Duurzame waardeverminderingen op balansdatum moeten onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking worden genomen. De afboeking wordt ongedaan gemaakt zodra de oorzaken van de waardevermindering niet meer bestaan. Voor bestaande risico's van toekomstige waardeverminderingen vormt het waterschap voorzieningen. Dergelijke voorzieningen moeten als een aftrekpost op het betreffende actief worden verwerkt. Een individuele beoordeling van de financiële vaste activa bepaalt deze voorziening.

Kortlopende vorderingen, overlopende activa

Kortlopende vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Op vorderingen wordt, indien noodzakelijk, een voorziening wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgesplitst in algemene reserves en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. De algemene reserve is het deel van het vermogen dat dient als buffer om algemene risico's op te vangen. De bestemmingsreserves zijn dat deel van het eigen vermogen dat is gereserveerd voor (de dekking van) specifieke uitgaven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde en worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Langlopende schulden

Hier worden de leningen opgenomen met een looptijd langer dan één jaar. De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Flottende passiva

Onder deze post zijn de bedragen opgenomen die binnen één jaar verschuldigd zijn. De flottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Ontwikkelingen Covid-19

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2020 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van waterschap Noorderzijvest. In de regio Wuhan in China startte in december 2019 een uitbraak van het Covid-19 virus. Medio februari 2020 is dit virus in heel Europa (waaronder ook Nederland) doorgedrongen. Om het virus zo goed mogelijk te bestrijden heeft het Kabinet maatregelen getroffen, waaronder het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs, scholen en kinderdagverblijven. Dit verbod was tijdelijk (deels) opgeheven, maar is op 15 december 2020 weer van kracht gegaan en zal in ieder geval tot eind maart 2021 duren. De (nadelige) gevolgen van de Covid-19 virus lopen zodoende ook in het boekjaar 2021 door. De maatregelen om het Covid-19 virus tegen te gaan, hebben wereldwijd aanzienlijke impact op de economie en werkgelegenheid. De gevolgen voor het boekjaar 2021 en verder zijn nog niet te overzien.

Ook voor waterschap Noorderzijvest heeft de uitbraak van het Covid-19 virus, op het moment van het opmaken van de jaarrekening 2020, directe organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden. Deze organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden bestaan uit:

- a. Alle medewerkers werken zoveel als mogelijk vanuit huis en zijn voor onderlinge afstemming aangewezen op telefonie of digitale oplossingen.
- b. Doorgaans iets minder bestedingen op lopende projecten.
- c. Enkele interne ontwikkeltrajecten lopen door de fysieke afwezigheid van personeel vertraging op.
- d. De Covid-19 situatie heeft binnen de Goederen en Diensten impact gehad op de levering van zaken.

Dit heeft impact op de werkzaamheden van waterschap Noorderzijvest. In 2020 heeft dit als gevolg gehad dat onder meer de financiële effecten zoals benoemd hoofdstuk van de jaarrekening hebben plaatsgevonden. Naast de bovenstaande organisatorische gevolgen heeft dit direct dan wel indirect ook financiële gevolgen c.q. onzekerheden voor het waterschap. Voor het boekjaar 2020 zijn deze

gevolgen reeds in kaart gebracht. Vanaf het boekjaar 2021 kunnen (ook) de volgende financiële gevolgen van toepassing zijn, voor zover wij kunnen overzien op het moment van het opmaken van de jaarrekening:

- Op dit moment zijn de effecten op overige budgetten nog niet volledig te overzien, dit nemen wij (indien noodzakelijk) mee in een tussentijdse rapportage over 2021.

De uitbraak van het Covid-19 virus heeft geen (significante) invloed op de cijfers over het boekjaar 2020 anders dan diverse overschrijdingen van de begroting. Het bestuur heeft passende maatregelen genomen c.q. zorgt ervoor dat passende maatregelen worden genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Het bestuur van het waterschap acht een duurzame voortzetting van de bedrijfsactiviteiten derhalve niet onmogelijk. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van het Waterschap.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Verantwoording van opbrengsten en kosten vindt plaats op het tijdstip waarop de desbetreffende leveringen plaatsvinden of diensten worden verricht. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

- De kosten worden in aanmerking genomen als deze voorzienbaar zijn.
- De opbrengsten worden verantwoord zodra deze zijn gerealiseerd.

4.3 TOELICHTING OP DE BALANS

1. Immateriële vaste activa

Immateriële vaste Activa (bedragen × € 1.000)	Boek- waarde 01-01-2020	Onder- handen werk	Investering 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen 2020	Boek- waarde 31-12-2020
Werken in exploitatie						
Onderzoek en ontwikkeling	3.222	805	-	705	-	3.322
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	1.001	1.210	-	463	-	538
Geactiveerde bijdragen aan het rijk	9.966	3.83	-	3.348	-	9.699
Overige immateriële vaste activa	3.392	-	-	683	-	3.921
Totaal werken in exploitatie	17.581	5.098	-	5.199	-	17.480
Onderhanden werken						
Onderzoek en ontwikkeling	130	-805	913	-	-41	196
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	-	-154	-	-	-	-
Geactiveerde bijdragen aan het rijk	-	-3.083	3.083	-	-	-
Overige immateriële vaste activa	519	-1.210	1.689	-	-738	260
Totaal onderhanden werken	649	-5.098	5.685	-	-779	456
Totaal immateriële vaste activa	18.230	-	5.685	5.199	-779	17.936

2. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen × € 1.000)	Boek- waarde 01-01-2020	Onder- handen werk	(des) Investering 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen 2020	Boek- waarde 31-12-2020
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	1.905	-	-	-	-	1.905
Vervoermiddelen en werktuigen	3.057	1.081	-39	-497	-	3.602
Overige materiële vaste activa *)	1.635	1.548	-	-291	-	2.892
Bedrijfsgebouwen	4.543	-	-	-274	-	4.269
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	184.846	17.041	-	-18.643	-	183.244
Totaal werken in exploitatie	195.986	19.670	-39	-19.705	-	195.912
Onderhanden werken						
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-
Vervoermiddelen en werktuigen	-	-1.081	1.081	-	-	-
Overige materiële vaste activa *)	192	-1.548	1.462	-	-	106
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15.680	-17.041	39.704	-	-11.318	27.025
Totaal onderhanden werken	15.872	-19.670	42.247	-	-11.318	27.131
Totaal materiële vaste activa	211.858	-	42.208	-19.705	-11.318	223.043

*)Op basis van een onderbouwde redenering kan worden afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijn.

Voor een verdere uitsplitsing van de activa soorten verwijzen we naar staat A. in de bijlagen.

3. Financiële vaste activa

Onder deze post is het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V. en de N.V. Groninger Monumenten Fonds opgenomen.

Financiële vaste activa (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Kapitaalverstrekkingen aan:		
Nederlandse Waterschapsbank N.V.		
1.107 aandelen A à € 115,- nominaal en volgestort	127	127
170 aandelen B à € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	20	20
Agio bij aankoop aandelen	7	7
N.V. Groninger Monumenten Fonds		
110 aandelen à € 1.000,- nominaal en volgestort	110	110
Totaal kapitaalverstrekkingen	264	264
Totaal geldleningen	-	-
Totaal financiële vaste activa	264	264

4. Liquide middelen

Liquide middelen (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Kasmiddelen en cheques	1	1
Positieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist	25.000	-
Overige bank- en girotegoeden	5.766	5.768
Totaal liquide middelen	30.768	5.769

Met ingang van 1-1-2014 is het schatkistbankieren ingevoerd. Er is een drempel van 0,75% van het begrotingstotaal van toepassing. Voor 2020 is dit ca. € 666.000 gemiddeld gerekend over een kwartaal. Voor zover van toepassing wordt dagelijks het (positieve) saldo van de rekening-courant van het waterschap overgeboekt naar een NWB-bank rekening van het Ministerie van Financiën

5. Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Vorderingen op belastingdebiteuren		
Debiteuren belastingen	21.244	23.563
af: voorziening oninbaar	-1.209	-825
Totaal vorderingen op belastingdebiteuren	20.035	22.738
Overige vorderingen		
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	3.651	668
Overige vorderingen	4.820	6.378
af: voorziening oninbaar debiteuren overig	-24	-29
Totaal overige vorderingen	8.447	7.017
Totaal kortlopende vorderingen	28.482	29.755

De daling van de belasting debiteuren ontstaat doordat de aanslagoplegging in vergelijking met voorgaand jaar eerder heeft plaatsgevonden in het boekjaar.

Toelichting overige vorderingen

Onder de totale kortlopende vorderingen is ad. € 3.651.470 direct opeisbaar. In de post overige vorderingen is een vordering opgenomen op het Noordelijk Belastingkantoor van ruim € 4.758.265 voor de belastinginkomsten van december 2020. Deze zijn in januari 2021 door het Noordelijk Belastingkantoor doorbetaald aan het waterschap. Daarnaast is er een vordering als gevolg van subsidies en bijdragen van € 3.115.448. Het restant van de overige vorderingen ad. € 25.599 is niet direct opeisbaar.

Het te vorderen bedrag Debiteuren belastingen per 31 december 2020 en de opbouw van de voorziening is als volgt:

Debiteuren belastingen (bedragen × € 1.000)	Vordering	Voorziening
Vordering en voorziening ultimo		
Debiteuren voorgaande jaren	1.787	727
Debiteuren 2020	19.457	482
Totaal vordering en voorziening per 31 december 2020	21.244	1.209

6. Overlopende activa

Overlopende activa (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Vooruitbetaalde kosten van verzekeringspremies en onderhoudscontracten	124	314
Nog op te op te leggen aanslagen	2.735	3.270
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen:		-
De Europese unie	-	311
Het Rijk	1.327	1.373
Provincies	-	77
Overige openbare lichamen	6.339	3.464
Overige overlopende activa	74	408
Totaal overlopende activa	10.599	9.217

Verloopoverzicht nog te ontvangen subsidies en bijdragen (bedragen x € 1.000):

Ontvangen voorschotbedragen	De Europese Unie	Het Rijk	Provincies	Overige Openbare lichamen	Totaal
Stand 1 januari	311	1.373	77	3.464	5.225
Toevoegingen	-	1.199	-	6.248	7.447
De ontvangen bedragen	-311	-1.245	-77	-3.373	-5.006
Stand 31 december	-	1.327	-	6.339	7.666

7. Eigen vermogen

Eigen vermogen (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Het eigen vermogen bestaat uit:		
Algemene reserves (7.1)	8.220	7.798
Overige bestemmingsreserves (7.2)	7.690	7.863
Nog te bestemmen resultaat	3.062	2.715
Totaal eigen vermogen	18.972	18.376
Het nog te bestemmen resultaat 2019 is als volgt bestemd en verwerkt:		
Algemene reserves – Watersysteem		1.847
Algemene reserves – Zuiveren		855
Overige bestemmingsreserves		13
Totaal bestemming exploitatieresultaat 2019		-2.715

Het exploitatieresultaat 2019 bedroeg € 2.715.000 positief. Bij vaststelling door het algemeen bestuur is een bedrag van € 1.847.000 toegevoegd aan de algemene reserve Watersysteem en is een bedrag van € 855.000 toegevoegd aan de algemene reserve Zuiveren. Aan de bestemmingsreserves is een bedrag van € 13.000 toegevoegd. De bespaarde rente op het eigen vermogen wordt ten gunste gebracht van de exploitatie.

7.1 Algemene reserve

De samenstelling van de algemene reserve (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	01-01-2020	01-01-2019
Watersysteembeheer	3.590	1.743	1.078
Zuiveringsbeheer	4.630	6.055	7.011
Totaal algemene reserves	8.220	7.798	8.089

Het verloop van de algemene reserve (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Totaal
Stand per 1 januari 2020	1.743	6.055	7.798
Exploitatieresultaat 2019	1.847	855	2.702
Toevoegingen 2020	-	-	-
Vermindering 2020	-	-2.280	-2.280
Stand per 31 december 2020	3.590	4.630	8.220

7.2 Overige bestemmingsreserve

Samenstelling van de bestemmingsreserve (bedragen × € 1.000)	31 december 2020	1 januari 2020	1 januari 2019
Watersysteembeheer			
1. Projecten integraal waterbeheer	287	287	287
2. De Slokkert	205	232	255
3. Onderhoud kunstwerken	26	26	26
4. Gemaal De Lieuw/Eemshaven	145	145	145
5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	44	92	119
6. Waterberging Electraboezem	60	60	60
7. FES waterbodemsanering	1.077	1.134	1.134
Totaal watersysteembeheer	1.844	1.976	2.027
Zuiveringsbeheer			
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	30	30	30
2. Onderhoud kunstwerken	96	96	96
3. Reserve Beheer oude leidingen	5.698	5.739	5.739
Totaal zuiveringsbeheer	5.824	5.865	5.865
Algemeen			
1. Aankleding waterschapshuis	22	22	22
Totaal algemeen	22	22	22
Totaal bestemmingsreserves	7.691	7.863	8.019

Verloop van de bestemmingsreserves (bedragen × € 1.000)	Watersysteembeheer	Zuiveringsbeheer	Algemeen	Totaal
Stand per 1 januari 2020	1.976	5.865	22	7.863
Resultaatbestemming 2019	13	-	-	13
Toevoegingen 2020	-	-	-	-
Onttrekkingen 2020	-145	-41	-	-186
Stand per 31 december 2020	1.844	5.824	22	7.690

Hierna wordt per bestemmingsreserve een toelichting gegeven waarvoor deze is gevormd.

Watersysteembeheer

1. Projecten integraal waterbeheer

Deze reserve wordt aangewend voor projecten in het kader van het onderzoek verbetering vispassages zeegemalen. In het kader van dit onderzoek is in 2009 een bedrag van € 29.000 onttrokken. In 2010 zijn twee projecten gestart, waarvan de kosten (deels) ten laste zijn gebracht van deze reserve. In 2011 is een bedrag van € 42.000 onttrokken voor genoemd onderzoek. In 2013 is voor het vispasseerbaar maken van enkele boezemgemalen € 91.000 onttrokken. Overig onderzoek en hieruit voortvloeiende maatregelen zullen in de komende jaren plaats vinden. Hiervoor staat ultimo 2020 een bedrag van € 287.000 gereserveerd.

2. De Slokkert

Deze reserve wordt de komende jaren aangewend voor de exploitatiekosten van dit poldergemaal, gevestigd in Bovensmilde. Conform begroting is in het boekjaar € 40.000 ten laste van deze reserve gebracht. Vanuit de resultaatbestemming 2019 is rente toegevoegd. Gezien het specifieke karakter van deze bestemming blijft deze reserve gehandhaafd. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 204.000.

3. Onderhoud kunstwerken

Voor de revisie van kwantiteitsgemalen is op deze reserve in 2011 € 47.000 onttrokken. Voor preventief onderhoud aan de Waterwolf is in 2012 € 59.000 onttrokken. In 2013 is hiervoor nog een bedrag van € 23.000 aan deze reserve onttrokken en ten gunste van de exploitatie gebracht. Conform besluitvorming is deze reserve tot een bedrag van € 120.000 geormerkt der dekking van kosten CE-markering. In dit kader is in 2013 € 88.000 onttrokken ten behoeve van het project asset beheer. In 2015 is, ter dekking van kosten CE-markering, conform besluitvorming € 7.000 onttrokken. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 26.000.

4. Gemaal De Lieuw/Eemshaven

Bij resultaatbestemming 2008 is deze reserve ontstaan uit een schade-uitkering als gevolg van een calamiteit aan het gemaal De Lieuw. Tot op heden hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. Het herstel is uitgesteld omdat er sprake is van verplaatsing van het gemaal. Het gemaal De Lieuw is in 2016 verkocht. De reserve zal worden aangewend voor de aanleg van een vervangend gemaal in de Eemshaven. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 145.000.

5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Deze reserve is ontstaan uit een (restant) bijdrage over verschillende baggerprojecten binnen stedelijk gebied, waarvoor in het kader van de Subbid-regeling een bijdrage was aangevraagd. Op deze regeling is in totaal ruim € 1 miljoen ontvangen. Het restant ad € 297.000 is in 2010 ondergebracht in deze bestemmingsreserve en is bedoeld voor extra baggerwerk. Een deel van deze gelden, ad € 160.000, is in 2010 door het algemeen bestuur geormerkt voor het jaarlijks terugkerend (onderhouds)baggeren van de haven en de vaargeul van Noordpolderzijl. Gedurende 5 jaar wordt hiervoor € 32.000 onttrokken. Dit heeft tot nog toe plaatsgevonden in de jaren 2011, 2012 en 2013. In 2019 heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 27.000 voor het baggeren van Noordpolderzijl en eveneens heeft hiervoor in 2020 een onttrekking van € 48.000 voor plaatsgevonden. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 44.000.

6. Electraboezem

Bij resultaatbestemming 2012 is deze reserve ontstaan uit de ontvangst van een afkoopsom met de afspraak dat dit bedrag zal worden ingezet op waterberging Electraboezem.

Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 60.000.

7. FES waterbodemsanering

Deze reserve is voortgekomen uit de sanering van de voormalige persleiding Groningen – Delfzijl. Het ministerie van VROM heeft aan dit project bijgedragen in de vorm van het beschikbaar stellen van subsidie (FES-gelden). Als voorwaarde voor het niet terug hoeven te betalen van de niet gebruikte FES-gelden is gesteld dat de vrijvallende middelen ingezet moeten worden voor bodemsaneringsprojecten. Bij algemeen bestuursbesluit is besloten om deze gelden te bestemmen voor de toekomstige waterbodemsanering van het Winsumerdiep en/of het Damsterdiep. In 2013 is bestuurlijk besloten een bedrag van € 1,1 miljoen te oormerken voor baggerwerkzaamheden ten behoeve van de realisatie van het Dijkpark Garmerwolde. Dit project loopt door naar 2020. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 1.077.000. In 2020 heeft hier een onttrekking plaatsgevonden van € 57.000 ter dekking van een deel van de kapitaallasten van het dijkpark Garmerwolde. Dit is conform het AB-besluit van 13 april 2013.

Zuiveringsbeheer

1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren

In 2020 hebben hierop geen mutaties plaatsgevonden. De activa voor deze reserve dient nog te worden benoemd. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 30.000.

2. Onderhoud kunstwerken

Deze reserve dient met name ter dekking van de kosten voor CE-markering (€ 124.000). In 2012 is een bedrag van € 50.000 ten laste gebracht van dit project. Het restant ad € 74.000 is geormerkt voor de kosten van CE-markering. Het resterende bedrag blijft beschikbaar voor overig (preventief) onderhoud. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 96.000.

3. Beheer oude leidingen

Deze reserve is door de Provincie Groningen (dienst Zuiveringsbeheer Provincie Groningen) gevormd voor het opruimen van buiten gebruik gestelde leidingen binnen de provincie.

De waterschappen Noorderzijvest en Hunze en Aa's hebben de reserve in gemeenschappelijk beheer waarbij het dagelijkse beheer wordt uitgeoefend door het waterschap Noorderzijvest. In de "Gemeenschappelijke regeling samenwerking" zijn de afspraken betreffende het beheer en de bestemming van de reserve vastgelegd.

De waterschappen gaan er voornamelijk van uit dat de reserve na veertig jaar zal worden aangewend voor de amovering van de leidingen en dat de reserve dan van voldoende omvang is. Voortijdige onttrekkingen aan het fonds zullen het beoogde rendement negatief beïnvloeden. Er worden geen eigen middelen van de waterschappen toegevoegd.

De gevormde bestemmingsreserve kan niet zondermeer worden verdeeld over de beide waterschappen omdat de betreffende afzonderlijke persleidingen niet toe te rekenen zijn aan één van de beide waterschappen ten gevolge van grensoverschrijdend gebruik in het verleden.

Vanaf 1 juli 2002 waren de gelden van dit fonds belegd. In juni 2017 is vanwege afnemende omvang van de beleggingen door de fondsbeheerder besloten over te gaan tot liquidatie en worden de gelden

van het fonds oude leidingen in rekening-courant gehouden. Over 2020 heeft dit geen rendement opgeleverd. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 5.739.000. In 2020 is er 200 meter aan oude persleidingen verwijderd, wat ten laste komt van deze reserve. Derhalve heeft er in 2020 een onttrekking plaatsgevonden voor het verwijderen van oude persleidingen van € 41.000. Per ultimo 2020 is het saldo van deze reserve € 5.698.000.

Algemeen

1. Aankleding Waterschapshuis

In 2020 heeft hierop geen mutatie plaatsgevonden. Per ultimo 2020 bedraagt het saldo € 22.000.

2. Nog te bestemmen resultaat € 3.062.000

In afwachting van besluitvorming is het resultaat ad € 3.062.000 (positief) afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

8. Voorzieningen

Samenstelling van de voorzieningen (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Arbeidsgerelateerde verplichtingen (8.1)		
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.714	2.581
2. Voorziening personeel	27	62
3. WW rechten voormalig personeel	330	571
4. Rechten uitkering jubileum 25 en 40 jaar	519	509
Totaal	3.590	3.723
Totaal voorzieningen	3.590	3.723

Verloop van de voorzieningen		
Stand per 1 januari 2020	3.723	
Toevoegingen ten laste van de exploitatie	431	
Onttrekkingen ten laste van de voorziening	-564	
Stand per 31 december 2020	3.590	

8.1 Arbeidsgerelateerde verplichtingen

1. Pensioen- en (wachtgeld)voorzieningen bestuur

De voorziening heeft betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers. In 2010 is voor het eerst de pensioenverplichting van de zittende bestuursleden opgenomen. De actuariële berekening van de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen wordt jaarlijks door een extern deskundige uitgevoerd. De uitgaven voor pensioenen (en wachtgelden) voor bestuurders bedroegen in 2020 € 147.000. Per ultimo 2020 leiden de berekeningen tot een toevoeging van € 132.920 op de voorziening van het dagelijkse bestuur.

2. Voorziening personeel

De voorziening heeft betrekking op (voormalig) personeel van het waterschap. Aan (wachtgelden) voormalig personeel werd in 2020 € 35.000 betaald. Er heeft geen dotatie ultimo boekjaar plaatsgevonden.

3. WW-rechten voormalig personeel

De voorziening heeft betrekking op toekomstige uitgaven van voormalig personeel in het kader van de werkloosheidswet. Deze voorziening is nieuw gevormd in 2014. Aan WW-uitkeringen voormalig personeel werd € 226.000 betaald. Er heeft een dotatie van € 6.000 plaatsgevonden, dit betreft een voormalig personeelslid die is gedetacheerd. Per ultimo boekjaar heeft een vrijval plaatsgevonden ter hoogte van € 78.000.

4. Rechten uitkering jubileum 25- en 40 jaar

De voorziening heeft betrekking op toekomstige lasten van huidig personeel in het kader van het recht op een jubileumuitkering bij 25- en/of 40 jaar overheidsdienst. Deze voorziening is nieuw gevormd in 2014. Aan jubileumuitkeringen werd in 2020 € 78.000 betaald. Per ultimo boekjaar heeft een dotatie plaatsgevonden ter hoogte van € 88.000.

9. Vaste schulden

Saldo van de vaste schulden (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Onderhandse leningen binnenlandse banken	242.807	193.963
Waarborgsommen	32	30
Totaal vaste schulden	242.839	193.993

Verloopoverzicht onderhandse leningen: (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Stand per 1 januari	193.993	215.128
Opgenomen lening	65.000	20.100
Vervroegde aflossing(herfinanciering)	-	-20.100
Aflossing leningen	-16.154	-21.135
Ontvangen waarborgsommen	-	-
Stand per 31 december > 1 jaar	242.839	193.993

Aflossing vindt plaats op lineaire basis. Uitzondering hierop vormt een lening ad. € 33 miljoen. Hierop wordt in 2025 voor het eerst afgelost. De rentelast over de vaste schulden ultimo 2020 bedraagt € 3.924.370 (2019: € 4.417.139). De aflossingsverplichting voor volgend boekjaar betreft € 14.923.000.

10. Netto vlottende schulden

Netto vlottende schulden (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Nederlandse Waterschapsbank (rekening-courant)	14.390	10.296
Nederlandse Waterschapsbank (kasgeldlening)	-	25.000
Schulden aan leveranciers	14.269	8.616
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale- en pensioenpremies	1.532	1.465
Overige netto vlottende schulden	4.164	3.341
Totaal netto vlottende schulden	34.355	47.718

De overige netto vlottende schulden ad. € 4 miljoen betreffen goederen en diensten die zijn geleverd in 2020, maar waarvoor in 2020 nog geen factuur voor is ontvangen.

11. Overlopende passiva

Overlopende passiva (bedragen × € 1.000)	31-12-2020	31-12-2019
Reservering verlofdagen	1.451	1.149
Transitorische rente	1.328	1.355
Vooruit ontvangen bedragen:		
Het Rijk	8.005	7.778
Provincies	398	-
Overige openbare lichamen	153	-
Totaal overlopende passiva	11.339	10.282

De opgenomen post vooruit ontvangen bedragen betreffen vooruit ontvangen subsidies van het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor projecten inzake primaire keringen.

Verloopoverzicht vooruit ontvangen bedragen (bedragen x € 1.000):

Vooruit ontvangen voorschotbedragenn	De Europese Unie	Het Rijk	Provincies	Overige Open- bare lichamen	Totaal
Stand 1 januari	-	7.778		-	7.778
Toevoegingen	-	12.755	398	153	13.306
De vrijgevallen bedragen	-	-12.528	-	-	-12.528
Stand 31 december	-	8.005	398	153	8.556

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Betrekking hebbend op de materiële vaste activa zijn per ultimo 2020 investeringsverplichtingen aangegaan tot een bedrag van € 38,5 miljoen.

Leaseverplichting

Ultimo 2020 is de totale operationele leaseverplichting € 1,3 miljoen voor 49 bedrijfswagens. Voor 2020 is de verplichting ca. € 0,3 miljoen. Voor de bedrijfswagens zijn meerjarige full operational leaseovereenkomsten afgesloten.

- 42 wagens hebben een looptijd van 6 jaar,
- 5 wagen een looptijd van 5 jaar en
- 2 wagen met een looptijd van 4 jaar.

Kredietfaciliteit

Voor het begrotingsjaar 2020 heeft het waterschap een kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank ter hoogte van maximaal € 20,4 miljoen. Voor de rekening 'Schatkistbankieren' bij de Nederlandse Waterschapsbank is de intradaglimiet vastgesteld op € 5,0 miljoen.

Garantstelling Unie van Waterschappen

In 2015 heeft het waterschap een garantstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor het doorlopend krediet ad. € 2,0 miljoen. Het aandeel van Noorderzijvest bedraagt 3,0% (verhouding in aandeel contributie).

Borgstelling Unie van Waterschappen

In 2017 heeft het waterschap een borgstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor de lening ad € 6.013.000. De totale borgstelling wordt verdeeld in de verhouding die ook geldt voor de verdeling van de Uniecontributie. Op basis van de verdeling van de Uniecontributie in 2020 bedraagt het maximale bedrag voor Waterschap Noorderzijvest € 134.690 (2,24%).

4.4 EXPLOITATIEREKENING

Exploitatierkening naar kosten en opbrengsten

Lasten- en batensoorten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Rente	3.998	4.158	4.762	4.544
Afschrijvingen	20.160	20.154	20.628	17.843
Subtotaal kapitaallasten	24.159	24.312	25.390	22.387
Salarissen huidig personeel en bestuurders	19.198	19.629	19.827	17.408
Uitkeringen aan voormalig personeel en bestuurders	326	266	235	318
Sociale lasten	5.144	5.050	5.396	4.767
Overige personeelslasten	1.442	1.113	1.449	1.397
Personeel van derden	2.039	1.889	1.304	2.469
Subtotaal personeelslasten	28.149	27.947	28.211	26.359
Gebruiks- en verbruiksgoederen	6.598	5.931	5.442	5.942
Energiekosten	3.882	4.164	3.984	2.973
Huren, pachten en rechten	689	906	932	723
Verzekeringen	423	424	376	340
Belastingen	170	182	178	174
Onderhoud door derden	8.601	9.280	9.115	8.317
Diensten door derden en bijdragen aan derden	15.097	15.957	15.217	14.746
Subtotaal goederen en diensten	35.460	36.844	35.244	33.215
Toevoegingen aan voorzieningen	431	164	-	586
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	10	-
Afschrijving van boekverliezen	-	-	-	-
Aandeel en doorberekende kosten	-	-	-	-
Voordelig resultaat	3.062	891	-	2.715
Totaal lasten	91.260	90.159	88.854	85.263
Baten				
Rentebaten	137	124	97	130
Dividenden	1.190	1.190	500	433
Baten in verband met salarissen en sociale lasten	1.367	1.187	962	1.171
Opbrengst werken voor derden en eigendommen	12.304	11.907	11.370	12.217
Waterschapsbelastingen	70.175	70.021	69.674	65.318
Bijdragen van derden	537	361	207	704
Onttrekkingen aan voorzieningen	564	528	215	661
Onttrekkingen aan reserves	2.465	2.320	2.320	1.966
Doorberekeningen aan investeringen	2.521	2.521	3.509	2.663
Nadelig resultaat	0	0	0	0
Totaal baten	91.260	90.159	88.854	85.263

Exploitatierkening naar programma

TOTAAL RESULTAAT PER PROGRAMMA (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020
Waterveiligheid	10.765	10.796	10.096
Voldoende en gezond water	22.362	22.406	22.019
Gezuiverd Water	16.817	17.946	17.654
Bestuur en Organisatie	19.449	20.262	22.185
Totaal resultaat voor belasting/bijdrage reserve	63.393	71.410	71.954
Belastingopbrengsten	-70.175	-70.021	-69.674
Bijdrage reserves	-2.280	-2.280	-2.280
Nog te bestemmen resultaat	-3.062	-891	-

Exploitatierkening naar kostendrager

WATERSYSTEEMBEHEER (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020
Netto lasten	44.244	44.621	44.108
Bedrag voor onvoorzien	-	-	5
Algemene opbrengsten (dividend, rente)	-661	-648	-285
Totaal netto lasten	43.583	43.973	43.828
Belastingopbrengsten	46.195	46.046	44.789
Kwijtscheldingen	-1.289	-1.034	-816
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	-217	-185	-185
Netto belastingopbrengst	44.689	44.827	43.788
Resultaat voor bestemming	1.106	854	-40
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	-	-
Toevoeging aan algemene reserves	-	-	-
Bijdrage uit bestemmingsreserves	145	40	40
Bijdrage uit algemene reserves	-	-	-
Nog te bestemmen resultaat	1.251	894	-

De taak Watersysteembeheer sluit met een positief saldo van € 1.251.000 tegen een verwacht positief resultaat bij de derde kwartaalrapportage van € 894.000. Het uiteindelijke resultaat voor bestemming bedraagt € 1.107.000 positief in plaats van € 854.000 positief. De netto lasten zijn voor watersysteembeheer lager uitgevallen dan de gewijzigde begroting, dit wordt veroorzaakt door lagere kapitaallasten, € 0,2 miljoen en door een onvoorzien voordeel in de baten vanuit de commissie bodemdaling € 0,1 miljoen en een teruggave van de energie van € 0,1 miljoen. In de belastingopbrengsten is een onvoorzien nadeel van € 0,1 miljoen gerealiseerd.

Exploitatierekening naar kostendrager

ZUIVERINGSBEHEER (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020
Netto lasten	26.660	28.142	28.473
Bedrag voor onvoorzien	-	-	5
Algemene opbrengsten (dividend, rente)	-666	-665	-312
Totaal netto lasten	25.994	27.477	28.166
Belastingopbrengsten	27.407	27.237	27.563
Kwijtscheldingen	-1.657	-1.816	-1.450
Afkoop incassorisico / invorderingsrente	-265	-227	-227
Netto belastingopbrengst	25.485	25.194	25.886
Resultaat voor bestemming	-509	-2.283	-2.280
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-	-	-
Toevoeging aan algemene reserves	-	-	-
Bijdrage uit bestemmingsreserves	40	-	-
Bijdrage uit algemene reserves	2.280	2.280	2.280
Nog te bestemmen resultaat	1.811	-3	-

De taak Zuiveringsbeheer sluit met een positief saldo van € 1.811.000 tegenover een verwacht negatief resultaat bij de derde kwartaalrapportage van € 3.000. Het uiteindelijke resultaat voor bestemming bedraagt € 509.000 negatief in plaats van € 2.283.000 negatief. De netto lasten zijn voor zuiveringsbeheer lager uitgevallen dan de gewijzigde begroting, dit is ontstaan door een voordeel in de kapitaallasten van €0,1 miljoen en een onvoorzien voordeel in de goederen en diensten € 1,0 miljoen (waarvan 0,5 in de energielasten). Daarnaast is er ook een voordeel in de opbrengsten voor verwerking van slib en afvalwater € 0,2 miljoen en een onvoorziene teruggaaf in de BTW van € 0,1 miljoen en een onvoorziene schade-uitkering m.b.t. de calamiteit op RWZI Garmerwolde. In de belastingopbrengsten is een onvoorzien voordeel van 0,3 miljoen gerealiseerd. Er is tevens rekening gehouden met een in het jaarplan opgenomen onttrekking aan de algemene reserve van € 2.280.000.

TOTAAL (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020
Totaal resultaat voor bestemming	597	-1.429	-2.320
Totaal bijdrage uit Algemene reserve	2.280	2.280	2.280
Totaal bijdrage uit bestemmingsreserve	185	40	40
Nog te bestemmen resultaat	3.062	891	-

Bestemming van het resultaat 2020

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het resultaat 2020. In afwachting van de besluitvorming is het resultaat ad € 3.062.000 afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Het waterschap heeft één bestemmingsreserve die op het noodzakelijke prijspeil worden gehouden door middel van het toevoegen van rente. Het betreft de reserve Gemaal De Slok-kert. Rentetoevoeging aan reserves vinden via de resultaatbestemming (indirect) plaats.

Voorstel bestemming resultaat 2020 (bedragen × € 1.000)	Watersys- teembeheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Betreft:			
Rentetoevoeging bestemmingsreserve De Slokkert	12	-	12
Algemene reserve (per saldo)	1.239	1.811	3.050
Totaal	1.251	1.811	3.062

4.5 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

TOELICHTING LASTEN

Kapitaallasten (V € 153.000)

Kapitaallasten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Rente	3.998	4.158	4.762	4.544
Afschrijving van activa	20.160	20.154	20.628	17.843
Totaal lasten	24.158	24.312	25.390	22.388

In de derde kwartaalrapportage zijn de kapitaallasten op de investeringen met 1,0 miljoen naar beneden bijgesteld. In 2020 is het effect zo groot doordat grote investeringen niet op 31 december 2019 gereed zijn gekomen. Waardoor ze niet zijn geactiveerd, wat in het Jaarplan 2020 wel was geraamd. De bijbehorende kapitaallasten worden hierdoor doorgeschoven naar volgende jaren.

Per ultimo 2020 is de rente met 0,2 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft de daling aan de activa toegerekende omslagrente. Deze bestaat grotendeels uit externe rente (ca. € 3,9 miljoen) en heeft betrekking op aangegane langlopende geldleningen alsmede rente van in rekening-courant opgenomen gelden en kasgeldleningen. Het restbedrag heeft betrekking op interne rente, zijnde de berekende rente over de eigen financieringsmiddelen en positieve rente over de kasgeldlening. De rentelasten over 2020 komen lager uit dan in het najaar werd becijferd, door een lager renteomslagpercentage.

Personeelslasten (N € 202.000)

Personeelslasten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Salariskosten en sociale lasten	24.342	24.679	25.222	22.174
Personeel van derden	2.039	1.889	1.304	2.469
Overige personeelslasten	1.768	1.379	1.684	1.716
Totaal lasten	28.149	27.947	28.210	26.359

Salarissen en sociale lasten

Deze post bestaat uit de salariskosten en sociale lasten van het personeel in loondienst alsmede de uitkeringen aan voormalig personeel en bestuur. De personeelslasten laat een voordeel zien van circa € 0,3 miljoen. Dit ontstaat doordat minder vacatures zijn ingevuld dan geraamd.

Personeel van derden

Deze post heeft betrekking op vervanging wegens langdurig zieken en vervanging wegens zwangerschap, inhuur van derden op vacatureruimte en inhuur van derden wegens extra werkzaamheden. De inhuur op tijdelijke inleen is € 0,2 miljoen hoger. Dit wordt met name veroorzaakt door het project omgevingswet. De kosten in de goederen en diensten voor de omgevingswet hebben daarentegen een voordeel (€ 0,2 miljoen), dit is ingezet voor inhuur van personeel.

Overige personeelslasten

Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage laat deze post een nadeel van € 0,3 miljoen zien. Dit nadeel ontstaat met name door de schuld die we nog aan medewerkers hebben op de niet opgenomen verlofdagen (€ 0,3 miljoen). Hiervoor heeft een mutatie voorziening verlofuren plaatsgevonden. Stijging van verlofuren is het gevolg van de COVID-19 maatregelen. Medewerkers hebben minder verlof opgenomen. Ook zien we een lichte stijging in de reis- en verblijfkosten. Dit is het gevolg van het thuiswerkbudget dat in het derde kwartaal is uitgekeerd aan de medewerkers. Tijdens de bijstelling van de reis- en verblijfkosten bij de begrotingswijziging was de hoogte hiervan nog onbekend.

Gebruiks- en verbruiksgoederen (N € 667.000)

Gebruiks- en verbruiksgoederen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Gebruiks- en verbruiksgoederen	6.598	5.931	5.442	5.942
Totaal lasten	6.598	5.931	5.442	5.942

In de derde kwartaalrapportage zijn de lasten van de gebruiksgoederen met € 0,5 miljoen naar boven bijgesteld. Ultimo boekjaar is er een nadeel van € 0,7 miljoen. Dit ontstaat door meer onderhoud aan tractie en objecten en ook door een toename in de aanschaf van onderhoudsmateriaal. Binnen de goederen en diensten is een verschuiving te zien naar de kosten onderhoud door derden waarin een voordeel wordt gerapporteerd (€ 0,7 miljoen).

Energiekosten (V € 281.000)

Energiekosten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Energie, water en brandstof	3.882	4.164	3.964	2.973
Totaal lasten	3.882	4.164	3.964	2.973

Ultimo 2020 laten de energiekosten ten opzichte van de gewijzigde begroting een voordeel zien van ca. € 0,6 miljoen. Dit is het gevolg van de regulerende energiebelasting (complexbepaling) over boekjaar 2020 en een voordeel in de eindafrekening door terug levering van energie. Daarnaast is er een nadeel van € 0,3 miljoen in de brandstofkosten door meer verbruik en tegen hogere prijzen.

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen (V € 231.000)

Huren, pachten, rechten, verzekeringen en belastingen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Huren, pachten en rechten	689	906	932	723
Verzekeringen	423	424	340	340
Belastingen	170	182	174	174
Totaal lasten	1.282	1.512	1446	1.236

Deze posten laten per saldo een voordeel zien van € 0,2 miljoen. Dit wordt verklaard door een verschuiving van kosten m.b.t. baggeren (€ 0,2 miljoen) die hier waren geraamd maar geboekt zijn onder diensten en bijdragen derden.

Onderhoud door derden (V € 679.000)

Onderhoud door derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Onderhoud door derden	8.601	9.280	9.115	8.317
Totaal lasten	8.601	9.280	9.115	8.317

Bij de derde kwartaalrapportage is deze post met € 0,1 miljoen naar boven bijgesteld. Per saldo is eind 2020 sprake van een voordeel ten opzichte van de derde kwartaalrapportage van € 0,7 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door minder onderhoud door derden aan tractie, diverse objecten en rwzi Garmerwolde. Het voordeel is een verschuiving van hetzelfde nadeel in onderhoud en aanschaf van onderhoudsmateriaal hierboven genoemd (€ 0,7 miljoen).

Diensten en bijdragen derden (V€ 861.000)

Diensten en bijdragen derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Diensten en bijdragen derden	15.097	15.957	15.217	14.746
Totaal lasten	15.097	15.957	15.217	14.746

In de derde kwartaalrapportage is de post overige diensten door derden / bijdragen aan derden met ruim € 0,8 miljoen afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door een voordeel in de bijdrage aan het Noordelijk Belastingkantoor (€ 0,1 miljoen), voordeel in de kosten voor organisatieontwikkeling (€ 0,2 miljoen), lagere perceptiekosten-WOZ (€ 0,1 miljoen), voordeel in de kosten voor de omgevingswet (€ 0,2 miljoen), deze kosten zijn verschoven naar de personeelskosten. Daarnaast zijn er minder kosten gemaakt op algemeen peilbeheer(€ 0,2 miljoen).

Toevoegingen aan voorzieningen (N € 268.000)

Toevoegingen aan voorzieningen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Toevoeging pensioen- en wachtgelden bestuur	280	-	-	432
Toevoeging voorziening personeel	-	-	-	-
Toevoeging voorziening W.W.-rechten voormalig personeel	63	68	-	63
Toevoeging voorziening uitkering jubileum huidig personeel 25 en 40 jaar	88	95	-	91
Toevoeging voorziening wegen	-	-	-	-
Totaal lasten	431	163		586

De toevoeging aan de voorziening pensioen- en wachtgelden bestuur betreft een dotatie en brengt deze voorziening op het gewenste niveau. De toevoeging van voorziening WW-rechten voormalig personeel betreft een bate die wordt ontvangen inzake detachering van voormalig personeel. De toevoeging aan de voorziening uitkering jubileum betreft eveneens een dotatie en brengt deze voorziening op het gewenste niveau.

Boekverliezen en onvoorzien (N € 0)

Boekverliezen en onvoorzien (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Lasten				
Onvoorzien	-	-	10	-
Totaal lasten	-	-	10	-

Aanwending uit de post onvoorzien heeft in 2020 niet plaatsgevonden.

TOELICHTING BATEN

Rentebaten (V € 13.000)

Rentebaten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten				
Rentebaten	137	124	97	130
Totaal baten	137	124	97	130

Dit betreft hoofdzakelijk interne rente, namelijk de berekende bespaarde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen. Deze post komt iets hoger uit dan geraamd, door een stijging van het eigen vermogen door toevoeging van een positief resultaat voorgaand jaar. De rente over het eigen vermogen wordt niet toegevoegd aan de reserves.

Dividenden (V € 0,-)

Dividenden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten				
Dividenden	1.190	1.190	500	433
Totaal baten	1.190	1.190	-	-

In 2020 is er een dividenduitkering toegezegd van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). De daadwerkelijke betaling is uitgesteld als gevolg van Covid-19.

Personeelsbaten (V € 180.000)

Personeelsbaten (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten				
Personeelsbaten	1.367	1.187	962	1.171
Totaal baten	1.367	1.187	962	1.171

De baten hebben betrekking op opbrengsten als gevolg van uitgeleend personeel en/of inzet op door derden gefinancierde projecten in 2020. De baten vallen ten opzichte van de derde kwartaalrapportage ca. € 0,2 miljoen gunstiger uit. Dit is het gevolg van doorberekende kosten van ingehuurd personeel dat is ingezet op projecten.

Opbrengst werken voor derden en eigendommen (V € 397.000)

Opbrengst werken voor derden en eigendommen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten				
Opbrengst werken voor	12.144	11.744	11.320	12.092
Opbrengst eigendommen	160	163	50	124
Totaal baten	12.304	11.907	11.370	12.217

In de derde kwartaalrapportage was dit budget naar boven bijgesteld met ca. € 0,4 miljoen. Eind 2020 is er per saldo een voordeel van 0,4 miljoen ten opzichte van de derde kwartaalrapportage zichtbaar. Dit wordt grotendeels verklaard door opbrengsten van de commissie bodemdaling die zijn uitgekeerd. Daarbij hebben we een BTW teruggave ontvangen en meer slib-en afvalwater voor derden verwerkt, dan was ingeschat bij de derde kwartaalrapportage.

Waterschapsbelastingen (V € 154.000)

Waterschapsbelasting verdeeld naar kosten-dragers (bedragen × € 1.000) excl. vrijval voor-ziening wegen en onttrekking Alg, reserve	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Verschil met gewijzigde begroting
Watersysteembeheer				
Omslagen en verontreinigingsheffing	46.195	46.046	44.789	149
Kwijtscheldingen	-1.289	-1.034	-816	-255
Oninbare baten	-217	-185	-185	-32
Invorderingsrente / Vervolgingskosten	1	0	0	1
Totaal watersysteembeheer	44.690	44.827	43.788	-137
Zuiveringsbeheer				
Zuiveringsheffing	27.390	27.229	27.563	161
Kwijtscheldingen	-1.657	-1.816	-1.450	159
Oninbare baten	-265	-227	-227	-38
Invorderingsrente / Vervolgingskosten	17	8	0	9
Totaal Zuiveringsbeheer	25.485	25.194	25.886	291
Totaal opbrengsten waterschapsbelasting	70.175	70.021	69.674	154

Verschil waterschapsbelasting t.o.v. aangepaste begroting verdeeld naar 2019 en voorgaande jaren (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	2019 en vorige jaren	Totaal
–			
Omslag gebouwd – buitendijks	6	5	11
Omslag gebouwd - binnendijks	26	3	29
Omslag ongebouwd - buitendijks	-1	0	-1
Omslag ongebouwd - binnendijks	-21	13	-8
Omslag ongebouwd - wegen	-6	3	-3
Omslag natuur	-3	-2	-5
Ingezetenenomslag	118	9	127
Verontreinigingsheffing woningen	-2	-1	-3
Verontreinigingsheffing bedrijven	2	1	3
Zuiveringsheffing woningen	49	-1	48
Zuiveringsheffing bedrijven	-55	167	112
Totaal baten	113	197	310
Kwijtscheldingen / oninbaar /afkoop			-156
Totaal verschil t.o.v. gewijz. begroting			154

Bij de derde kwartaalrapportage zijn de belastingopbrengsten per saldo naar beneden bijgesteld met € 691.000. Ten opzichte van deze rapportage laat het resultaat uiteindelijk een voordeel zien van € 154.000. Voor een uitgebreide toelichting op de waterschapsbelasting verwijzen wij naar hoofdstuk 3.5 van het jaarverslag.

Per ultimo boekjaar wordt de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren opnieuw vastgesteld. Dit heeft geleid tot een dotatie van € 482.000. Er is een bedrag van € 265.000 ten laste gebracht van de opbrengst zuiveringsheffing en € 217.000 ten laste van omslag gebouwd en ongebouwd.

Bij de begroting 2020 was het bedrag voor kwijtschelding geraamd op € 2,3 miljoen. In het najaar was de verwachting dat dit bedrag zou stijgen naar € 2,9 miljoen. Uiteindelijk is ook een bedrag van ruim € 2,9 miljoen kwijtgescholden. Ten opzichte van voorgaande jaren is dit een toename (2019: € 2,6 miljoen, 2018: € 2,2 miljoen, 2017: € 2,2 miljoen en 2016: € 2,0 miljoen). De oorzaak moet worden gezocht in de grote studenten populatie in de stad Groningen. Sinds 1 januari 2020 is het beleid ten aanzien van de studiefinanciering aangepast. Een spaartegoed dat verkregen is in de vorm van een lening van DUO wordt niet langer als vermogen beschouwd. Hierdoor komen veel meer studenten in aanmerking voor kwijtschelding dan voorheen.

Bijdragen van derden (V € 176.000)

Bijdragen van derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten				
Bijdragen van derden	537	361	207	704
Totaal baten	537	361	207	704

Deze baten vallen gunstiger uit als gevolg van diverse schade-uitkeringen en een bijdrage van de commissie bodemdaling voor gemaakt kosten uit eerdere jaren.

Onttrekkingen aan voorzieningen (V € 36.000)

Onttrekking aan voorzieningen (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Verschil
Bestuur			
Uitkeringen pensioen / wachtgeld voormalig bestuur	147	151	-4
Vrijval voormalig bestuur	-	-	-
Personeel			
Onttrekking salaris voormalig personeel	35	35	-
Onttrekking rechten jubileum 25 en 40 jaar	78	73	5
Onttrekking WW-rechten voormalig personeel	227	230	-3
Vrijval WW-rechten voormalig personeel	78	40	38
Totaal onttrekking	565	528	36

De voorzieningen hebben betrekking op het voormalig en huidig bestuur van het waterschap c.q. de rechtsvoorgangers en personeel. In 2020 is € 147.000 onttrokken voor pensioenen/wachtgelden (voormalig) bestuur. In 2020 is € 35.000 onttrokken aan de voorziening salaris voormalig personeel en is € 78.000 onttrokken wegens uitkering van jubileumrechten. Aan de voorziening WW-rechten is in 2020 € 227.000 onttrokken voor betaalde uitkeringen en heeft na herberekening per ultimo een vrijval van € 78.000 plaatsgevonden.

Onttrekkingen aan reserves (V € 105.000)

Onttrekking aan reserves (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Verschil
Onttrekkingen Algemene reserve			
Watersysteembeheer	-	-	-
Zuiveringsbeheer	2.280	2.280	-
Totaal onttrekkingen Algemene reserve	2.280	2.280	-
Onttrekkingen bestemmingsreserves Watersysteembeheer			
Projecten integraal waterbeheer	-	-	-
Waterberging Electraboezem	-	-	-
Gemaal De Slokkert	40	40	-
Gemaal De Lieuw/Eemshaven	-	-	-
FES-gelden waterbodemsanering	57	-	57
Onderhoud kunstwerken	-	-	-
Onderhoud baggeren in stedelijk gebied	48	-	48
Totaal onttrekkingen bestemmingsreserves Watersysteembeheer	145	40	105
Onttrekkingen bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer			
Onderhoud kunstwerken	-	-	-
Beheer oude leidingen	-	-	-
Totaal onttrekkingen bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer	41	-	-
Totaal Baten	2.466	2.320	105

Nadere toelichting op de onttrekkingen aan de reserves:

1. Algemene reserves

Ter dekking van de saldokosten van de taak zuiveren is, conform Jaarplan 2020, aan de algemene reserve zuiveringsbeheer € 2.280.000 onttrokken.

2. Gemaal De Slokkert

Voor het gemaal De Slokkert wordt jaarlijks, conform Jaarplan 2020, een bedrag van € 40.000 aangewend voor de exploitatiekosten van dit gemaal.

3. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied

Conform besluitvorming is € 48.000 onttrokken voor het baggeren van de haven Noordpolderzijl.

4. FES-geld

Conform besluitvorming op 13 april 2013 is er € 57.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de activering van Dijkpark Garmerwolde.

5. Beheer oude leidingen

Ter dekking voor het verwijderen van oude persleidingen is er € 41.000 aangewend voor de kosten van deze werkzaamheden.

Doorberekeningen aan investeringen (N € 1.000)

Bijdragen van derden (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020	Gewijzigde begroting	Begroting 2020	Jaarrekening 2019
Baten				
Doorberekeningen aan investeringen	2.522	2.521	3.509	2.663
Totaal baten	2.522	2.378	2.524	2.663

De doorberekeningen aan investeringen hebben betrekking op:

- verzekeringspremies ten behoeve van projecten (€ 78.000). Dit is € 10.000 hoger ten opzichte van de begroting na wijziging;
- doorberekening van uren die besteed zijn aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen (€ 1.942.000). Dit is € 22.000 lager als gevolg van meer inzet op technische vervaardigingsprojecten dan verwacht;
- doorberekening van de rente aan de als vervaardigingsprojecten aangemerkte investeringen. De toegerekende rente bedraagt € 503.000. Dit is € 14.000 hoger dan geraamd.

4.6 WET NORMERING TOPINKOMENS

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het waterschap Noorderzijvest. Het voor Noorderzijvest toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000. Voor waterschappen is als topfunctionaris de secretaris-directeur aangevoerd. Onder de publicatie-eisen van de WNT vallen de gegevens zoals die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2020

Functiegegevens (bedragen * € 1)	Tammes Secretaris-directeur 2020
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	130.993
Beloningen betaalbaar op termijn	20.086
<i>Subtotaal</i>	151.079
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t
Bezoldiging	151.079
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t

Gegevens 2019

Functiegegevens (bedragen * € 1)	Tammes Secretaris-directeur 2019
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	39.992
Beloningen betaalbaar op termijn	5.513
<i>Subtotaal</i>	45.405
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	64.844
Bezoldiging	45.405

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Functiegegevens 2020 (bedragen * € 1)	van der Kuil Secretaris-directeur a.i.		
	2020	2019	2018
Kalenderjaar	2020	2019	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar		01-01-09	30-09 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar		9	3
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar		n.v.t.	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar		187	182
Maxima op basis van de normbedragen per maand		195.300	75.900
Individueel toepasselijk max. gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		271.200	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)			
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?		Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode		181.678	71.501
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		253.179	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging		181.678	71.501
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.	n.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5. VASTSTELLING JAARVERSLAG / CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT

5.1 VASTSTELLING JAARVERSLAG

Gerealiseerd resultaat kostendragers (bedragen × € 1.000)	Jaarrekening 2020
Kostendragers	
Watersysteembeheer	1.251
Zuiveringsbeheer	1.811
Gerealiseerd resultaat 2020	3.062

Het jaarverslag 2020 is opgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap Noorderzijvest en behandeld in de vergadering op 20 april 2021.

B. Middel
dijkgraaf

B. Tammes
secretaris-directeur

Het jaarverslag 2020 is goedgekeurd door Astrium Accountants op 20 april 2021.

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschap Noorderzijvest op 26 mei 2021.

B. Middel
dijkgraaf

B. Tammes
secretaris-directeur

5.2 CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de Waterschap Noorderzijlvest

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de Waterschap Noorderzijlvest te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de Waterschap Noorderzijlvest op 31 december 2020 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de exploitatierekening 2020;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2017 t/m 2020 dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 20 september 2017 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Noorderzijlvest zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 881.980. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 66.150 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Benadrukking van de gevolgen van het Coronavirus

Het Coronavirus heeft ook invloed op het waterschap. Wij vestigen derhalve de aandacht op de paragraaf belangrijke gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening waarin door het bestuur is toegelicht wat de impact van het virus op het waterschap is. Uit de toelichting blijkt ook dat er nog steeds onzekerheden blijven bestaan. Het bestuur geeft daarbij aan dat er geen sprake is van een ernstige onzekerheid met betrekking tot de continuïteit van het waterschap.

Wij hebben de uiteenzetting van de situatie en de hierbij behorende onzekerheden beoordeeld en zijn van mening dat dit gegeven de situatie een adequate toelichting is.

Doordat er onzekerheid is over wat de uiteindelijke economische impact van het Coronavirus zal zijn, spreekt er ook veel onzekerheid uit deze toelichting.

Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen controle-informatie zijn wij van mening dat, rekening houdend met de onzekerheden die er op het moment van afgifte van deze controleverklaring zijn, het waterschap de situatie in haar jaarrekening goed toelicht en haar jaarrekening terecht opmaakt op basis van continuïteit in lijn met het verslaggevingsstelsel. Rekening houdend met deze situatie hebben wij - in lijn met de controlestandaarden – een goedkeurend oordeel over de jaarrekening verstrekt.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor het waterschap van toepassing zijnde vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol 2017 t/m 2020 dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 20 september 2017, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 20 april 2021
Astrium Overheidsaccountants B.V.

Was getekend,
Drs. R.A.D. Knoester RA

BIJLAGEN

BIJLAGE A. STAAT VAN VASTE ACTIVA

BIJLAGE A. STAAT VAN VASTE ACTIVA

Omschrijving van de kapitaaluitgaven	STAND 01-01-2020			MUTATIES IN 2020					STAND 31-12-2020				kapitaallasten (beschrijving en rente)		
	Aanschafprijs	Cumulatieve vermindering	Boekwaarde	Overboeking OHW	Aanschafprijs Verminderderingen	Geactiveerde lasten	Verminderderingen	Ontvangen subsidie	Verminderderingen	Bijdragen reserves	Abschrijving	Aanschafprijs		Cumulatieve vermindering	Boekwaarde
WERKEN IN EXPLOITATIE															
Immateriële activa															
Onderzoek en ontwikkeling	7.279.717	4.057.618	3.222.099	805.184							705.493	8.084.901	4.763.111	3.321.790	51.483
Overige	5.532.142	2.492.030	3.040.112	1.210.258							594.513	6.742.400	3.086.543	3.655.857	49.213
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	10.35.488	9.358.192	1.001.296								462.942	10.359.688	9.821.134	538.354	13.812
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	23.739.642	13.774.785	9.964.856	3.083.001							3.347.998	26.822.643	17.122.783	9.699.859	148.757
Verkiezingen	352.553	-	352.553								88.138	352.553	88.138	264.415	5.535
Totaal immateriële vaste activa	47.263.542	29.682.626	17.580.916	5.098.443							5.199.084	52.361.985	34.881.710	17.480.275	268.800
Materiële activa															
Gronden en terreinen	1.940.301	35.785	1.904.516	-								1.940.301	35.785	1.904.516	32.184
Vervoermiddelen en werktuigen	10.010.760	6.953.981	3.056.780	1.081.008	-382.079						496.631	10.709.690	7.108.033	3.601.657	43.600
Overige materiële vaste activa	7.160.000	5.525.349	1.634.651	1.547.548							290.603	8.707.548	5.815.952	2.891.596	26.722
Bedrijfsgebouwen	13.396.394	8.852.698	4.543.696	-							274.376	13.396.394	9.127.074	4.269.320	79.063
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:															
Waterkeringen	50.210.626	925.122	49.285.504	4.315.915							6.650.002	54.526.541	7.575.124	46.951.417	913.389
Watergangen en kunstwerken	106.443.341	59.952.413	46.490.928	1.230.438							3.392.444	107.673.779	63.344.857	44.328.922	803.679
Gemalen watersysteembeheer	22.157.996	10.003.832	12.154.164	7.152.202							1.085.593	29.310.198	11.089.425	18.220.773	208.334
Zuiveringstechnische werken - slibverwerkingsinstallaties	22.825.694	18.767.505	4.058.189	-							421.615	22.825.694	19.189.120	3.636.574	68.692
Zuiveringstechnische werken - transportsysteem	82.878.512	61.830.137	21.048.375	-							1.908.079	82.878.512	63.738.215	19.140.296	356.265
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsinstallaties	130.328.510	86.301.507	44.027.003	1.363.712							4.788.929	131.692.222	91.090.436	40.601.786	744.963
Vaarwegen en havens	10.366.643	2.584.768	7.781.875	2.979.214							396.527	13.345.857	2.981.295	10.364.563	136.067
Totaal materiële vaste activa	457.718.777	261.733.095	195.985.682	19.670.037	-382.079						19.704.799	477.006.736	281.095.315	195.911.420	3.412.958
Totaal werken in exploitatie	504.982.319	291.415.721	213.566.598	24.768.480	-382.079						24.903.884	529.368.720	315.977.026	213.391.695	3.681.758
ONDERHANDEN WERKEN															
Immateriële activa															
Onderzoek en ontwikkeling	3.093.409	2.963.869	129.540	-805.184	913.343			41.389				3.201.568	3.005.258	196.310	9.576
Overige	978.053	458.621	519.432	-1.210.258	1.630.628			737.860				1.398.423	1.196.481	201.942	16.354
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	-	-	-	-3.083.001	3.083.001							-	-	-	26.102
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	-	-	-	57.681	57.681							-	-	57.681	488
Verkiezingen	-	-	-	-	-			779.249				-	-	-	488
Totaal immateriële vaste activa	4.071.462	3.422.490	648.972	-5.098.443	5.684.653			779.249				4.657.672	4.201.739	455.933	52.521

BIJLAGE A. STAAT VAN VASTE ACTIVA-VERVOLG

Omschrijving van de kapitaalgegevens	STAND 01-01-2020			MUTATIES IN 2020					STAND 31-12-2020			Afschrijving en verbruik (euro)		
	Aanschafprijs	Cumulatieve vermindering	Boekwaarde	Overschikking BHW	Aanschafprijs Vermas- deringen	Gevoerde lasten	Ver- deringen	Ortussen- subsidie	Bijdragen reserves	Abschrijving	Aanschafprijs		Cumulatieve vermindering	Boekwaarde
Materiële activa														
Gronden en terreinen	37.620	37.620	-	-	-	-	-	-	-	-	37.620	37.620	-	-
Vervoermiddelen en werktuigen	-	-	-	-1.081.008	1.081.008	-	-	-	-	-	-	-	-	9.152
Overige materiële vaste activa	192.432	-	192.432	-1.547.548	1.462.338	-	-	-	-	-	107.222	-	107.222	15.544
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:														
Waterkeringen	159.975.896	159.570.059	405.837	-4.315.915	14.741.260	-	-	8.989.481	-	-	170.401.241	168.559.540	1.841.701	55.196
Watergangen en kunstwerken	10.596.859	6.279.131	4.317.728	-1.230.438	8.359.605	-	-	674.742	-	-	17.726.026	6.953.873	10.772.153	145.577
Gemalen watersysteembeheer	10.996.385	7.469.099	3.527.286	-7.152.202	6.944.180	-	-	1.034.590	-	-	10.788.363	8.503.689	2.284.674	110.846
Zuiveringstechnische werken - silbverwer- kingsinstallaties	5.382.180	-	5.382.180	-	154.490	-	-	-	-	-	5.536.670	-	5.536.670	91.668
Zuiveringstechnische werken - transportsys- teem	26.787	-	26.787	-	3.473.344	-	-	40.834	-	-	3.500.131	40.834	3.459.297	29.071
Zuiveringstechnische werken - zuiveringsin- stallaties	1.561.414	471.007	1.090.407	-1.363.712	2.795.518	-	-	-	-	-	2.993.220	471.007	2.522.213	41.782
Vaanwegen en havens	938.378	10.000	928.378	-2.979.214	3.235.884	-	-	577.268	-	-	1.195.048	587.268	607.780	37.928
Totaal materiële vaste activa	189.707.951	173.836.916	15.871.035	-19.670.037	42.247.627	-	-	11.316.915	-	-	212.285.541	185.153.831	27.131.710	536.764
Totaal onderhanden werken	193.779.413	177.259.406	16.520.007	-24.768.480	47.932.280	-	-	12.096.164	-	-	216.943.213	189.355.570	27.587.643	589.284
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	698.761.732	468.675.127	230.086.605	-	47.550.201	-	-342.579	12.096.164	-	24.903.884	746.311.933	505.332.596	240.979.338	4.271.042
														29.174.925

BIJLAGE B. STAAT VAN FINANCIËLE ACTIVA

BIJLAGE B. STAAT VAN FINANCIËLE ACTIVA

Financiële vaste activa	(bedragen x € 1.000)	STAND 31-12-2019	STAND 31-12-2020
Kapitaalverstrekingen aan:			
Bedrijven			
Nederlandse Waterschapsbank N.V.		127	127
1.107 aandelen A à € 115,- nominaal en volgestort			
170 aandelen B à € 460,- nominaal, waarop 25% gestort		20	20
Agio bij aankoop aandelen		7	7
		154	154
N.V. Groninger Monumenten Fonds			
110 aandelen à € 1.000,- nominaal en volgestort		110	110
Totaal kapitaalverstrekingen		264	264
Leningen aan:			
Overigen			
Waarborgsommen		0	0
Totaal geldleningen		0	0
Totaal financiële vaste activa		264	264

BIJLAGE C: OVERZICHT INVESTERINGSKREDIETEN PER 31 DECEMBER 2020

OVERZICHT ONDERHANDEN WERK 2020 EN OVERBOEKING NAAR 2021

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2020	Totaal subsidie krediet 2020	Bestede kosten t/m 2020 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2020	Ovb restant kosten krediet naar 2021	Ovb restant subsidie krediet naar 2021	
1	Waterveiligheid en Rampenbestrijding	453	Dijkpark Garmervolde(453)	8.005.000	-	7.540.164	297.621	464.836	-297.621	
		515	Bijdr. Hoogwaterbeschermingsprogramma	26.811.710	-	26.794.711	-	16.999	-	
		576	ZK nHWBP Dijkverst. Delfzijl-Eemshaven	130.928.603	121.172.856	124.668.439	115.398.351	6.260.164	6.260.164	5.774.505
		587	RK. Damwanden trace Woltersum-Bronssluis	17.252.914	14.834.000	16.027.040	15.446.737	1.225.874	1.225.874	-612.737
		631	ZK Veldmetingen	9.535.000	9.535.000	3.155.217	3.155.217	6.379.783	6.379.783	6.379.783
		635	RK. Lauwersmeergeb. Voorbereidingsf.	971.411	-	780.896	181.158	190.515	190.515	-181.158
		639	Toetsing primaire kering 2016-2023	2.350.000	-	1.929.472	35.501	420.528	420.528	-35.501
		640	Opt/Update Modellering BOS Hoogwater	195.000	-	107.224	-	87.776	87.776	-
		642	ZK Verbet. Lauwersmeerdijk Vierhuizergat	18.173.775	16.633.729	8.652.947	8.170.825	9.520.828	9.520.828	8.462.904
		650	RK. POK RWK	-	-	24.596	351	-24.596	-	-351
		669	RK.Eemsk.Oostersluis Bronssluis	10.236.277	8.426.695	9.343.290	7.574.455	892.987	892.987	852.240
		671	RK.Eemsk. Woltersum_ Bloemhorbrug	831.511	734.796	819.640	688.712	11.872	11.872	46.084
		672	RK.Eemsk. Bloemhorbrug-Applingedm	21.893.826	17.635.889	14.745.455	11.971.134	7.148.371	7.148.371	5.664.755
		683	RK. Damwanden Trace Woltersum 587VK	1.274.991	-	1.079.990	-	195.001	-	-
		686	RK. Hoogwaterveiligh. opgave 618.1.1/2/3	2.221.667	-	645.290	-	1.576.377	-	-
		691	RK. Robbengat-Camping	672.011	74.116	496.283	72.948	175.728	175.728	1.168
		692	RK. Zuideroog	2.669.634	653.154	1.720.020	243.061	949.614	949.614	410.093
		693	RK. Strandweg	5.989.067	1.033.646	5.360.434	1.334.887	628.633	628.633	-301.241
		696	RK. Eskes/Catspold&kollumerd	2.272.059	278.157	1.972.781	279.916	299.278	299.278	-1.759
		714	RK. Reitdiep	2.957.403	362.988	3.554.519	524.753	-597.116	-597.116	-161.765
		735	Zorgplicht review primaire keringen	100.000	-	43.254	-	56.746	-	-
756	ZWK Reg.ker. Hoendiep ZZ	3.000.000	-	1.129.049	-	1.870.951	-	-		
Waterveiligheid en Rampenbestrijding				268.341.858	191.375.026	230.590.709	165.375.627	37.751.149	25.989.399	
2	Voldoende en Gezond Water	518	Afronding NVO vorige KRW-periode	3.050.000	1.000.000	2.685.500	994.970	364.500	5.030	
		600	Uitbreiding capaciteit Schaphalsterzijl	3.115.000	-	2.486.647	-	628.353	-	
		606	Utv Deltaprog Zoetwater	696.130	140.000	487.999	327.912	208.131	208.131	-187.912
		621	Gebiedslnr. ZWK KRW/Droge voeten	18.685.066	-	8.372.888	-	10.312.178	-	-
		623	Renovelek.install.Spijkerpompen.	4.146.250	-	3.721.012	-	425.238	-	-
		629	Vermind. Landbwen	4.165.059	-	1.462.440	-	2.702.619	-	-
		644	Vispasseerbaar maken Clevsluizen	45.000	15.000	27.467	-	17.533	-	15.000
		645	Verv. kwant.gml GW en Rottegat	1.263.000	-	1.125.062	-	137.938	-	-
		646	Peilbesl. BD. Utlv.progr. 2017-2021	1.494.000	1.187.327	617.227	399.764	876.773	876.773	787.563
		649	Waterstructuurplan Westrand	411.539	55.657	49.797	21.471	361.742	361.742	34.186
		654	Ren.1 stroomkkr. schuiv. Clevingsluis.	3.600.000	1.800.000	3.602.013	1.767.229	-2.013	1.767.229	32.771
		658	Uitbreiding gemaal HD Louwes	2.762.000	-	1.408.385	-	1.353.615	-	-
		664	Optimalisatie Onlanden	7.305.000	-	312.725	-	6.992.275	-	-
		667	KRW maatregelen Paterswoldsemeer	-	-	-	-	-	-	-
		700	Groot onderhoud bruggen	1.507.325	80.000	1.150.831	80.000	356.495	80.000	-
		703	Herinrichting Westeremdermaar	440.000	-	328.380	-	111.620	-	-
		705	Ontwikkeling Stedelijk Waterbeheer	132.353	-	81.587	-	50.766	-	-
		717	Vispassage gml Den Deel	980.000	980.000	691.929	632.756	288.071	288.071	347.244
		721	Natuurlijke Inr Boven/Eelderd	300.000	-	300.000	-	300.000	-	-
		726	KRW NVO 2020-2022	847.533	-	32.634	-	814.899	-	-

OVERZICHT ONDERHANDEN WERK 2020 EN OVERBOEKING NAAR 2021 - VERVOLG

BIJLAGE C

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2020	Totaal subsidie krediet 2020	Bestede kosten t/m 2020 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2020	Ovb restant kosten krediet naar 2021	Ovb restant subsidie krediet naar 2021
		727	Groot onderhoud bruggen	2.422.835	-	2.187.939	10.000	234.896	-10.000
		730	Inventarisatie Cultuurhistorie(A)	90.000	-	59.907	-	30.093	-
		736	WAM waterkwaliteit ontw. in FEWS	200.000	-	44.873	-	155.127	-
		737	WAM waterkwaliteit ontw. Ecolins	100.000	-	55.750	-	44.250	-
		740	Verbeteren watersysteem De Rollen	282.000	-	90.757	-	191.243	-
		745	Besturingskast gemaal Den Deel verv.	300.000	300.000	246.779	246.207	53.221	53.793
		748	Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater	150.000	-	150.418	-	-418	-
		749	GO Silbistingstanks GW	-	-	-	-	-	-
		750	KRW PWM WP3	130.000	130.000	34.001	23.800	96.000	106.200
		751	KRW PWM WP4	930.000	930.000	341.485	239.039	588.515	690.961
		752	KRW PWM WP5	1.440.000	1.440.000	358.684	107.415	1.081.316	1.332.585
		753	KRW PWM Peilbesluiten	90.000	-	153.490	-	-63.490	-
		754	KRW PWM POK	1.016.587	-	67.437	-	949.150	-
		757	Onderhoud bruggen 2020-2023	1.685.000	-	255.238	-	1.429.762	-
		760	Tractie 2020	1.000.000	-	443.724	-	556.276	-
		766	Monitoring vaanwegen	100.000	-	33	-	99.967	-
		767	Herinrichting Herwerdermaar	1.232.500	-	114.326	-	1.118.174	-
		769	Oeververdediging programmaplan	50.000	-	24.999	-	25.001	-
		770	Conservering onderhoud Cleveringsluizen	500.000	250.000	398.463	201.854	101.537	48.146
		773	Constructief onderzoek 3 bruggen 2020	45.000	-	-	-	45.000	-
		775	Reductie smalle maaipaden	75.000	-	-	-	75.000	-
		776	Real.peilbesluitmtreg De Detha	1.229.000	897.500	47.269	-	1.181.731	897.500
		777	Onderleider gemaal Het Anker	450.000	-	8.647	-	441.353	-
		783	Onderh hefcl.Clev.Sl.2021-2025	5.400.000	2.700.000	-	-	5.400.000	2.700.000
			Totaal Voldoende en Gezond Water	73.863.177	11.905.484	33.728.740	5.052.417	40.134.437	6.853.067
3	Gezuiverd Water	584	MJA 3 Uftv. Energie besp maatr. RWZI's	2.655.000	-	2.589.994	-	65.006	-
		585	RWZI Westerkwartier nieuwbouw zuivering	136.180	-	139.267	-	-3.087	-
		628	Verv filterp real gruisontw rwa! Gwolde	8.324.000	-	4.932.284	-	3.391.716	-
		651	Annoveren RWZI Hoogkerk/Eemshaven	950.000	-	929.214	-	20.786	-
		698	Renovatie rioolgemalen fase 4 vanaf 2019	1.050.000	-	83	-	1.049.917	-
		731	Verv. Procesautomat. RWZI's(vanaf 2019)	1.200.000	-	617.644	-	582.356	-
		734	Energie neutraal 2025	315.000	-	181.971	4.840	133.029	-4.840
		738	Aanleg zonnepanelen bij RWZI's	2.700.000	-	1.214.175	-	1.485.825	-
		741	Onderz. Med. rest RWZI Garnerwoude	300.000	-	95.153	-	204.847	-
		742	Onderz. nr 10 risicovolle leiding.	300.000	-	281.371	-	18.629	-
		744	RGM en ZAT Eemshaven	3.150.000	-	2.110.246	-	1.039.754	-
		758	Asset Management	100.000	-	43.863	-	56.137	-
		762	Inrichten Centrale Informatiekamer	100.000	-	6.050	-	93.950	-
		764	Vervleggen persleiding Bedum-Onderdendam	450.000	300.000	-	-	450.000	300.000
		771	Westerkwartier RWZI-deel	1.964.248	-	1.056.043	-	908.205	-
		772	Westerkwartier TRANSP-deel	4.499.571	-	1.121.616	-	3.377.955	-
			Totaal Gezuiverd Water	28.193.999	300.000	15.318.973	4.840	12.875.026	295.160
4	Bestuur en organisatie	614	Implementatie E-HRM	100.000	-	84.057	-	15.943	-
		778	Vervanging klimaatinst.HK	-	-	-	-	-	-

OVERZICHT ONDERHANDEN WERK 2020 EN OVERBOEKING NAAR 2021 - VERVOLG

BIJLAGE C

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj.nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2020	Totaal subsidie krediet 2020	Bestede kosten t/m 2020 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2020	Ovb restant kosten krediet naar 2021	Ovb restant subsidie krediet naar 2021
		779	Verkiezingen 2023	-	-	57.681	-	-57.681	-
		781	Digitale Toegankelijkheid	160.000	-	4.955	-	155.045	-
		782	DMS	185.000	-	-	-	185.000	-
		784	Waterbeheerprogramma 2022-2027	100.000	-	-	-	100.000	-
	Totaal Bestuur en organisatie			545.000	-	146.692	-	398.308	-
Eindtotaal				370.944.034	203.580.510	279.785.115	170.432.885	91.158.920	33.147.625

OVERZICHT VAN IN 2020 AFGERONDE / VERVALLEN PROJECTEN

BIJLAGE C

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj. nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2020	Totaal subsidie krediet 2020	Saldo projectkosten	Bestede kosten t/m 2020 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2019	Project gereed Over/onder schrijding kosten	Project gereed Over/onder schrijding subsidie	Saldo resultaat project	
1	Waternveiligheid en Rampenbestrijding	618	RK. No regret maatregelen stad Groningen	-	-	-	-	-	-	-	-	
		673	RK. Eemsk. Oude Eemskanaal	1.803.711	523.530	1.280.181	1.347.209	511.968	456.502	11.562	444.939	
		674	RK. Eemskanaal 569.0	3.059.674	1.562.500	1.497.174	3.059.675	1.560.000	-1	2.500	-2.501	
		678	RK. Overige keringen 677	1.000.000	-	1.000.000	605.767	-	394.233	-	-	394.233
		679	RK. Overige keringen 677.VK	1.443.400	-	1.443.400	1.173.464	-	269.936	-	-	269.936
		681	RK.Damwanden Trace Woltersum 587.1	1.857.555	-	1.857.555	1.879.929	-	-22.374	-	-	-22.374
		682	RK. Damwanden Trace Woltersum 587.2	3.314.540	-	3.314.540	2.883.517	-	431.023	-	-	431.023
		687	RK.Hoogwaterveilig.opp. 618.2.1 A	3.413.335	-	3.413.335	1.791.668	52.695	1.621.667	-52.695	-	1.674.362
		694	RK. Zoutkamp dorp	-	-	-	-	1.118	-	-	-1.118	1.118
		701	RK. 618.VK	1.035.000	-	1.035.000	1.068.457	39.717	-33.457	-39.717	-	6.260
		712	NetCentrisch werken	120.000	-	120.000	116.392	-	3.609	-	-	3.609
722	RK. Uitv.kred reg ker Cluster 2	1.905.771	-	1.905.771	1.164.721	-	741.050	-	-	741.050		
729	RK.Uitv.krediet OV. ker. Cluster 3	1.657.231	-	1.657.231	778.208	27.000	879.023	-	5.670	873.353		
	Totaal Waterveiligheid en Rampenbestrijding			20.610.217	2.118.700	18.491.517	15.869.006	2.192.498	4.741.211	-73.798	4.815.009	
2	Voldoende en Gezond Water	648	Paterswoldsemeer Inr. Moeraszone	175.000	-	175.000	176.646	-	-1.646	-	-1.646	
		697	Mtr.nav. Peilbesl. 7 blokken Smilde	470.000	-	470.000	471.347	-	-1.347	-	-1.347	
		720	Uitv. Opl. vismigratie knelp(N)	31.500	-	31.500	30.875	-	625	-	-	625
		723	Tractie 2019	1.164.000	-	1.164.000	1.110.065	-	53.935	-	-	53.935
		728	Herautomatisering Muda te Winneweer	265.000	-	265.000	192.753	-	72.247	-	-	72.247
		763	Inspectie oeververdedigingen	185.000	-	185.000	183.557	-	1.443	-	-	1.443
		780	3e planperiode KRW Pwoldsem.	90.000	-	90.000	84.799	-	5.201	-	-	5.201
	Totaal Voldoende en Gezond Water			2.380.500	-	2.380.500	2.250.042	-	130.458	-	130.458	

BIJLAGE C

OVERZICHT VAN IN 2020 AFGERONDE / VERVALLEN PROJECTEN

Progr.nr	Programma Omschrijving	Proj. nr	Project Omschrijving	Totaal kosten krediet 2020	Totaal subsidie krediet 2020	Saldo projectkosten	Bestede kosten t/m 2020 excl. uren en rente	Ontvangen subsidie, reserve, expl. t/m 2019	Project gereed Over/onder schrijding kosten	Project gereed Over/onder schrijding subsidie	Saldo resultaat project
3	Gezuiverd Water	659	Groot onderhoud rwzi's	700.000	-	700.000	700.600	-	-600	-	-600
		665	Nazorg persl. Uith.-Uith.meeden	130.000	-	130.000	-22.167	-	152.167	-	152.167
	Totaal Gezuiverd Water			830.000	-	830.000	678.433	-	151.567	-	151.567
4	Bestuur en organisatie	641	DAMO	100.000	-	100.000	99.855	-	145	-	145
		713	Middleware architectuur opzetten	80.000	-	80.000	79.999	-	1	-	1
		718	Sturen en Beheersen	175.000	-	175.000	175.895	-	-895	-	-895
		724	Aansluiten MijnOverheid	69.000	-	69.000	51.708	-	17.292	-	17.292
		733	Software omgevingswet	350.000	-	350.000	331.120	-	18.880	-	18.880
		739	Bagger volume module	75.000	-	75.000	78.162	-	-3.162	-	-3.162
		746	Verv San en serveromgeving	700.000	-	700.000	682.591	-	17.409	-	17.409
		747	Vernieuwing infrastructuur buitenloc	350.000	-	350.000	283.980	-	66.020	-	66.020
		768	Pepperflow	115.000	-	115.000	107.502	-	7.498	-	7.498
	Bestuur en organisatie			2.014.000	-	2.014.000	1.890.812	-	123.188	-	123.188
Eindtotaal				25.834.717	2.118.700	23.716.017	20.688.293	2.192.498	5.146.424	-73.798	5.220.222

BIJLAGE D: STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Stand 1-1-2020	MUTATIES 2020				Stand 31-12-2020	Berekende rente niet toegevoegd
		Vermeerderingen		Verminderingen			
		Rentetoevoeging	Overige intern/extern	Intern	Extern		
Algemene reserves							
<i>Watersysteembeheer</i>	1.744	-	1.848	-	-	3.592	36
<i>Zuiveringsbeheer</i>	6.055	-	853	2.280	-	4.628	69
Totaal Algemene reserves	7.799	-	2.701	2.280	-	8.220	105
Bestemmingsreserves							
<i>Watersysteembeheer</i>							
1. Projecten integraal waterbeheer	287	-	-	-	-	287	3
2. De Slokkert	231	14	-	39	-	205	12
3. Onderhoud kunstwerken	26	-	-	-	-	26	0
4. Gemaal De Lieuw/Eemshaven	145	-	-	-	-	145	1
5. Onderhoudsbaggeren in stedelijk gebied	92	-	-	48	-	44	1
6. Waterberging Electraboezem	60	-	-	-	-	60	1
7. FES waterbodemsanering	1.134	-	-	57	-	1.078	11
	1.975	14	-	144	-	1.845	30
Zuiveringsbeheer							
1. Vervroegde afschrijving activa zuiveren	30	-	-	-	-	30	0
2. Onderhoud kunstwerken	96	-	-	-	-	96	1
3. Reserve Beheer oude leidingen	5.739	-	-	41	-	5.698	-
	5.865	-	-	41	-	5.824	1
Algemeen							
1. Aankleding waterschapshuis	22	-	-	-	-	22	0
	22	-	-	-	-	22	0
Totaal Bestemmingsreserve	7.862	14	-	185	-	7.691	31
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	15.661	14	2.701	2.465	-	15.911	136
Algemeen							
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen							
1. Pensioen (en wachtgeld) bestuur	2.581	-	280	-	147	2.714	-
2. Voorziening voormalig personeel	62	-	-	-	35	27	-
3. WW-rechten voormalig personeel	571	-	64	192	35	407	-
4. Rechten uitkering jubileum 25 en 40 jaar	509	-	88	-	78	519	-
	3.723	-	431	192	295	3.668	-
Watersysteembeheer							
Voorzieningen voor claims ingezetenen en bedrijven							
1. Voorziening tariefdifferentiatie wegen 2014 t/m 2017	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL VOORZIENINGEN	3.723	-	431	192	295	3.668	-

BIJLAGE E: STAAT VAN VASTE SCHULDEN 2020

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Renten %	Looptijd (jaren)	Vervaldag rentenota	Stand 1-1-2020	MUTATIES IN 2020		vervoegde Aflossing	Vervaldag	Stand 31-12-2020	Betaalde rente	Verschuldigde rente per 1-1-2020	Verschuldigde rente per 31-12-2020	Ten laste van het boekjaar komende rente
					Vermeerderingen	Aflossingen							
1. Vaste geldleningen													
13.613.406	6,070%	20 jaar	18-01	680.670		680.670		18-01	0	41.317	39.279	0	2.038
13.613.406	5,870%	20 jaar	17-11	680.671		680.670		17-11	0	39.955	4.817	0	35.138
9.000.000	4,590%	30 jaar	01-10	5.400.000		300.000		01-10	5.100.000	247.860	61.795	58.362	244.427
10.000.000	4,315%	20 jaar	12-02	4.000.000		500.000		12-02	3.500.000	172.600	152.266	133.647	153.981
11.000.000	4,645%	30 jaar	01-10	6.966.667		366.667		01-10	6.600.000	323.602	80.679	76.433	319.356
2.000.000	3,640%	25 jaar	01-01,04,07;10	1.225.804		86.022		01-01,04,07;10	1.139.783	42.662	0	0	42.662
10.000.000	2,460%	9 jaar	01-07	1.111.111		1.111.111		01-07	0	27.333	13.704	0	13.629
10.000.000	2,740%	10 jaar	24-06	1.000.000		1.000.000		24-06	0	27.400	14.263	0	13.137
3.600.000	2,320%	10 jaar	01-09	360.000		360.000		01-09	0	8.352	2.769	0	5.583
15.000.000	1,780%	10 jaar	18-12	4.500.000		1.500.000		18-12	3.000.000	80.100	2.853	1.902	79.149
15.000.000	2,010%	10 jaar	19-2-2013	0		0		41.689	0	0	0	0	0
15.000.000	1,895%	10 jaar	17-07	6.000.000		1.500.000		17-07	4.500.000	113.700	52.022	39.016	100.694
10.000.000	1,880%	10 jaar	4-7-2013	4.000.000		1.000.000		04-07	3.000.000	75.200	37.085	27.814	65.929
33.337.375	3,953%	17 jaar	26-8-2013	33.337.375	0	0		26-08	33.337.375	1.317.826	458.531	458.531	1.317.826
10.000.000	1,080%	10 jaar	30-10	5.000.000		1.000.000		30-10	4.000.000	54.000	9.173	7.338	52.165
10.000.000	0,880%	10 jaar	07-01	6.000.000		1.000.000		07-01	5.000.000	52.800	51.787	43.277	44.290
10.000.000	1,135%	20 jaar	26-10	9.000.000		500.000		26-10	8.500.000	102.150	18.471	17.445	101.124
10.000.000	1,135%	20 jaar	26-10	9.000.000		500.000		26-10	8.500.000	102.150	18.471	17.445	101.124
4.500.000	1,135%	20 jaar	26-10	4.050.000		225.000		26-10	3.825.000	45.968	8.312	7.850	45.506
15.500.000	1,135%	20 jaar	26-10	13.950.000		775.000		26-10	13.175.000	158.333	28.630	27.039	156.742
60.000.000	1,287%	25 jaar	31-8	57.600.000		2.400.000		31-8	55.200.000	741.312	247.781	237.457	730.988
20.100.000	0,870%	30 jaar	12-9	20.100.000		670.000		12-9	19.430.000	174.870	52.701	50.944	173.113
65.000.000	0,309%	25 jaar	20-5	0	65.000.000	0		20-5	65.000.000	0	0	123.812	123.812
376.264.187				193.962.300	65.000.000	16.155.140	0		242.807.159	3.949.490	1.355.389	1.328.312	3.922.413
2. Geldlening onder borgstelling waterschap													
a. In 2015 heeft het waterschap een garantstelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor het doorlopende krediet ad € 2 miljoen. Het aandeel van Noorderzijlvest bedraagt 3,2%.													
b. In 2017 heeft het waterschap een borgtoestelling afgegeven aan de Unie van Waterschappen voor de hypothecaire lening ad € 6.013.268. Het aandeel van Noorderzijlvest bedraagt 2,24%.													
2. Waarborgsommen													
Onderhoudsweg zeewering				26.187	345				26.532				544
Ontvangen waarborgsommen verrekijkers OZD				113					113				2
Ontv. Waarborgsommen toegang Garnervolde				4.545	115				4.660				94
Totaal waarborgsommen				30.845	460	0	0		31.305	0	0	0	641

BIJLAGE F: BEREKENING VAN HET RENTE-OMSLAGPERCENTAGE

Gemiddeld geïnvesteerd bedrag	2020		
	Per 01-01	Per 31-12	Gemiddeld
Immateriële vaste activa	17.581	12.382	14.981
Materiële vaste activa	195.986	176.241	186.114
Onderhanden projecten	16.520	53.082	34.801
Financiële vaste activa	264	264	264
	230.351	241.969	236.160
Financieringsmiddelen			Per 01-01-2020
Algemene reserve			7.799
Overige reserve			7.862
Voorzieningen			3.723
			19.384
Vaste geldleningen			193.962
Waarborgsommen			31
			213.377
Overschot/tekort aan vaste fin.middelen			
Financieringsmiddelen			213.377
Gemiddeld geïnvesteerd			236.160
Tekort aan middelen			22.783
Berekening rentekosten			
Rente geldleningen			3.924
Rente waarborgsommen			1
Rente financiële vaste activa rente onder baten			0
Rente rekening courant			-62
Bespaarde rente			
- waarborgsommen		0	
- algemene reserve		105	
- bestemmingsreserve		31	
		0	
			136
			3.999
Rente-omslag			
Het percentage van de rente-omslag bedraagt:			
		Gemiddeld geïnv. bedrag	Rente
Totaal		236.160	3.999
Af: Investerings met vaste rente (financiële vaste activa)		0	0
		236.160	3.999
Gemiddeld percentage		3.999	1,69%
		236.160	

BIJLAGE G: RISICOPARAGRAAF

Nr.	Omschrijving risico	Ontstaan in	Status	Risico-kans	Financieel gevolg
1	Bij het ontstaan van het waterschap in 2000 is een fonds opgericht voor het verwijderen van niet meer in gebruik zijnde persleidingen. De gelden waren belegd in obligatiefondsen met een verwacht rendement van 5%-8%. In 2017 zijn deze fondsen geliquideerd omdat ze niet meer rendabel waren. Op dit moment is er nauwelijks sprake van rendement, omdat de rente historisch laag is.	2000	In de Jaarrapportage wordt de actuele stand van het fonds opgenomen per ultimo van het betreffende jaar. De waarde van het fonds bedraagt ultimo december 2020 € 5,7 miljoen. Er is geen vastgesteld plan voor het verwijderen van leidingen. Het kan wel incidenteel voorkomen dat er een leiding wordt verwijderd.	Laag	Als het fonds ontoereikend is dragen NZV en H&A's bij. Dit risico is opgenomen in de weerstandsparagraaf.
2	Door het dalen van de bodem en de peilverlaging in 2008 (electraboezem 2e schil), zijn houten funderingspalen met de paalkoppen boven water komen te staan.	2008	Het geschatte bedrag voor herstelkosten was in eerste instantie ingeschat op € 800.000. Op basis een rapportage van het adviesburo PTR is het geschatte bedrag inmiddels bijgesteld naar € 3,2 mln. (+/-40%).	Hoog	Op dit moment behandelt een onafhankelijk juridisch adviesbureau het dossier van 3 adressen. Op basis van deze advisering kan de toedeling van de kosten (Waterschap/Commissie bodemdaling/Particulieren) afgeleid worden. Er wordt waarschijnlijk gestart met onderzoek en voorbereiding in de loop van 2021. Het budget voor herstel of vervanging is vooralsnog niet toereikend, het eventuele financiële risico komt ten laste van de exploitatie.
3	Openstaande schades kunnen niet worden verhaald	2015	Ultimo 2020 staan een aantal grotere schadeclaims nog open die niet afgedekt zijn door de eigen WA-verzekering. Het betreft in alle gevallen verhaal van kosten gemaakt in het kader van een calamiteit: <ul style="list-style-type: none"> - schade brand Marum (2020); de kosten voor de opgelegde bestuursdwang bedragen € 472.000 - schade Eemskanaal leidingbreuk (2013); de geclaimde schade bedraagt € 100.000 - schade RWZI Garmerwolde (2020), bio-ethanol in ijzerchloridetank; de geclaimde schade bedraagt € 100.000,- 	Hoog	Op de balans zijn alle drie vorderingen opgenomen.
4	Voor de dijkvakken 3 en 4 van het Eemskanaal zijn door een extern adviesbureau in de engineering-fase met onjuiste uitgangspunten berekeningen gemaakt. Waardoor een deel van de nieuw geplaatste damwanden vervangen moesten worden. De verzekerde kosten (van het adviesbureau) hiervan zijn conform de contactuele voorwaarden gemaximeerd op € 1 mln. Mogelijk kunnen niet alle kosten worden geclaimd.	2018	In 2019 zijn de damwanden vervangen.	Midden	Op basis van de eerste onderhandelingsresultaten met de verzekeraar wordt het maximale financiële risico ingeschat op € 400.000.
5	Voor het project versterken Eemskanaalkade zijn gronden verworven. Bij de aankoop zijn afspraken gemaakt over eventuele aanvullende voorzieningen voor de verkopende partij. Deze afspraken zijn notarieel bekrachtigd, en 5 jaar geldig.	2018	Medio 2018 is er nog geen claim ingediend en de kans hierop wordt gering geacht.	Laag	De totale kosten worden ingeschat op € 90.000 voor het aanbrengen van een aanvullende voorziening.
6	Voor het project "vervangen kamerfilterpersen" bestaat de mogelijkheid dat de nieuwe membraanfilterpersen uiteindelijk niet presteren conform de specificaties uit de overeenkomst met de aannemer. Hierdoor wordt het drogestofgehalte niet gehaald, waardoor meer kosten moeten worden gemaakt in de eindverwerking van het slib.	2019	Aannemer, leverancier en het waterschap werken gezamenlijk aan een maatregelenplan om de membraanfilterpersen volgens specificatie laten functioneren.	Midden	Het eventuele financiële risico, ingeschat op € 200.000 komt ten laste van de exploitatie.

Normering risicokans (positief c.q. negatief):

Hoog = De kans op een financieel risico is hoog, maar nog onvoldoende zeker.

Midden = Kan uiteindelijk leiden tot een financieel risico.

Laag = Vermoedelijk geen financieel risico.

